

THE
HALL

ÚVOD

Redakce

Ohlasy:

KLOBOUK DOLŮ

Karel Biňovec

ČEDEM KE ZDI

Chiloš

Aktual:

VENI, VINI...

Chiloš

PROHLÁŠENÍ ZE DNE 21. SRPNA 1988

UMĚNÍ NA HALLE

Milan

BYL JSEM U TOHO

F - M

NEOHlášená vojenská přehlídka

obrněné transportéry v centru Prahy

Samuel

DEN LIDSKÝCH PRÁV

Samuel

MODLITBA NA NÁMĚSTÍ MÍRU

Radek

Inzerce:

ARMÉNIE - PbK

Jébé

NABÍDKA RM

Rozhovor:

ROZHOVOR S BOBŠEM

Překlad:

NÁVŠTĚVA U IVANA IENDIA

Alain Mingam; překlad L.G.

Poezie:

A JEDEM DÁL

Š. Š. Š.

HEZ NÁZVU

student

LEVICOVÝ OPORTUNISTA CHRÁNÍ TELEFÓN

Karel Biňovec

Literatura:

HISTORIE POVÝTCE KOČIČÍ

Karel Biňovec

NEKOMPROMISNĚ PROTI MEZINÁRODNÍMU TERORISMU

Karel Biňovec

PODIVNÁ PŘÍHODA

Ladislav Klíma

Na pokračování:

MALÁ APOKALYPSA

Tadeusz Konwicki

 Z technických důvodů vychází ROZHOVOR S BOBŠEM "volně" jako příloha č. 1.

V některých případech jsou články uvedeny bez vědomí a souhlasu autora.

Přebírání původních textů je možno jen s uvedením pramene! ! !

+ + + + +

Náš čtenáři,

opět se Ti ozýváme s našim pokusem (celkově třetím) o vytvoření nezávislého časopisu. Předem dík za pochopení chyb v minulém čísle, ale to se dočteš dál. Jinak co nového u nás? Potýkáme se s nemalými problémy. Zůstalo nás v redakci jenom pár, kteří mají ještě zájem pracovat. Na druhé straně se o nás začala velmi nepříjemně zajímat státní moc. Ale přesto jsme rozhodnutí pokračovat v nastoupeném směru.

Je Vás mnoho, kteří si se zájmem a rádi náš HADR přečtou, ale už méně těch, kteří jsou ochotni v naší práci nám pomoci.

(Pomoc není jen psaní článků a úvah) ...

Náš časopis chce být všestrannější a tudíž zařazujeme nyní články od sportu až po politiku.

Rádi uvítáme veškerou iniciativu s Vaší strany.

Redakce.

Hack

KLOBOUK POMA

Dostaly se mi náhodně na stůl čtyři nezávislé časopisy, vycházející v našem severomoravském regionu. Příležitost k srovnávání a zamyšlení.

Tři z nich jsou nepochybně redigovány v prostředí undergroundu. Přiznám se, že můj vztah k hnutí, které se samo nazývá undergroundem, je poněkud ostýchavý. Chápu na jedné straně, že mladí lidé mají právo hledat svou vlastní autenticitu, bořit hodnoty, které považují za falešné modly, vytvořené konformitou a sankcionované establišmentem. Zároveň mě však irituje, když se namůžu orientovat v situaci, když za tím často siláckým bouřením všech morálních tabu nenacházím pozitivní program. Snad je to mým pokročilým věkem, ale je to už tak, že při četbě Vokna a jiných undergroundových publikací mě překvapuje vysoká intelektuální úroveň některých příspěvků, kdežto u jiných mě odpuzuje přímo programová vulgárnost a totalní negace. Ale hlavně mě trápí to, že se mi nedaří vystopovat, co vlastně ti mladí doopravdy chtějí. Chápal bych, že mají odpor ke všem deklarativně vyhlášeným programům - jenže něco přece jen chtějí mluvit, ať to nazývám programem či jinak. Proto mám při četbě Vokna v klavě zmatek - a obávám se, že ho mají i redaktoři a mnozí autoři.

Podobné pocity jsem měl i při pročítávání MASURKOVSKÉHO PODZEMNÉHO, SATYRA a HADRU. Našel jsem v nich i statí, které mě zaujaly - například jsem ocenil v prvním časopise úvahy nad osudy J. A. Komenského a stavem našeho školství. Tady jsem měl pocit, který mi chybí při čtení jiných statí, že totiž autor ví, co chce. Rovněž se mi líbilo, když redakce HADRU do informativních článků o sovětských hippies, o skupině POKR UBU, o hnutí Haré Kršna a jiných záležitostech, jimž zřejmě fandí mladí lidé, zařadila i intelektuálně náročné eseje Václava Havla o úhybném myšlení.

Nená však valný smysl hodnotit každý ze tří časopisů stránku po stránce. Samozřejmě, je v nich mnoho nezralého, začátečnického, možního - ale což je to podstatné proti faktu, že tu prostě jsou. Není na tom to nejdůležitější, že i v našem kraji, bokem od kulturních center, kde každý nezávisle myslící člověk si připadá tak trochu jako "zapadlá vlastenec", že i tady se najdou mladí lidé, kteří bez zkušeností a podpory odborné kritiky obětují volný čas, peníze, kteří vynakládají obrovské úsilí a postupují osobní rizika, jen aby jejich časopis mohl vyjít. Současná dočasná moc by je raději viděla malovat se po hospodách než se hrbit nad klavírní psacího stroje. Tím si zároveň odpovídám i na své vlastní pochyby: I když z toho, co publikují, jsem mnohdy větší magor než sám Jirous, smekám klobouk před jejich aktivitou. Na počátku nebylo Slovo, nýbrž Čin, dochází k poznání Goethův Faust při překladu Písmo. A jejich publikační aktivita je sama o sobě obrozujícím činem.

Ale abych nezapomněl při svém meditování zmínit se o čtvrtém časopise, který se vymyká z řady. PROJEKČNÍ CHODNÍK má profesionální úroveň literární revue. Ne, nemadsazují. V jeho případě není třeba přimhuřovat oči nad tím, že je časopis šířen v extrémně nepříznivých podmínkách utajení, bez možnosti získávat širší zájem spolupracovníků. Promyšleně redagovaný s vysokou náročností na každý otiskovaný materiál, pečlivě graficky upravený. Už jen to, jak cílevědomě vnučuje redakce pozornost polským poměrům - právě v našem regionu, kde je vztah k našim severním sousedům často zkreslený a krivdivý. A to výborné satirické demaskování zdedředních blábolů!

Takže smekám klobouk podruhé, tentokrát nejenom před obětavou a odvožnou aktivitou, nýbrž i před profesionalitou.

KARL BLÁHOVEC

SEVEROMORAVSKÝ

HADR

SAMIZDAT

KDYŽ NE MY - TAK KDO ?

C Ě L E M K E Z D Ě I

Jelikož se k tomu nikdo neměl, pustím se sám do kritiky HADRu. A to do kritiky, která se možná nebude líbit redakci ani mě samotnému.

Chilod 1: Tak předně, jedná se o dopis zaslaný panu Stachovi a Lipertovi z redakce časopisu Signál. Byli jste pobouřeni jejich štvavým článkem proti osobě Standy Devátého. Myslím, že byva dobrým zvykem uveřejňovat nejenom reakci na někoho nebo něco, ale zároveň podnět. Ne mnoho lidí čte podobné časopisy jako je Signál a ze čtenářů HADRu pochybuji, že by se takový vůbec našel. Měli jste vedle Vašeho dopisu otisknout, když už ne celý článek, tedy alespoň odstavce, úryvky, které nejvíc očerňovaly pana Devátého, aby se čtenář nemusel dohadovat, co Vás vlastně tolik rozhořčilo.

Chilod 2: Ano, to je pravda. Už nam tohle lidi vytýkali. K tomu jenom dodám, že se přístě polepšíme.

Chilod 1: Tak dál - V prvním čísle HADRu je rozhovor se členem hudební skupiny PEPE UBU. Zdůrazňují se členem. Ve Vašem článku se nějakou záhadou rozdvojil na "Daniel Thomas" a "^{Lovis}~~David~~ Thomas". Neznalý čtenář má samozřejmě dojem, že se jedná o rozhovor s dvěma bratry.

Chilod 2: Za tenhle ostudný oml se redakce hluboce omlouvá. Těch málo překladů ze zahraničních časopisů, které jsme dostali bylo psáno rukopisem a tedy nepřiliš dobře čitelné. Stačí malá nepozornost a vlní se šotek. I v tomhle se hodláme zdokonalit. Tímhle se také omlouváme za skomoleninu jména pana Ľubce ze skupiny Plastic People, v prvním čísle nad textem Ladislava Klímy "Já oběšal jsem polí pět".

Chilod 1: No aspoň Vám to nemusím hodit na hlavu já. Ale poslední výtku je nejzávažnější. Sami jste v úvodu multého čísla psali, že se hodláte zabývat, cituji - kulturním děním, ať hudebním, literárním či jiným v našem okolí - (a k tomu dovětek) - a je toho dost. Nezlobte se, ale já mám pocit, že tohle právě neděláte. U multého čísla se ještě o něčem takovém mluvit dá (profil hudeb. sk. PbK Blues, Perfect, nabídka rytmické mládeže, básně Š., Morava taky žije atd ...). Ale ve Vašem prvním čísle, které je sice obsáhlejší bohužel chybí to, co jste měli původně v úmyslu. Copak se na Severní Moravě nic nedělo? Není snad ve Vašem okolí dost hudebních akcí, skupin? Proč nedáváte do HADRu jejich texty, jejich názory (rozhovory)? Anebo jinak: Není snad v Havířově dost lidí, kteří mohou a snad i chtějí, naplno se věnovat kterékoliv tvorbě, podle svých představ a nikoliv podle zákona ideokulturní klece?

Chilod 2: Na tohle Ti odpovím trochu ze široka. Nejen zásluhou redakce je v HADRu č. 1 mín aktuálních záležitostí z našeho města či kraje. Jeden problém je v tom, že ne každá hudební skupina, ne každý člověk touží potom rozšířit svým příspěvkem obsah HADRu. Dá se to shrnout do jedné věty "mají svých problémů dost, nechcous mít

Julie

24153". Jiný problém - největší práci na HADŠu odvádí 1,5 člověka. Takže ke svému zaměstnání případně veškeré shánění, zařizování, psaní (datlování) po večerech atd... K tomu ještě dodám, že už vůbec nejsem zběhlý v psaní reportáží, úvah apod. Těm, kdo aspoň trochu vládnou perem, v tom brání lenost, či výše uvedený nebo jiný důvod. Právě proto jsem se na začátku zmínil, že MJOEN zásluhou redakce je v HADŠu mívá aktuálních záležitostí, protože vinu na tom samozřejmě máme. Já seobně doufám, že se práce v redakci časem zlepší - pokud ovšem nezasáhnou "vnější okolnosti".

Chilos 1: Přeji Vám mnoho štěstí.

Chilos 2: Děkuji.

Chilos

Ve Washingtonu se konal protestní koncert, na němž téměř 1.000 osob vyjádřilo solidaritu se členy zakázané Jazzové sekce v Praze.

V Budapešti se konal dne 17. září koncert J. Hutky a V. Třešnáka.

V Opavě vyšlo už třetí číslo časopisu PROTEJŠÍ CHODNÍK:

A4, cca 190 stran + fotografie. Vzniklé z obsahu

- I. M. BOCHLEŠKI - cesty k filozofickému myšlení /III. - Zákon/
- LOUČEK PACHEAN - Boha nelze vyhnat /první část knihy/
- NA POMOC ... - /občanským smutečním řečníkům/
- MARIAN BRANDYS - Moje příhody s historií
- ZVYKLY JSME SI? - /SR/
- JOSEF TISCHNER - Etika solidarity /druhá část/
- CHARLES BUKOWSKI - "Připoutajte se"
- VLADIMÍR ŠKUTINA - Tak už jsem tady s tím vápnem, pane Kerichu! /závěrečný díl románu/

KRUH PŘÁTEL POLSKO - ČESKOSLOVENSKÉ SOLIDARITY

+ příloha P CH - Z DĚJIN POLSKA /Z knihy "Solidarita - historie polských nezávislých odborů"/

AKTUAL
Rubrika

VENI, VINI ...

Připínáme si trikolóry a opouštíme skromně zařízený byt v poněkud chudší části Prahy. Na schodech máme malou anědou drobotinu, několik pootevřených dveří cikánských nájemníků a vyrazíme na metro.

Je nedělní dopoledne 21. srpna.

Na Václavském náměstí toho času je obvyklý nedělní ruch. U sochy Václava postává jen několik hloučků jako v jiné dny.

Ale přesto něco visí ve vzduchu.

Ať už je to (zatím) několika ~~úředníků~~ uniformovaných příslušníků, kteří stojí kolem sochy, nebo valáštním chováním dopravního ve stínu své žlutě natřené boudy, který místo aby se věnoval silničnímu provozu, dívá se na pěší zónu pod Václavem. Kolem nás projdou dva muži v tuctovém, obnošeném šatu. Jeden z nich nese pod paží dělnickou aktovku, ze které na jedné straně vyčnívá anténa vysílačky a na druhé obušek. Když usedneme na kamenou zídku, několik kroků od nás se objeví jiný muž (rovněž v tuctovém oblečení), který zaujatě pozoruje výkladní skřín, ve které zcela nic nestojí za pozornost. Záhy, když začneme hovořit mezi sebou, rovněž usedne. V několika minutách jsme skontrolováni. Další nezvyklost; poprvé jsem uviděl vytažený odznak SNE u uniformovaného příslušníka. Všichni společně se jdeme vyfotit (film byl později zabaven) pod sochu sv. Václava, načež jsme znovu vytahovali naše psi známky.

Na několik hodin opustíme náměstí.

Po návratu je na pěší zóně pod Václavem snad už několik set lidí. Úměrně s množstvím vzrůstá i počet uniforem; sem tam se objeví i pes. Možeme se do diskutujícího davu. Jsem překvapen, kolik je zde lidí středního a staršího věku. Tvoří se diskusní kroužky. V jednom z nich stojí starší přešedivělá paní. Vzpomíná na T. G. Masaryka. Vzpomíná na události před dwaceti lety. "Tady stříleli do Národního muzea. Mysleli si, že je to budova rozhlasu", ukazuje rukou a pokračuje "Tolik zbytečné škody", dodá dvojmyslně. Vzpomíná dál a v očích má betradnou otázku.

Někdo další se ironicky zmíní o přestavbě a glasnosti. Rozproudí se živá debata o tom, co všechno se u nás za uplynulá ^{léta} prosralo.

Opouštím tohle místo. Rád bych slyšel něco v tomto smyslu: Jak z toho ven.

O kus dál stojí v hloučku dva solidně vyhlížející pánové. Dovídáme se že z VUMU a hrdinně brání vymoženosti socialismu. Svým klidem a promyšlenou odpovědí, která mnohdy nevysvětluje nic, jen rozněchávají otázky a argumenty okolo stojících, vesměs mladých lidí. Poslouchám jejich klidný projev a ve svých úvahách a volnou asociací docházím k mokrému mýdlu. Byla řeč o veřejné informovanosti. Na mou otázku, proč tedy v novinách (jak se domnívám) uveřejní krátkou zprávu o tom, kolik se zde sešlo lidí - s podtextem - výtržníků a nepřátel socialismu. A proč

TEDY neuvěřejní O čem tihle lidé hovoří.

Pán na mě vycení zuby ve vlídném úsměvu a pohotově odpovídá "Já nejsem novinář". Ale pánové jsou rozumní, dříve než by se hlasy zbytečně zvyšovaly - odcházejí. Uvnitř největšího shluku lidí se konečně dáje něco podžutného: Přes hradbu lidských těl ke mě slabě doléhá hlas Hany Marvanové z Nezávislého mírového sdružení. Dává se dokromady petice o několika bodech /Dodržování lidských práv, propuštění politických vězňů, svobodná iniciativa nezávislých skupin, problém náhradní vojenské služby (v civilu), opuštění našeho území sovětským vojskem a jiné .../.

Téma se navrhuje a každý má možnost vyjádřit se a ovlivnit konečnou formulaci. Když se všichni shodnou, zazní potlesk a jde se dál. Mezitím se shromáždění utěšeně rozrůstá, lidé vzadu skoro vůbec Hanu neslyší.

Petice je hotová. Dohodne se ještě, kam všude se začle a pod zněním se objevují první podpisy. Přichází ke mě přítel. Sdíljuje mi, že se dva příslušníci pokoušeli petici zabavit, ale obetoupil je dav, tak ji znovu vrátili. Zatím klidný průběh shromáždění porušuje nějaká starší paní s nákupní taškou. Prochází kolem a hysterickým hlasem začne křičet, "K čemu to je; tady tohle. Vždyť to jsou vrazi". Následuje bídování o tom, že ji sypou šváby do polívky a do bytu pouští plyn. Všechny svoje nářky prokládá výkřiky : "Vždyť to jsou vrazi". Napadlo mě, že je to provokatérka, ale s přítelem jsme se shodli, že tohle je spíše těžká paranoia a stáhomam. Kromě toho, několik příslušníků se tímto výstupem docela baví.

Trošku mě udivilo, že vše zatím probíhá v klidu bez represí ze strany státní moci, bez ohánění se obuškem a zákonem. Začínal jsem ztrácet osvědčené heslo "nepropadej naději". O to víc jsem byl šokován a jistě i má přátelé událostmi, které se zde odehrály ve večerních a nočních hodinách.

Opuštíme náměstí a jdeme se najíst. Zatím co v restauraci rozebíráme průběh demonstrace, o několik kłoků dál probíhá pochod Prahou. Podle očitých svědků / deset tisíc lidí/, které orgány státní moci zastavily a rozprášily u Národního divadla.

Až za tmy se vracíme na Václavak.

Jsem mírně vzrušení, když nás v ^{levarske} ulici mají několik plných antonů s rosvícenými majáky. A když tramvaj projíždí náměstím, naskytne se nám fascinující pohled. Po obou stranách záplava žluté barvy policejních aut. Vlevo přímo u kolejí stojí vyrovnaná řada příslušníků složek ministerstva vnitra se štíty, přílbami a s nezbytným pracovním nástrojem v ruce.

Podarí se nám dostat na náměstí. Zanedlouho orgány obsadily veškeré přístupné cesty, metro a izolovaly celý prostor Václavaku. Několik tisíc lidí stojí nebo sedí na pěší zóně uprostřed. Kolem neustále krouží vůz s megafonem a jménem zákona vyzývá k opuštění uzavřeného prostoru. Žluté vlaky antonů odvázejí desítky lidí. Bůh ví, kolik si jich nechají a kolik odvezou jen tak na kraj města. Čekáme, co bude.

A bylo.

Zhora od Národního muzea se začíná směrem dolů pohybovat rojnice uniform, obušků,

psů, slzného plynu a křiků.

Došla až k nám.

Ustupujeme pomalu před ní. Kterási uniforma mě píchla obuškem mezi lopatky, aby mi došlo, že mám zrychlit krok.

Jeden mimopražský známý, kterému jsme nabídli nocleh, zůstal nešťastně příliš pozadu a přítel si už jen všiml, jak ho jiné uniformy cpou do antonu.

Zahybáme do Jindřišské ulice.

Za nějakou dobu policejní akce končí. Václavák je znovu otevřen. Couráme se na Můstek a pozorujeme odjíždějící vozy VB. Na Můstku ještě musí přítel vytáhnout z fotoaparátu film a to už je konec.

J Je půl jedený ráno.

Za několik dydnů se dovidám, že členové Nezávislého mírového sdružení, Hana Marvanová, Tomáš Dvořák, Jáchym Kaplan jsou na vazbě. Hrozí jim nepodmíněný trest odnětí svobody za výtržnost a pobuřování.

K tomu nezbyvá než dodat:

ODSOUDIT ZNAMENÁ NĚSTI ZODPOVĚDNOST

PRONÁSLEDOVAT MYŠLENKU ZNAMENÁ DÁTI JI PLATNOST

Vyjadřuji tímto úctu k lidem, kteří přes všechnu pronásledování veřejně bojují proti té všepožírající obludě nicotnosti lapidárně zvané BLBOST.

chilod

Připomínám ještě, že v tzv. diskusních kroužcích se pokračuje každou poslední sobotu v měsíci v 19.⁰⁰ hodin.

Prohlášení ze dne 21. srpna 1968

Dne 21. srpna jsme se sešli na Václavském náměstí v Praze a ve svobodné diskusi na prostranství před sochou svatého Václava jsme vznesli tyto požadavky:

- odchod sovětských vojsk z našeho území;
- odsouzení vojenské intervence států Varšavské smlouvy v r. 1968 jako porušení norem mezinárodního práva;
- pravdivé přehodnocení roku 1968 a tzv. normalizace;
- vyhlášení svobodných demokratických voleb s možností nezávislé kandidatury;
- svobodu sdělovacích prostředků a zrušení cenzury;
- dodržování základních lidských práv v souladu s Mezinárodním paktem o občanských a politických právech;
- propuštění všech politických vězňů a rehabilitace těch, kteří byli za své politické a náboženské přesvědčení perzekuováni;
- umožnění činnosti nezávislých iniciativ a možnost jejich veřejného působení;
- zveřejnění tohoto prohlášení v hromadných sdělovacích prostředcích.

V Praze dne 21. 8. 1968

Toto prohlášení zasíláme prezidentu ČSSR, Federálnímu shromáždění ČSSR, generálnímu tajemníkovi ÚV KSČ, vládě ČSSR a tiskovým agenturám.

Poznámka k podpisovému archu: Podpisové archy zasílejte jen na adresu: dr. Gustav Husák, prezident ČSSR, Praha - Hrad; informace o počtu podepsaných zasílejte na adresy (doporučeně): Simona Hradílková, Traubova 18, 613 00 Brno; Vít Zúkal, Stříbrná 7, 757 01 Valašské Meziříčí.

Umění na haldě.

Zajímavým nápadem byla výstava obrazů v Ostravě nedaleko ZOO. Byla umístěna v netypickém kontrastním prostředí. Už cestou na haldu jsem si říkal, že cesta za uměním je u nás trnitá. Některé úseky vedly houštím nebo se muselo přejít po plynovém potrubí, aby se došlo k místu konání.

Vystavovala se tu abstrakce, naivní umění, exotická, náboženská i politická díla. Výstava byla pestrá a zajímavá i díky hudebnímu programu dechového tělesa : Havířova, Kmochovy, paralyzy.

Organizátorům se jejich záměr určitě podařil. A to ukázat několika desítkám lidí kousek umění ostravských amatérů, jejichž obrázky se skrývaly v ateliérech, bytech nebo sklepech.

Jsou tak uzavřeni před veřejností, samozřejměž díky nezájmu oficiálních kulturních orgánů zorganizovat a otevřít tak cestu mnoha lidovým malířům a dát jim možnost konfrontace a veřejného působení.

Milan

BYL JSEM U TOHĚ.

Někdy v polovině srpna k mým uším dolehly zprávy o koncertu písničkářů z emigrace, který se má konat v Budapešti. Bylo to tak prosté a jednoduché, že jsem si řekl "To by určitě napadlo někoho už dávno". Zároveň začaly probleskovat filmy o malém sále, o problémech vstupního víza V. Třešňáka a J. Hutky a o tom, že koncert je jen pro švané.

Ale protože znám českou mentalitu - jel jsem.

V pátek večer sedáme do narvaného vlaku - směr Budapešť a po vcelku příjemném cestování v zavazadlovém prostoru jsme ráno na místě. Po pár hodinách odpočinku v čekárně vyrazíme do města plní obav, jak to vůbec dopadne.

Potkáváme první známé tváře, ale jejich otažlivé chování vhní do hlavy črné myšlenky - že by filmy byly skutečnost? Na místě arazu /BUCATTI P. U./ jsme získali jistotu - budeme při tom!

Všem, které odradili filmy můžu říct - "Klidně jste mohli přijet". Organizátoři vyřešili problém malého sálu dvěma koncerty. Těžko říct, který z nich byl lepší.

První byl handicapován krátkou dobou trvání, přestože zde hráli oba hlavní aktéři a Jarda rozdával desky a kazety. Bylo tam asi 150 lidí.

Viděl jsem druhý koncert, který začal v 19⁰⁰ hod. Tam už nás bylo podstatně méně. Myslím si, že název "SETKÁNÍ VÝCHOD - ZÁPAD", jak někteří tento koncert nazývali, byl trochu nadnesený. Z původně asi 70 pozvaných lidí ze Západu se jich sjela sotva třetina. Veit a Meduša nepřijeli, nejspíš tomto setkání nevěřili.

Absence hraní u Vlasty Třešňáka byla taky potrná, takže jedinou zahraniční hvězdou večera byl Jaroslav Hutka. Navodil v sále pohodu i když lidé, na které dolehla celodenní únava začali ulehát.

Po Hrdově vystoupení se na chvíli rozproudila volná zábava a po ní vystoupili tři čeští písničkáři. Jména z poshopitelných důvodů neuvádím.

Asi kolem jedné hodiny vzal kytaru do ruky opět Jaroslav Hutka a pokračoval v druhé části večera, která se dost protáhla. V časných ranních hodinách odpadli i ti nejotrlejší a tím se vlastně naplnila noc plná pohody.

V neděli jsme se vraceli s pocitem, že tenhle víkend nám něco přinesl a s vírou, že se něco podobného bude v brzké době opakovat.

NEOHlášená vojenská přehlídka

obnovené transporty v centru Prahy

Je pátek 28. října.

Trvalo dlouhá léta, než se tohle památné datum vzniku naší republiky opět stalo svátkem a ve spojitosti s ním se Masarykovo, Štefánikovo a Benešovo jméno objevilo i v oficiálním tisku.

Na jak dlouho? resp. jak dlouho vydrží tohle slavnostní třesání našich oficiálních činitelů? Lidé, kteří za dob tzv. normalizace jakoukoliv záinku o téhle historické události přecházeli masivním mlčením a všichni jsou a nadšením z obrovského přínosu pro naši vlast soustředili do poválečných let.

A dnes.

Opět ti stejní lidé konají pietní akt u hrobu T. G. Masaryka. K 70. výročí na Václavském náměstí čtou s tribuny své slavnostní prohlášení na mohutné manifestaci pracujících. (Mimochoodem, zřejmě by ano, jak velká by ta mohutnost byla, kdyby manifestace probíhala během svátků a lidé ji neměli místo práce). Že dnešní neoficiální manifestace je státní nocí nevhod, svědčí i hromadné zadržování osob, víc či méně aktivních v nezávislých skupinách, jejich protiprávní omezování osobní svobody donucením vazením, prohlídky bytů a pod. Snaha zabránit aktivistům účasti na manifestaci však nabrazení lidem mnoha, aby dali najevo svou nedůvěru k těm, kteří o demokracii a společnosti zatím jen hovoří.

V poledne je Václavské náměstí jen zdánlivě v obvyklém ruchu. Na Můstku stojí zaparkovány dva požární vozy, a všude kolem se pohybují pánové, kteří se svou, na první pohled patrnou nenápadností nás občas zle provrtají očím.

Potkávám přítele. Chci se ho zeptat, co je nového. Ale to už si věimnu, jak se kousek od mého obličeje vznáší - velké ucho - muže středního věku, zadumaného obličeje a přísného pohledu.

Níříme rychlejším krokem k soše sv. Václava. Je obklopen uniformovanými policisty. V 15.00 hod. je v horní části Václavského náměstí shromážděno několik tisíc lidí. Kovový hlas megafonu nás upozorňuje, že se máme rozejít, protože shromáždění je nezákonné.

Odesvou je bažící mladík s větvičkou lípy, který se snaží prodrat mezi uniformy a kleká před sv. Václavem. Příslušníci ho okamžitě drží za ruce a snaží se ho odvést. Lidé dávají najevo svůj nesouhlas. Dav se pohnul. Škara od Muzea nastupují speciální jednotky v přilbách a s plastikovými štíty. Začínají se provolávat hesla. Nánáším mzí i Masarykovo jméno. "Kdo se snaží přechíst prohlášení k 70. výročí, ze které iniciativy nezávislé vzešlo se mi nepodařilo zjistit, protože netrvalo dlouho a policie začala tlačit dav směrem dolů. Mezitím přijíždí požární vozidlo a vodní dělo začíná chrlit vodu na lidi. Nastal zmatek. Je slyšet štěkot psů. Policie tlačí shromáždění do Opletalovy

ČESKOSLOVENSKÉ NEZÁVISLÉ AKTIVITY OZNAMUJÍ,

že dne 28. října v Praze na Václavském náměstí, od 15. do 17. hod. pořádají manifestaci u příležitosti 70. výročí vzniku republiky.

Program - zahájení státní hymnou
- krátké projevy zástupců jednotlivých iniciativ
- manifestační pochod na Staroměstské náměstí
- zakončení manifestace státní hymnou

aktivisté Charty 77, České děti, Demokratická iniciativa, Nezávislé mírové sdružení, SPUSA, VONS.

Zároveň NMS a České děti oznamují, že tradice posledních diskusních sobot v měsíci bude pokračovat 29. října v Praze na Václavském náměstí u sochy sv. Václava, od 15. do 17. hod. Obě shromáždění jsou v souladu s čl. 28 Ústavy CSSR

ulice. Jsme unášeni davem a vlnou nám bety. Stačím si jen všimnout ležícího člověka, který se strácí pod přívalem vody. Vidím z něj vlastně jen ruku a na ní vstýčené dva prsty ve znamení vítězství. Pár metrů ode mě rozložená uniforma přímo z rezbahu mlátí obuškem do lidí.

Dav zůstává stát v Opletalově ulici, kterou sní mohutné skandování

"Vy máte dila, my máme Chartu", "Vy nejste Češi", "Svebodu, "propagujte politické vězení", "pusťte nagora", "Masaryk" a podobě. Lidé vylákání z domů hlukem otvírají okna. Někteří se přidávají k provolávání hesel.

Ve nějaké době policie opět za pomoci vodního děla rozbíjí dav. Lidé až močří a rozhořčení nad násilím orgánů státní moci neprovádí žádné výtržnosti.

Vedle mě stojí už starším shrbená starší paní a spíš než podle jejího věku vidím na jejích rtech, že provolává hesla. O kus dál má muž středního věku na ramenou dítě. Ukazuje rukou na vodní dělo a něco malému chlapečci říká. Mám bych to slyšel, ale znovu jako obrovská šílil skandování - "Svebodu, Svebodu". Lidé ustupují násilí. Otváří se hlasy - "Na Staromák".

Proud lidí prochází ulicemi Starého města a provolává heslo "Češi, pojďte s námi".

Ze jejich řady vytrvale kropí dlažbu požární vozidlo.

Nijíme Jindřišskou, Na Příkopích a stojíme na Staroměstském náměstí.

Zde se tady schází už podstatně víc lidí, než na Václaváku. Je těžké odhadnout, kolik. Jistě jich není méně než pět tisíc, kteří ví, proč tu stojí.

Zpívá se státní hymna a po ní už zazní prohlášení CHARTY 77.

Oslovení nezávislé manifestace 28. října

Před sedmdesáti lety a několika hodinami na tomto místě, u sochy svatého Václava, oznámil poslanec Isidor Zahradník shromážděnému davu vznik Československého státu. Bylo to první veřejné vyhlášení státní samostatnosti na domácí půdě. V této době přebírali zastupitelé Národního výboru jménem vznikajícího státu různé úřady a večer pak Národní výbor schválil v Obecním domě první Československý zákon, jímž byl nový stát vyhlášen. Václavské náměstí a celé Praha byly plné jásajících lidí. Velké vystoupení lidí, jímž byl vznik Československa provázen, bylo rozhodné, ale pokojné, obešlo se bez násilí a krveprolití. Tento důstojný vstup do života byl výrazem mravních a politických ideálů, v jejichž duchu Masaryk, Beneš, Štefánik, Kramář, Kašín, Soukup, Švehla a další vůdcové národa o samostatný stát usilovali a které mu dali do vínku.

Historie vzniku Československa a jeho předválečných esudů je mnoho let tendenčně vykládána a leccos z ní je utajováno.

Přesto ideály a hodnoty, z nichž se náš stát zrodil, v podvědomí naší společnosti žijí. A není náhoda, že právě dnes si mnoho lidí znovu uvědomuje jejich aktuálnost.

Autorský způsob vlády, vyznačující se pověřeneckým vztahem k člověku a jeho základním právům, přinesl v posledních desetiletích tolik neblahých plodů, že jeho neperspektivnost je stále zřejmější. Stále víc lidí touží po skutečné demokracii. A stále víc lidí si uvědomuje, že jakákoli těžká k ní bude cesta, přesto to nebude cesta do úplného neznama. Demokracii, byť zřejmě nedokonalou, jsme v naší zemi už měli a máme tudíž i určité tradice, o něž se můžeme opřít.

Připomínáme-li si dnes sedmdesáté výročí 28. října touto nezávislou manifestací, pak to není jen projev úcty k naší historii, ale zároveň je to činné naplnění těch nejlepších ideí, které jsou v ní uloženy. Tím, že uskutečňujeme své právo na nezávislý a svobodný projev, děláme přesně to, co neodmyslitelně patří ke každé demokracii.

Charta 77 pevně zdůrazňuje, že občanské svobody budou v naší zemi postupně rozšiřovány, neboť dneskaž není jiného východiska. Rychlost, s níž se to bude dít, záleží na naší odvahy i rozvahy, s níž celá společnost, my všichni, budeme sami své svobody naplňovat.

Atmosféra vzájemného porozumění a shodné vůle vyjádřit je důstojným způsobem, kterou by se měla dnešní manifestace vyznačovat, nechtě nás připomenou povznášející atmosféru 28. října 1918.

Budme věrni odkazu toho dne, kterým je ideál skutečné vlády lidu!

Stanislav Devačný
mluvčí Charty 77

Miloš Hájek
mluvčí Charty 77

Bohumír Janát
mluvčí Charty 77

Kamra ukryté v budově MV KSČ pečlivě animá průběh manifestace. Když po "Oslovení" znovu zaznívá hymna, objevují se v dolní části náměstí první jednotky policistů a požiární vozy:

Zhlédnu jen, jak od Malého rynku postupuje hrabba štítů, když uslyšíme dunivý zvuk motorů.

Co se děje?

Není nic vidět.

Beru přítele na záda. Jeho komentář - "To snad není možný, jedou proti nám obrněné transportéry!" - mi vyrazí dech.

"Čeleťná je uzavřena", volá kdosi zprava.

Pomocí transportérů a vodního děla se orgánům státní moci podaří rozdělít shromáždění na dvě části. Nás tlačí do Železné ulice. Některá lidé v prvních řadách už ignorují vodní dělo. Křemčená dívka volá na lidi - "Nechodte nikam, stejně jim dojde voda". Zásahy policie jen zvyšují hlasitý odpor lidí. Stojíme před kordonem štítů v ústí Železné ulice.

I v dolní části náměstí je pohyb.

Přes snížený výhled vidím, jak obrněné transportéry vytlačují dav do ulic.

Policisté masírují dýmovnice, které snad mají zabalit tenhle hrůzný výjev. Vzduch se stává nasládlým, jak se slzný plyn doplazuje až k nám.

Ustupujeme před vodním dělem až na Uhelný trh. Tam se naposledy zazpívá státní hymna a lidé se roucházejí. Je čtvrt na šest.

Nikomu se ještě dva vozy první pomoci, které míří na Staroměstské náměstí.

Neoficiální manifestace k 70. výročí vzniku naší republiky končí.

Pozdávám se doslechmu, že na Staroměstském náměstí bylo sedm obrněných transportérů.

Požiární vozidlo při zákroku proti "výtržníkům" demolovalo zaparkovaný automobil.

Policie na manifestaci zadržela 80 - 100 lidí, se kterými mimo jiné hovořili i novináři z Rudého Práva.

Mac to ubohé gesto?

Do redakce RP neustále přichází - podněty, petice, dopisy - s žádostmi o vydání v tisku. Pokud se jen dotknou ožehavých témat naší společnosti, skončí tyhle dopisy v kupačkách, ne-li rovnou na Bartáku.

A když se v RP dočtu, jak v kterémsi fabrice hovoří dělnice X. Y. za celý kolektiv o tom, -že všichni poctiví lidé zakazancou manifestací odsuzují a jejich účastníky nazvou nazvat jinak než bandou lumpů a výtržníků - mám pocit, že tohle si novináři z RP píšou sami.

Deprimující byla pro mne zpráva o povolávacích rozkazech na vojenské manévry /místo nástupu - Praha!/, které se začali objevovat několik dní před výročí.

Na těchto "manévrech" dostali mladí muži ochranné štíty, obušky a rozkaz zakročit proti demonstrujícím lidem!!! Češi proti Čechům!

Tav. vláda lidu posílá proti lidem vojáky!

Je to nejen hrubé znoužití vojenské moci, ale také ukázka zaprostého cynismu stávající vladnoucí "třídy".

Státní moc nám a celému světu opět dokázala, že jakékoli projevy nesouhlasu jinak smýšlejících lidí, nadále nehodlá brát na vědomí a tvrdě je potlačuje. Dnes proti těm, kteří otevřeně vyjádřili nedůvěru k současnému stavu naší společnosti, zasáhly vodními děly a obrněnými transportéry.

CO BUDE ZÍTRA?

SAMUEL

Dodatečně zařazujeme prohlášení SPUSA k 70. výročí vzniku naší republiky.

Slovo k nezávislé manifestaci 28. října

Přátelé,

sešli jsme se zde, abychom si připomněli jeden z nejvýznamnějších okamžiků v

moderních dějinách našich národů. Před sedmdesáti lety, 28. října 1918, vznikl na troskách do té doby zdánlivě všemocného a nezníčitelného byrokratického systému samostatný stát Čechů a Slováků. Tato dějinná událost je nerozlučně spojena se jmény tří mužů: Milana Rastislava Štefánika, Edvarda Beneše a především Tomáše Garrigua Masaryka.

Jména, která jsem právě vyslovil, nejsou pro nás prázdny historickými pojmy. Napak. Dodnes v nich spatřujeme stálé a hluboké mravní principy svobody a demokracie, bez kterých, troufáme si tvrdit, nemůže smysluplně existovat žádná lidská společnost. Neboť demokracie, abych citoval T.G. Masaryka, to je životní názor, opírající se důvěře v lidi, v lidskost a v lidství. Demokracie znamená důvěru v lidstvo, v lidstvo, kteří pozitivně hledají pravdu. Je na nás, jak toto dědictví, které Masaryk a jeho lidé vložili do kolébky mladé republiky, pochopíme a využijeme.

Přátelé, pronáším tento krátký příspěvek za Společanství přátel USA, a proto se s Vaším dovolením soustředím na to, jakou inspirující roli sehrála ve formování Masarykovy politické a duchovní orientace americká demokracie.

Je nesporné, že diplomatické a politické úsilí českých, slovenských a amerických osobností, soustředěných kolem Masaryka, ovlivnilo prezidenta Wilsona a přispělo k rozpadu habsburské říše a k vytvoření demokratické Československé republiky a dalších států v Evropě. Je také nesporné, že všechny Masarykovy cesty do USA, jeho důvěrná znalost americké kultury, historie, náboženství a smýšlení, přispěly zase k Masarykovu rozhodnutí v závěru světové války se důvěrně orientovat na americkou linii, na mírové perspektivy reprezentované prezidentem Wilsonem, ale hlavně na americkou demokracii. Víme, že rozhodnutí vystoupit proti Rakousku-Uhersku nebylo snadné. Víme však také, že nebylo závislé jen na vnějších okolnostech a nejméně pak diktované nějakými třídami ohledy. Vystoupení proti Rakousku se stalo Masarykovi otázkou zásadní, otázkou mravní. Nebyl to taktický tah vyvolaný mezinárodní situací, kdy americká část ve válce nabyla převahy a mohla tak i ovlivnit budoucí uspořádání Evropy. Masaryk byl politik lidový, překračující meze "buržoazní politiky" vytyčené marxistickými dogmatiky. Věděl, že budoucí republika musí být postavená na respektování práv a svobod jednotlivce. Na mravních principech zaručujících svobodu a právo projevit se i odpůrci, na úctě k opozici, na ochraně práv menšin. Zásady svobody, práva na život a budování svého vlastního štěstí, zastávané Washingtonem, Lincolnem, Wilsonem a všemi Američany, byly pro něj mravními principy na nichž nemohly být postaveny i základy naší republiky.

Nežse zapomenout na Pittsburskou dohodu z 30. května 1918 mezi českými a slovenskými představiteli krajanských organizací v USA o uspořádání československého státu, která předznamovala slavný dokument z 16. října o vyhlášení československé samostatnosti zahraniční prozatímní vládou - Washingtonskou deklarací nezávislosti. Tato deklarace, podepsaná i Štefánikem a Benešem, je především dílem Masarykovým. Je však zřetelně ovlivněna i ideály americké demokracie. Připomeneme si jí dnes především proto, abychom posoudili, jak plníme její myšlenky. /Cituji:/

Přijímáme ideály moderní demokracie a budeme k ní lnout, poněvadž to byly ideály našeho národa po staletí. Přijímáme americké zásady, jak byly stanoveny prezidentem Wilsonem: zásady o osvobozeném lidstvu, skutečné rovnosti národů a o vládě odvozující odvozujících svou spravedlivou moc ze souhlasu ovládaných ... Československý stát bude republikou. Ve stálé snaze o pokrok zaručí úplnou svobodu svědomí, náboženství a vědy, literatury a umění, slova, tisku a práva shromažďovacího a petičního. Církev bude odloučena od státu. Naše demokracie bude spočívat na všeobecném právu hlasovací. Ženy budou postaveny politicky, sociálně a kulturně na roven mužům. Práva menšiny budou chráněna poměrným zastoupením; národní menšiny budou požívat rovných práv. Vláda bude mít formu parlamentární a bude uznávat zásady iniciativy a referenda. Stálé vojsko bude nahrazeno milicí. Na své zahraniční politice přijme československý národ plnou část odpovědnosti za reorganizaci Evropy. Přijímáme cele demokratické a sociální princip národnosti a souhlasí s naukou, že veškeré úmluvy a smlouvy mají být sjednávány otevřeně a upřímně, bez tajné diplomacie. Naše ústava postará se o

účinnou, rozumnou a spravedlivou vládu, která vyloučí jakékoliv zvláštní výsady a znemožní třídní zákonodárství ... Věřme v demokracii - věřme ve svobodu - a ve svobodu vždy větší a větší."

Duch deklarace je totožný s Masarykovým myšlením, Masarykovým dilem. Jsme pevně přesvědčeni, že Masarykova orientace, založení na Havlíčkově dědictví, a tím i dědictví našeho obrození, byla správná. Nedovolí ani nám souhlasit s tím, že záleží na původu, že mos předchází právo, že určité skupiny a třídy musí mít své výsady a že vláda je nadřazena občanům.

Věřme, že občané si mohou a budou vládnout samí!

Věřme, že úsilí o demokracii není návratem do prehistorie, ale výletem do lepší budoucnosti.

Společenství přátel USA

ing. Petr Bartoš

Pavel Jungmann

ing. Bedřich Koutný

Wáclavské náměstí 28. října 1988 v 15⁰⁰ hodin.

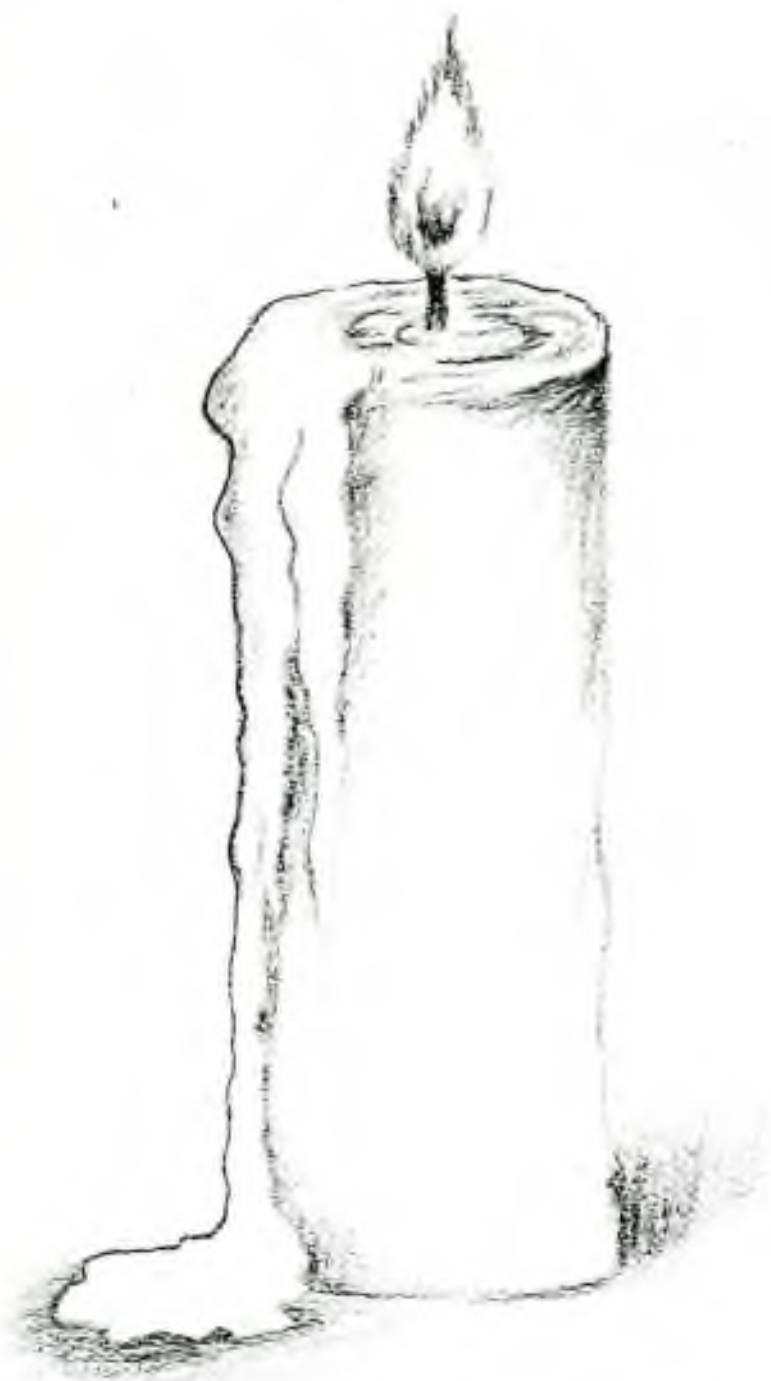
HRABOŠ: ŠPATNĚ HOŘÍCÍ SVÍCE ZA JOHNA LENNONA / KAMPA 6. 12. 1988 /

hraboš: špatně hořící svíce za johna lennona / kampa 6. 12. 1988 /

Když jsem se letos již po několikáté chystal na "Lennoníadu", možná že jsem od ní očekával něco poněkud neobvyklého. Žijeme v době velkých změn, národní duch ač diskreditován mocenským tiskem dere se na povrch, represe proti lidu se zostřují, věci se dávají do pohybu. Díky duchu doby jenž vytvořil takovouto atmosféru byla návštěva Kamy téměř občanskou povinností. Sehnal jsem tedy kamarádku, byly zakoupeny svíce a v divokém roztoužení z mrazivé úzkosti dám povel v pochod na poutní místo. Cestou jsme potkávali různé lidi a lidičky, známé a neznámé, a několikrát se od srdce zasmáli vzniklým fámám (přej se tam přijede podívat i Mitterrand, slyšels to?!). Pečneme scházet s Karlova mostu a já povídám: "No hergot, ale kde je policie?", a vzpomenuv si na minuloroční sraz na kterém se v roli pořadatelů představily ozbrojené jednotky SNB, nasál trochu tísně, že tady něco mehraje. A mehrálo. V Hroznovce jsme potkali zklamaný houně. "Bez průkazu SSM nemáte šanci!" pošklebovali se a odcházeli na pivo. Byl to nepochybně žert, ale okamžitě nám svítilo. Došli jsme až ke zdi a tam se tísnilo asi tisíc lidí. Na improvizovaném pódiu hrál J. Nedvěd, zpíval cosi o Lennonovi, nebylo mu příliš rozumět. Opodál stáli asi tři příslušníci a tlemili se, jak s tím Lennonem letos vychcali. Vzali jsme s přítelkyní svíce a zapálili je. Mlčky jsme je pozorovali a chvěli se zimou. Svíce hořely asi půl minuty a pak zhasly. "Možná, že jsme ho neměli tolik rádi", podotýkám smutně. "Chudák Johnny, kdyby tuhle frašku viděl, v hrobě by se obracel", sdělila mi vedle stojící houně. Dále jsem se od ní dozvěděl, že před tím hrál J. Noha a vůbec mu nebylo rozumět. Vzápětí se objevuje kameraman s kamerou, na které se skví nápis BBC, takže okamžitě pojmu podezření jestli náhodou není od Československé televize. Uhneme kameře pohledem a já, jako kdybych slyšel Mertu. Kamarádka mě chytá za ruku a povídá "půjdeme blíž, bude líp rozumět". Prodereme se tedy blíž, snad 30 metrů od improvizovaného pódia a já si v duchu říkám: "Už i ty, Merto?", jenže to už Vláda začíná hrát Imagine a zima přestává být tolik citelná. Pak dochází k tomu, k čemu vlastně muselo dojít. Že někdo řekl svůj názor. Co si myslí o této době, o nynějším stavu věcí a skutečností. To, že to byl právě Merta, ani nepřekvapilo. A aby o jeho slovech nebylo možno pochybovat, dodal na závěr Profesionálního humanistu a Kecy, které si v refrénu společně zazpívala celá Kampa. Při Mertovi se ozvalo mohutné vyzvánění zvonů a štěkot psů. Symboly dneška. Po Vládovi se na pódiu objevil M. Kovařík, aby pak excelentně vystříhl krásnou Ginsbergovu báseň O slunečnici. Ve srovnání se strnulými Chudíky a bezkrevnými Švorcovými aj., kteří bezmezně onanují v nedělních chvilkách poezie, působil jako uragán. M. Kovaříka vystřídal folkman Vl. Dobeš, který klepaje se zimou zazpíval dvě lidové písně a jeden rock'n'roll. Poté uvedl zcela sjetý P. Šrut anglického básníka Rogera McGougha, jenž přečetl liverpoolským přízvukem své tři kratičké básně. McGough je nevýznamná osobnost anglické rockové scény, o to významnější je však básník. S Lennonem se znal prý osobně a s bratrem P. McCartneyho Michaellem hrál ve skupině Scaffold. Zejména jeho druhá báseň "Fronty" /anglicky neuvádím, protože se to dost

šlápně píše a já si nedovedu vzpomenout/ působila velmi vtipně. Pak se celé této
nemastné a neslané akce ujal Č&K Vocal, který zazpíval ~~beatlesovské~~ beatlesovské Yesterday
a vzápětí šel příkladem slov M. Kovaříka, aby sepustily svíčky míru za J. Lennona po
Vltavě. Lidu se začaly okamžitě vydávat svíce, zakoupené z fondu SSM a lid samotný
se začal hrnout k veliké řece. Přítelkyně mě zatahala za rukáv a povídá: "Asi jsme se
měli připojit k těm mámičkám, co šli za pivo". "Asi, asi..." zasmušil jsem se, a to
divoké roztoužení z mrazivé úskostí se začalo pomalu strácat, až se rozplynulo úplně.
A mělo to jen zimou.

9. 12. 1988

DEN LIDSKÝCH PRÁV - PRAHA

Blížil se 10. prosinec a s ním i 40-výročí všeobecné Deklarace lidských práv.

Jeden podvečer mi telefonoval přítel:

"Mám pro tebe novinu. Tuhle sobotu je nezávislá manifestace v Praze povolena."

"He!"

"Jo!"

"Není v tom zase nějaká manévr? Kde je povolena, v centru? Na Václavánu?"

"To bys toho chtěl noc. Na Žižkově. Škroupovo náměstí. Znáš?"

"He, ale najdu to. Díky."

Zíráh jsem se uvěřit. Už jen proto, že před několika dny jsem byl na stanici VB, (jistě ne sám) kde mi soudruzi velmi přesvědčivě dávali najevo, že má účast na manifestacích organizované Chartou 77 a podobnými "živly" je nežádoucí. Dávali mi dokonce podepsat protokol, či spíše předtištěný formulář, kde dopsali jen mé jméno a ožehavá data. Mluvílo se v něm něco o narušování veřejného pořádku na nepovolených manifestacích. Měly se v něm i jakési paragrafy, při jejichž porušení mohu být trestně stíhán... Jednou větou.- Ve vlastním zájmu se mám 10. prosince vyhýbat Praze jak čert kříží. No vidá, a teď si Ob IV v Praze 3, bez ohledu na práci příslušníku StB, nezávislou manifestaci povolí ...

Sobota - 10. prosince - Praha

Přícházím právě včasn. Mavalké Škroupovo náměstí je plné lidí a další neustále přicházejí. V 15⁰⁰ hodin se uprostřed davu rozvine transparent Nezávislého mírového hnutí a manifestaci zahájí úvodem Ladislav Lis. Díky mikrofonu a reproduktoru mohou jeho slova slyšet tisíce lidí. Minulý rok při stejné příležitosti /v Den lidských práv/ také zněly reproduktory. Ovšem to zase tisíce lidí shromážděné na Staroměstském náměstí čekali městský rozhlas svým řevem něžných vánočních koled. Snad aby navodil vánoční pohodu ...

Nezvyklou atmosféru dnešní nezávislé manifestace dotváří také to, že není vidět žádné, nebo skoro žádné uniformy. Snažím se najít vhodné místo pro několik snímků. Procházím kolem lidí, kteří mezi dva stromy upevňují transparent "PROPUSTĚ POLITICKÉ VĚZÍ". Míjím dvě ženy s kočárkem, které potleskem, (a nejen ony) vítají Václava Havla u mikrofonu. Vbíhám do jednoho domu. V druhém patře mi otevře starší paní:

"Prosím vás, nezlobte se, mohl bych si z vašeho okna nafotit několik snímků pro jeden nezávislý časopis?"

Paní se lehce usměje.

"Nezlobte se, ale u mě je už deset lidí. Zkuste to jinde."

Mesitím zvonku ke mně tlumeně doléhá potlesk. Čekám fotografie. Vybíhám z domu, vnořím se do davu a už jen poslouchám.

Poslouchám slova, která nejsou jen ubohými mlsory několika málo pokřtenců, nýbrž slova, která svým obsahem dávají naději mnoha lidem, kteří už (nebo ještě) nejsou lhostejní k problémům naší společnosti. Poslouchám slova, kterých se někteří bojí, protože v nich není místo pro sobectví, lhostejnost, pokrytectví, zvlí ...

U mikrofonu se střídali: za Chartu 77 Bohumír Janát, za České děti Honza Placák, za Nezávislé mírové sdružení Jana Petrová. Dále hovořila Vlasta Chramostová, za Hnutí za občanskou svobodu mluvil ing. Rudolf Battěk, za VONS Václav Malý. Na závěr předspívala hymnu známá zpěvačka z 60/70 let Marta Kubišová.

Poté, co tisíce lidí dozpívá státní hymnu, se shromáždění v klidu rozchází. Je večer. Pouliční lampy jen spore osvětlují odcházející proud lidí. V ulici směřující k metru stojí několik mladíků a rozdávají - strojopisem psané výzvy - na pomoc Arménii.

Ocházím na noční vlak a přemítám, zda dnešní povolené manifestace je předzvěstí časů lepších.

Pondělní denní tisk poněkud utlumil mou sobotní euforii. Budou v dohledné době znovu povoleny manifestace nezávislých iniciativ?

Samuel

V prosinci 1988 vyšlo 4 číslo

nezávislého časopisu

PROTĚJŠÍ CHODNÍK

/Opava/

Mimo jiné v obsahu: PAVEL KOMÍNEK - kniha "O STARÉ DOBRÉ RUČNÍ PRÁCI"; I.M. BOCHENSKI - Cesty k filozofickému myšlení IV. - BYTÍ; na otázky P.CH. odpovídá ing. TOMÁŠ HRADÍLEK; MARIA MATJANOWSKA - INTERNOANÍ/ ukázky z knihy/; JOSEF TISCHNER - ETIKA SOLIDARITY /dokončení/; LUKASZ OSTROWSKI - RUCH WOLNYCH DEMOKRATÓW; CO SE STALO SE ZENY - překlad rozhovoru s šéfredaktorem Zeszytów Edukacji Narodowej; LUDĚK PACHMAN - BOHA NELZE VYHNAT /dokončení knihy/; KAREL BÍNOVEC - Z poezie, NENÍ CO ŘEŠIT /povídka/, HISTORIE POVÍTE KOČIČÍ /fejeton/; JDE O TO, ABY NEZMIZELA RADOST - KMOCHOVA PARALÝZA; ALFRÉDOVA NEZÁVISLÁ INFORMAČNÍ KANCELÁŘ - o událostech v Budapešti Praze a Olomouci; ČLÁNKY - KRITIKY - OHLASY; celé číslo je prokládáno básněmi autorů Severní Moravy.

DOPORUČUJEME !

Modlitba na náměstí Míru

V Olomouci 11. 12. 88 kolem jedenácté hodiny se náměstí Míru pomalu zaplňovalo občany různého vyznání, kteří se přišli společně pomodlit a demonstrovat za osvobození pana Augustina Navrátila, který je v současné době hospitalizován v psychiatrické léčebně v Kroměříži proti své vůli - autora petice 31 bodů za řešení situace věřících v Československu, kterou podepsalo přes 600 000 občanů.

Přestože městský rozhlas nepřetržitě hlásil zprávu o tom, že je zakázáno se zdržovat na náměstí Míru a VB obsazovala všechny přístupné cesty na náměstí, šlo se tam několik stovek občanů.

Po úderu dvanácté hodiny na orloji se všichni shromáždili kolem svaté Trojice uprostřed náměstí a začaly hlavní modlitby. "Otče náš" a "zdravas Maria", při těchto modlitbách všichni zvedli nad své hlavy kříže, křížky a růžence. Po modlitbách se zpívala píseň k svatému Cyrilu a Metodějovi "Bože, cos ráčil".

Závěr byl ukončený čs. státní hymnou, po které jsme se všichni rozešli v míru a pokoji.

Co dodat, věřím, že tyto modlitby byly vyslyšeny a s pomocí Boží budou vyslyšeny kompetentními orgány, které vězni pana Augustina Navrátila.

SVOBODU AUGUSTINU NAVRÁTILOVI!!!

PbK^{klub} (8. spol.) pro i t r m e n i i

23.12.88
ARBAT

Přišel jsem pozdě, jako obvykle. Ze zkušenosti jsem si totiž tvrdil, že se stejně začne později, rovněž jako obvykle, zejména když se málo hrálo na novou aparaturu. Začalo se prý asi o půl hodiny později.

Vstoupil jsem do opět juté (ne jak dlouho?) obaleného sálku a byl jsem mile překvapen malou Barčou, které docela profesionálně stála vedle sedícího knírače, který zpíval a doprovázel se na kytaru. Barča hrála nazobcovou flétnu a zpívala. Šlkový dojem byl velmi milý (viděl jsem pouze závěr - asi 2-3 písničky), pár rytmických škobrtů nikomu nevadil - byl to skutečně pár, tj. dva. Knírač je prý "jedem klak z Kosmu", jak jsem se dozvěděl od kamaráda z publika. Že by právě zoe měly původ ty rytmické nesrovnalosti? Nevadilo, zakončil Plíhalovým kluzištěm (podle Supraphonu) ve vlastní úpravě a s ještě jednou kytarou a předvánoční atmosféra se nedala odplovat ani 2-3 osobami, které se potácely doslova od ničeho k němu mezi sálem a chodbou s rafinovanými nástěnkami a krásnou malbou Johna a Yoko. Asi ti 2-3 byli tak rádi, že mohli ve formě vstupného věnovat 10 Kčs do Arménie, že nejméně 5 krát tolik pak věnovaly pro osobní omámení. Mimoděk jsem si vzpoměl na moment, kdy jsem též den vstupoval do objektu závodního stravování a van se potácely davy opilých osob. Vypadalo to, jakoby v horní kavárně měly BSi předvánoční vyhodnocení... O koho šlo, rozpoznáme ole popisu: černé lodičky, tesilky nebo dříny, černé koženkové bundy, CP v zadních kapsách kalhot spolu s hřebeny.

Nedobře málem dopadl i basakytarista PbK blues Hynek, který byl zpěvákem a kytaristou před jam session decentně poslán na chodby. Po delší době jsem opět slyšel a viděl PbK blues, nestory zdejšího blues, které můžeme považovat téměř za klasiku. PbK se i na pódiu ve volných chvílích řívali na dna sklenic, že by měla připlout inspirace? Nepochytně však potřeboval svlečit rty harmonikář Milan, jeho výkony/na harmoniku/ byly skvělé. Zvuk PbK byl obohacen o klávesy, které však pravděpodobně pouze hostovaly, čemuž nasvědčovaly vyhrávky, které by snesly promyšlenější aranžmá a lepší využití. Jisté bohaté šloly zvuků klávesového nástroje. Ale i ten byl prý půjčen, jak jsem se později dozvěděl... Nicméně klávesistova sóla byla profesionální, dodávala stavu celkovému show. (viděl jsem pouze druhou polovinu koncertu a session). Nejprve jsem myslel, že klávesy jsou basové a podporují Hynkovu basovou kytaru, nebylo je možno spolehlivě identifikovat v celkovém zvuku stejně jako Bimbovu kytaru. Po 2-3 skladbách však zvuk do-
~~z~~hl kvalitní úrovně díky Fanynovi za neobvykle umístěným pultem. Zejména při takových kapelách jako jsou PbK by zvukař potřeboval pomocníka, který by třeba naplnil mikrofón německým ~~agitationem~~ Petrovi.

Petr PbK hrál dobře, několik posluchačů na to patřičně reagovalo, bralo to prostě k tanci, který pak byl při snad nejpomalejší skladbě oficiálně povolen včdy přítomným andělem strážným, dokumentaristou-fotoreportérem. Publikum celkově však jevilo až příliš velké známky oficiálnosti, ušesatosti, sporeďanosti a způsobnosti, ba snad stýdčlivosti na to, že většina opravdu nehla zpívat spolu, když PbK vyřvali: My Home is Kosmos and blues". Někteří až moc okázale seděli v seslích, jiní pendlovali mezi sálem a chodbou nebo barem, kde se podával levný a draký (s merunkovíci) čaj. Konečně se snad v Arbatu podařilo prosadit přítomnost alkoholu na takových večerech. Alkohol totiž není ten, kdo takové akce kazí, nebo není aspoň jediným "ničitelem". Někteří muzikanty to pendlování má že rušit, ale poslouchejte Mayalla po suchu.

Pavlovu červenobílou kytaru si po vyhlášení jamu půjčil Pista, kdysi v Arbatu cvičící se svou kapelou.

V "multém" čísle jsme Vám předložili nabídku Nezávislého hudebního vydavatelství RYTMICKÁ MLÁDEŽ. Tuto nabídku opakujeme, je obohacena o několik dalších nahrávek. Nabídka je opatřena adresou, na kterou si zájemci můžou psát.

RYTMICKÁ MLÁDEŽ

valašské meziříčí a havířov

V únorových mrazech roku 1985 se skupina Slepé střevo rozhodla nahrát svou dosavadní tvorbu na pásek, a tak pomocí kazet, rozehraných z tohoto pásku, sdělit lidem to, o co jim šlo. Nahrávání a mixování probíhalo na jaře a v létě na několika místech a během této práce se sprátelila skupinka lidí ze dvou severomoravských měst, z nichž je nazýváno Veselým hřbitovem a druhé Městem mladých starců. Padlo i ono okřídlené debilní Rytmičká mládež, což jsme. Bylo nám jasné, že oficiální vydavatelství mají dost starostí samy se sebou a proto se ani nemuseli rozhodovat - ~~POUŽIJTE SI SAMI!~~ Pozvolna, cestou přirozené muzikantské potřeby, bez velkých plánů (viz smutný příklad čs. ekonomiky) a s notnou dávkou černého humoru zahájilo činnost hudebně zábavné vydavatelství Rytmičká mládež. Základním heslem (ani my to už bez nich neumíme) bylo a je: NEPROPADEJ ŽÁDNÉ NADĚJE! A DOBŘE SE PŘITOK BAV! Je asi zbytečné popisovat s jakými technickými a materiálními problémy se po celou tu dobu potýkáme, ale je třeba se o nich alespoň zmínit. Nakonec je to normální, stejně jako problémy s lidmi, kteří v kytaru a saxofonu vidí nebezpečí, útočící na jejich blaho-
byt (kdež by tomu tak bylo!). O to víc pak těší výsledky. Zde jsou:

RM 001	Slepé střevo - Nečum a tleskej!
(písně z let 83 - 85)	90 min. stereo 1985
RM 002	. . .happyend!
(tvorba skupiny z Valnezu)	60 min. stereo 1986
RM 003	Rytmičká mládež se baví
(veselé písně s vážným obsahem hrají a zpívají
Kladí pesimisté - členové skupin Slepé střevo,
happyend, Redegast, Třírychlostní Pepíček ...)	60 min. stereo 1986
RM 004	Klec / Punk Company Havířov
(A - stranu tvoří "album" skupiny Klec, druhá
strana obsahuje průřez havířovskou punkovou
scénou let 86/87: Redegast, Balkanpunk,
Katafalk a Brachyblast)	90 min. stereo 86-87
RM 005	Masomlejn / Brumerová prouza
(Masomlejn z Havířova, prouza spíše severomoravská -
Č. Těšín, Frýdek - Místek, Havířov)	90 min. stereo 1987
RM 006	Veselý hřbitov Máde in Valnez
(obsahuje skupiny Emerson Fittipaldi - 45 min.
Velký plytkoš - 20 min., Surt mladého sebevraha -
- SAS - 25 min.)	90 min. stereo 1987

- HM 007 Oáníknud nílcam 90 min. stereo 1988
(skupina Múaga a Ždorp - 16 písmiček, samostatná
tvorba Petra Fialy - 10 písmiček a skupina
Pro slepičí kvoč - 13 skladeb)
- HM 008 Pb'K Blues 60 nebo 90 min.
(vítěz Rockového pódia 1988)
" EDIČNÍ PLÁN "
- HM 009 Rytmiická mládež se opět baví 60 nebo 90 min.

Všechny kazety jsou opatřeny obaly, je možno je nahrát dolby B i C. Tak tedy - v případě zájmu pište na adresu: JIŘÍ PROKŠ, ŠRÁMKOVÁ 3, HAVÍŘOV 736 01. Přeložte známku na odpověď nebo rovnou zašlete kazety. Lahrává se zdarma, je však třeba poslat částku na zpáteční poštovné. To je zatím vše, mějte se fajn a nezapomente: MENÍ TAKOVÝ JÍZDNÍ ŘÁD, ABY SE NEDAL ZTĚNIT !!!

Ahoj!

RYTMICKÁ MLÁDEŽ
říjen 1988

rozhovor rozhovor rozhovor rozhovor rozhovor rozhovor rozhovor rozhovor

Myslím, že pro lidi obeznalé hudební tvorbou severní Moravy nebude neznámá skupina "MASCHEJN" z Havířova, která hraje v tomto obsazení:

Jiří PROKŠ - basa
Martin LUKÁŠ - vokály, kytara
Dana LUKÁŠOVÁ - zpěv, kazoo
Michal LANG - bicí

Jejich první koncert (neoficiální) proběhl v Brankách u Valašského Meziříčí v listopadu 1986. Na oficiální scéně se objevili 6. prosince 1986 v Olomouci na hudebním setkání "Mikuláš".

Ze doby své existence Maschejn neustále tříbí svůj styl. Kromě jiného se angažuje v Nezávislém hudebním vydavatelství - RYTMICKÁ MLÁDEŽ.

Požádali jsme Jiřího Prokše o rozhovor

NÁVŠTĚVA U IVANA LENDLA

Jedeme po dlouhé soukromé cestě vedoucí k venkovskému zámečku, postaveném v anglickém slohu ve státě Connecticut, USA. Brána před domem, který se ukrývá ve stínu vzrostlých stromů, se otevírá. Soukromý řidič, přítel tenisové hvězdy Ivana Lendla nás požádá, abychom počkali v autě a jde uvázat tři psy, kteří vyběhli před dům. Lendl, oblečen ve sportovním, stojí před domem a zdraví své hosty. Vede nás do velké kuchyně, vymalované ve světlých odstínech, s pánevemi pověšenými na zdech. Je vidět rukopis Samantha Frankel, Lendlovy přítelkyně, která sedí společně s Tony Rochem, koučem I. Lendla u velikého stolu. Po seznámení Lendl navrhuje prohlídku svého domu.

V sousedním pokoji - Lendlově pracovně - je na zemi velká televize a hromada video kazet. "Tráví spoustu času před obrazovkou, sleduje golf, hokej ..." "To novináře nezajímá", přerušuje Samantha Lendl. Na zdech visí originály plakátů francouzského ilustrátora Alfonse Muchy, který je tak oblíben u studentů celého světa. Díla A. Muchy jsou téměř ve všech pokojích tohoto domu. "Objevil jsem ho kdysi v Praze na nějakém turnaji", říká Lendl, "a pak jsem každé dva nebo tři měsíce kupoval jeho další práce na která jsem někde narazil. Myslím, že mám největší sbírku A. Muchy na světě." Všech šest pokojů v prvním patře je vyzdobeno plakáty tohoto autora.

V Lendlově ložnici je masážní stůl a tréninkové kolo. Šampión říká, že dává přednost tréninku v běžných prostorách domu s lidmi kolem sebe, než trénovat ve smutných suterénních tělocvičnách, jako mnoho sportovců.

Ve dnech, kdy nekde je žádný turnaj, vstává o půl deváté ráno, vydatně posnídá a pak v ložnici hodinu šlape do pedálů. Poté půl hodiny cvičí stretching v kanceláři své osobní sekretářky Diany. Mezi desátou až půl jedenáctou hodinou začíná hrát dvě hodiny tenis v místním tenisovém klubu. Hraje se svými obvyklými partnery a pak jede na opravdovém kole domů asi 16km. Obědvá kolem poledne a po krátkém odpočinku se vrací na tenisové kurty, následuje masáž a lehká cvičení doma.

Golf a lední hokej jsou sporty, kterým po tenisu Lendl fandí. Také Samanthino fandovství se snaží převést na tyto sporty. To nám říká Lendl na cestě zpět a navrhuje pokračovat v rozhovoru v obyvacím pokoji, který je pohodlnější.

"Poslední článek, pojednávající o Vás, říká ve zkratce: I. Lendl se téměř nezasměje. Jindy je zase zobrazován Vaše údajná negativní vlastnost ve článku, který začíná nadpisem "ŠAMPION SE O NIKOMU NESTARÁ". Toto bylo uvedeno v časopise Sports Illustrated, z roku 1987. Co si myslíte o těchto komentářích, které Vás všude pronásledují?"

"Nemám k tomu co říct, pouze se musím tomu zasmát."

"Jak se díváte na rozdíl mezi Vámi, jako člověkem v soukromí a člověkem Vaší profese?"

- "Mezera tady jistě existuje a jsou pro ní různé důvody. V první řadě jsem z počátku nedal na spolupráci s tiskem - nemám rád publicitu a nikdy ji rád mít nebudu. Můj hlavní problém po příchodu z Československa byla jazyková bariéra a také to, že příchod toho, který pochází z komunistické země, která úzce spolupracuje s SSSR, není lehký, tento fakt nikomu vzácně nepomůže."

- "To zas není tak úplně pravda - jak ukázala Katharina Wittová."

- "Ano, ale ona je žena a ještě k tomu velmi pěkná žena. Přijela na Západ pouze několikrát ročně na závody, kdežto já zde žiji, takže jsem nucen jednat v úplně jiné situaci."

- "Je Vaše zdrženlivost a odměřený postoj nejlepší cesta ke koncentraci? Je to nutné pro Vaše vítězství na kurtech?"

- "To, že se plně soustředím, je také vidět na mém obličejí. Já to ovšem nemůžu nějak posoudit, nejsem umělec. Někteří lidé také říkají, že má hra je mechanická. Hraji tak, jak umím. Jiní hráči mají mnohem více talentu než já, např., Noah, McEnroe, Mastase, to ale není má chyba. Proto musím pracovat tvrději."

- "Ale bez popularity nemůže být hvězda hvězdou. Nemyslíte, že Vaše chladné chování Vás určitě znelíbí publiku a oni pak budou reagovat stejným způsobem? Řekají diváci přednost hráčům - výstředníkům - typu Connorse nebo McEnroa?"

- "Ano, ale je to smutné. Mnohě lidí se přichází podívat na McEnroa, křičícího různé oplzlosti. Je to ale špatné pro tenis a je to špatné pro lidstvo jako celek. Je to jako hokej: ledním hokejem je velký problém, poněvadž je v něm příliš mnoho rvaček. Diváci ovšem chtějí tyto šarvátky vidět, a to je hlavní důvod, proč se proti tomuto jevu ostřeji nevystupuje. To samé je to s McEnroem. Rozhodčí ho nevyloučí, protože diváci chtějí vidět jeho výstupy a skandály. V televizi se sice říká, že nikdo již nechce McEnroovy výstupy na kurtech, ale přesto se na něho znovu chodí dívat."

- "Které hráče obdivujete?"

- "Řekl bych, že Björn Borga a Roda Laveru, protože se obdivuji jak jejich tenisovému umění, tak jejich vystupování na kurtech, oba byli v každé situaci džentlmeni."

- "Myslíte si, že hráči z východního bloku mohou dosáhnout úspěchu pouze tehdy, když odejdou do ciziny? Je to tato nutnost výsledkem politického systému?"

- "Já osobně si myslím, že tyto problémy jdou rukou v ruce. Cenzura v zemích východního bloku zapříčinuje, že si režim může s hráči dělat co chce. Jestliže si vláda myslí, že by Vás mohla využít, tak Vám pomůže. Jestliže si však myslí opak, pak hráči zůstanou tam, kde jsou, bez jakékoliv možnosti výkonnostně růst. To je případ Hřebce, který byl režimem distancován, protože si mysleli, že není právě v myšlení dost dobrý a přitom to byl výborný člověk s velkým talentem. Dva další případy jsou třeba Martina Navrátilová a já. Neudělal jsem sice přesně to co

ona, ale jiným způsobem a později. Jestliže špičkový hráč zůstane na Východě, nikdy z něho nebude světová jednička. Martinini příběh byl takový, že ji bylo českým svazem řečeno, že povolení k trvalému pobytu v USA nikdy nedostane. Česká federace dále odpověděla, že spousta jiných hráčů v USA také nehraje. To Martina uznala, ale řekla, že pokud by nehrala v USA, nikdy by nebyla světová jednička. A to je fakt. Když má určité autority v Československu sdělily, že je nezajímá, zda budu hráč číslo jedna na světě nebo ne, museli automaticky předpokládat, že odejdu."

"Takže to znamená, že jste se měl obětovat sam pro svou zemi, nebo obětovat svou zemi pro svou kariéru. Jak se cítíte, když se pomalu stáváte americkým občanem opouštějící svou domovinu?"

"Přestože jsem odjel z Československa, nechci na všechno zapomenout. Když jsem z Československa odjel, bylo mi dvacet let, takže nyní již žiji v Americe osmý rok. Jsem zde spokojen a není tajemstvím, že jsem zde přičel žít. Nepopírám, že pocházím z Československa a samozřejmě nechci zapřít, že jsem se také naučil hrát tenis v Československu - alespon v začátcích. Neutíkám pryč z mé vlasti, přestože někteří lidé se pokoušejí tvrdit opak. Těším se na dobu, kdy budu mít více volného času a pojedu se do Československa podívat. Na místa, kde jsem vyrůstal, kde jsem hrával tenis, na mou školu."

"Jaké zkušenosti z Východu jste si tady sebou přinesl? Četl jste například Karla Marxe?"

"/S úsměvem/ "Ne, nikdy jsem ho nečetl. Snažili se nás to sice ve škole učit, ale jako jsem nečetl Engelse, nečetl jsem ani žádné podobné autory."

"Jak na Vás působí kontrast dvou rozdílných kultur, aby skoro amerického občana? Co pro Vás znamená "americký sen"?"

"Žiju ve Spojených státech sice už nějakou dobu, ale pořád se cítím málo známým. Platím daně - velké daně - ale na druhé straně jsem pouze přistěhovalec.

Přistěhovalec svobodný a pohodlný. Vydělávám hodně peněz. Ale ty bych vydělával všude, kde bych žil. To jsou ale věci, které můžu strátit, ale tu nejdrahocennější věc, kterou mám, ne: svůj talent. Americe mohu dát pouze své hraní."

"Co pro Vás znamená svoboda a peníze?"

"Peníze pro mě znamenají velmi málo. Peníze, které vydělávám, bych mohl vydělávat všude stejně jako tady, jak v Peru či v Československu. Kdybych žil v Československu, nepotřeboval bych hodně peněz, dokonce si myslím, že bych měl víc peněz než tady - je tam úplně jiná životní úroveň. Ale na druhé straně, jakou cenu mají peníze, když člověk není šťastný a zdravý?"

"Co děláte se svými penězi?"

"Investuji je různým způsobem. Zojména do nemovitostí: koupil jsem nějaké pozemky, domy, obchodní střediska, restaurace. Vše ale daňové situace. Jinak jsem ještě s jinými přáteli založil společnost nazývající se GRAND SIAM, která

spravuje tenisové kluby a SPEKTRUM SPORTS dohlížející na obchody. Pokud bych dnes přestal hrát tenis, pracoval bych 10 hodin denně.

- "McEnroe jednou řekl, že si necháte líbit věci, které by si on líbit nenechal a že to je pro tenis špatné. Také řekl, že kvůli Vám není moc velkých přátelství, v kolotoči tenisových turnajů a že i toto je jeden z důvodů, že již není tak dobrý, jak býval. Jak reagujete na takovéto silné komentáře?"

- "Nikdy jsem nebral McEnroa vážně. Jednu věc říká jeden den tak a druhý den jinak. Podle toho, co předvádí na kurtu, tak ztratil nad sebou kontrolu. Odmítám skutečnost, že McEnroe prohrává kvůli mě a to McEnroe nemá rád. Jsem si jist, že až nebudu na nejvyšším stupni tenisového žebříčku, nebude McEnroe ten, který mě vystřídá. Nikdy také nezapomenu Beckerovi a Cashovi mé porážky ve finále Wimbledonu. Budu se znovu snažit Wimbledon vyhrát, i když vím, že i jiní se o totéž budou pokoušet. Je lepší být realistou."

- "Je pravda, že se připravujete na zápasy jako stroj?"

- "Vím přesně, co chci dělat a v které době to dělat. A to si organizuju ve své hlavě sám. Všichni to tak dělají. Tak jako Vy pracujete na svém časopise denně, tak taky právníci pracují u soudu, chirurgové na operačním stole."

- "Mohli byste nám nastínit typický den v životě L. Lendla?"

- "Každý den je jiný. Jeden den hrají tenis, příští můžu třeba pracovat několik hodin v tenisovém klubu nebo se scházím s právníky a bankéry. Někdy jdu do kina, někdy hrají golf. Předem si vypracovávám přibližný náčrt činnosti příštího dne. Veškerá má práce se točí kolem tenisu. Druhý den, když se vzbudím, vím přesně, co bych měl dělat. Samozřejmě jsem přizpůsobivý a plan dle situace měním."

- "V to to domě jsou ve většině pokojích různé druhy tréninkových strojů a vybavení. Má Vaš tenisový fanoušek pokládat za hodně trénujícího sportovce?"

- "Nikdy jsem neměl rád všechno v jedné místnosti. Nenávidím běháť do tělocvičen a také to, kdy je v jedné místnosti 20 strojů a já musím přecházet od jednoho ke druhému. Teď to mám jako záhuvu. Když ležím na masážním stole při masáži, dívám se na televizi, nejraději na lední hokej. Domlouvám si hodiny s masérem každý den jinak. Při organizaci svého volného času mi pomáhá můj agent. Je to ve světě běžné. Většina hráčů dělá to, co jim jejich agenti řeknou. Já to sice tak úplně nedělám, myslím si, že je pro mne dobré dělat to co chci."

- "Jaké máte koníčky mimo sport?"

- "Sbírám plakáty - práce od A. Kuchy. A mám rád veselé filmy - komedie."

- "Viděl jste v poslední době nějak zvlášť dobré filmy?"

- "Viděl jsem vynikající film s Richardem Gereem v hlavní roli, který se jmenoval =POLAR=. Hraje tam politika ve volební kampani. Jiný film, který na mě zapůsobil, se jmenuje The Unbearable Lightness of Being. Popisuje ruskou invazi do Československa v roce 1968 s tankama na ulicích. To se událo, když mi bylo osm let a

ještě jsem z toho neměl rozum. Tento film bych chtěl vidět ještě jednou."

"Určitě sledujete, co se nyní děje v SSSR a o co se snaží provádět nová tvář M. Gorbačov."

"Šsměvná je ta skutečnost, že Gorbačov dělá podobné věci, které zkoušel dělat před dvaceti lety Dubček. A kdyby měl Dubček tentokrát úspěch, můj život, stejně jako život většiny lidí v Československu by byl úplně jiný. Ale už je to za námi a nyní už to nemůžeme vrátit."

"Máte nějaké přátele mezi jinými sportovci a o čem spolu hovoříte?"

"Pro mě je přitelem ten, kdo je mi velice blízký. Mými přáteli jsou Bill Scanlon, Henrik Sunstrom, Richard Palmer, to abych jmenoval několik jmen. Můj dům je něco jako hotel. Někakou dobu zde byli např. Jonathan Canter, Tim Mayotte, Brad Gilbert, Christo Van Rensburg. S přáteli mluvíme o různých věcech. Když před nedávnem přišel na večeri H. Sunstrom, ukazoval jsem mu můj dům, poněvadž si chce podobný koupit. Hovořili jsme o současných poměrech a protože jsme oba náruživými golfisty, taky o golfu."

"Máte nějaký kontakt s Wavrátilovou nebo s Mandlíkovou?"

"Nemám. Martinu jsem nikdy pořádně nepoznal. Mluvil jsem s ní jednou, to bylo ale v roce 1974, kdy vyhrála Mistrovství Československa a já jsem tam byl jako sběrač míčků. Potom, co jsme oba odjeli z Československa, jsem s ní sice několikrát mluvil, ale to bylo vše. S Hanou jsme spolu jako junioři hrávali tenis, ale nějak jsme se nestýkali, poněvadž ona pocházela z jiné části Československa."

"Jak byste popsal rozdílné styly v hraní hráčů jako Becker, Lilander, Noah, Leconte nebo McEnroe?"

"Becker je mladý a má velký talent. Lilander trénuje mnohem méně než jiní hráči.

Klíká se, že se mnou nerad hraje. Myslím, že je to samozřejmé, poněvadž nemá rád dlouhé, fyzicky vyčerpávající zápasy, které mi nevadí. Také říká, že nemám cit pro míček, ale já hraji podle sebe a on se nerad přizpůsobuje mému stylu hry. McEnroe mi vlastně nevědomky obrovsky pomohl v mém tenisovém růstu. Naučil jsem se od něho jak při hře bránit, jak prahazovat, chodit na síť. Všechno jsem zdokonalil a pak jsem ho jako tenisovou jedničku začal porážet. Musím mu, za to, že jsem teď nejlepší, poděkovat."

"Říká se, že máte nějaké přátelské styky s některými členy Americké vlády."

"Dovoľte, abych to upřesnil. Nejprve jsem hrál tenis s ministrem zahraničních věcí USA G. Schultzem a tam jsem se seznámil s prezidentem R. Reaganem. Toto setkání se uskutečnilo prostřednictvím vicepresidenta G. Busche. Ten požádal mého kouče T. Roche, zda bych nepřišel na toto neoficiální setkání. Já jsem přijel, protože si myslím, že tito lidé jsou osobnostmi a pro mne to byla velká čest. Kdybych byl někdy pozván, abych si zahrál golf s Nicklausem, byl by to taky pro mne zážitek. Politikové jsou taky normální lidé, dělají svou práci, tak jako já

dělám svou. I když dávám před seznámením přednost vítězství v zápase."

"Tiskem jste líčen jako chladnokrevný nešťastný lendl. Je to pravda?"

"Jsem pořád šťastný - no dobrá, ne tedy pořád, ale většinou. Každý má problémy.

Já se žvanily, s obchodem, ale skutečné problémy to nejsou. Nelze taky srovnávat problémy v tenisu s osobními problémy. Celkově vzato, jsem šťastný člověk.

Lidé by to měli vědět, ale někteří to neví a pak je pro mě směšné číst, co někteří novináři píšou. Když byste napsali, že nemám smysl pro humor, ohromně by mě to pobavilo."

"Kdy se budete ženit? Máte se Samanthou děti?"

"Kdy se budu ženit, nevím. Myslím si, že pokud hrají tenis, děti by byly problémem. Na turné s sebou děti brát nemůžete, není to pro ně dobré. Když opouštíte svou manželku a děti je to hrozné pro ně i pro Vás. Takže pokud hrají, oddávám se tenisu na 100%. Není možné dávat 100% rodině i tenisu. Na rozloučení s tenisovou kariérou mi již nezbývá mnoho času, ale stále jsem nedisáhl toho, po čem celý život toužím. Kdybych např. vyhrál 5x Grand Slam, ihned bych skončil. Myslím si, že mít rodinu je vyborná věc, odklidit se do ústraní, nemuset tak cestovat."

"Jaký je Váš názor na manželky cestující s manžely - tenisty po turnajích celého světa?"

"Pro manželky či snoubenky jsou tato turné utrpením. Vidí Vás pouze ze sedadel na kurtech, při obědě a večeři."

"Chtěl byste, aby Samantha pracovala?"

"Ne, nechtěl. Kdysi jsem rád cestoval sám, ale jsem rád, že se mohu se svými starostmi a radostmi nyní s někým podílit. Bylo by velice obtížné žít bez ní."

Alain Mignon

Z květnového čísla časopisu HELLO ročník: 1968, přeložil LG

Š. Š. Š.

další pokračování sbírky

"A JEDEM DÁL" 1987 - 1988

Technicky závažný
logicky dobrý
seděl jsem v
hospě
samý baby
chtěly mě mít
anebo, pivo
červený fábory
anlander takový
a další
sbory

++++++

30. 6. 88

Je září
zas musím do práce
a koloběžku
schovám do sklepa
Je září
zas musím
do lesa
a musím hledět

++++++

Je půlnoc na půl druhý
a kukačka neznámá
chtěl jsem vidět
jestli maj sloni
budíky nachystaný
na ráno
1. máj

telefonátka

Jak vypadá globus
jak jede nočník
kde bude tramvaj
a kde bude ryk
kde budou řvát
a volat 324 476
jak vůbec je
tenhle ten
dostaneš pěst
doprostřed! ! !

++++++

Je večer
a lampy svítí
Je večer
a je to aranda
Je večer
a prasata jí
(slavíky)
řekni mi
otevřenej měsíci
kolik je pus
na líci

++++++

Jak vypadá noc
je černá nepřející
Je noc
krá krá
Je noc bijící vo tělo
a normální tělo
by to nechtěla

Potkal jsem přepadnutou
myšlenku
chtěla se s tím svěřit
na (plenku) venku
tak jsem, jseš, ona, ono
přijď k noze, pse Goro
Polib mě na nohu
anebo nárt
chtěl jsem si postavit
ty, ten, ta
přestavba ...

+ + + + +

Šel jsem jednou lesem
na podzim
potkal jsem stádo ovcí
a taky ovčí mlhu
co mám tedy dělat
co smím
a červená barva
je na duhu?
Nakonec v naděli
v srpnu
na klopě
stuhu

+ + + + +

Je zajímavý
že červenou tmou
se těžko prodírá.
Je zvláštní
že se protírá
chléb máslem.

+ + + + +

Co jste tím mysleli
co jste chtěli říct
a báby pletou, pletou,
pletou
třísk
už dopletly
synovy
drby.

+ + + + +

Spálili všechny mostáky
spálili všechny domy
spálili knihy
spálili obrazy
spálili všechno
co hořelo,
spálili co se dalo
i co se nechtělo dát
a zůstal ve vesnickém
domu
prázdněj uhlák.

+ + + + +

Dostal jsem ke svátku
růžový prasátko
řek jsem si
sluchátko nakrátko
Mach s Jonatánem
Jugoška, NSR
Táhnem

+ + + + +

Jaké je spojení obuškem
z Volhartic
kde je lem plic
jaký jsou hlasivky
a jaké hlas
nedostanete od nás pasí

+ + + + +

Je hezký, že na louce
ve kterou se nikdo nestará
rostou takový květiny.
Je krásný, že maj
Oscara
za krásu.

+ + + + +

Jako lev

Je léto, a to
je to jméno
je to jako lev
lev
(prádlo)
krédo.

Polívka z okama
svýma
je na hlad
zastrašení je
aby žaludek
i hlava
neměly prázdnou
a každé tejden
máma pere
(je prádlo)
dohady.

+ + + + +

Je dokonce možný
že lidé jsou blázni
je víc než jistý
a dokonce
se dostali daleko
zbili lakomce
a blázny
zbili cvoky
ale každou noc
slyším, jak se blíží
zelený kroky.

Prosíme autora této básně, aby se snášel spojit. Redakce.

Stáli jsme a nebylo vidět
tma, tma, tma ...
Louže, kaluž, po kotníky ve vodě
Toužíme po svobodě
Nevadí
Hlavně, že se nemáme za co stydět!

(Anonym)

Tyto verše napsal mladý začínající poet, student VŠB v Ostravě.

B E Z N Á Z V U

Daleko a dávno

Daleko a dávno v neznámé krajině
kde se všude smáli
střelili člověka.

Jako mrtvého ho zakopali
a všichni zapomněli.

U nás

Jak tak tady žijeme,
v autech si tu jezdíme,
mrzlinu si ližeme,
co my všechno můžeme!

Sam

Potkal jsem rozum,
vlasy měl šedivé a vousy,
oči akryval
a táhl vůz plný květin.

Neodpovídal,
neohlédl se,
vítr mu rval plášť a kapuci.

A věř mi, bude hůř
volal pak,
a bude hůř, věř mi.

Byl to možná man,
který zmizel
s drkotáním koleček.

Sm

Když jsem tu byl naposled
hustě směřilo.
A ani koničci nebyli vidět,
jenom rolničky zvonily
a kouř se vznášel.

Dávno to bylo,
a já žiju,
jako kdybych zemřel.

Kdekoli

Kdekoli jsem a kdekoli píšu,
kdekoli se probouzím,
když hubenými prsty mi klepe na rameno,
vstávej, už je čas!

Masíček kývá,
bere mě k sobě
a ukazuje,
pohled dolu, pohled.

Dívám se, dívám,
přemýšlím,
o těch, kteří nevidí.
A myslím na ně.

Podzimní čas

Podzimní čas
a listí je bez duše,
když umírá v mrazu.

Vznáší se, šeptá,
a znovu se narodí.
Podzimní čas.

LEVICOVÝ OPORTUNISTA CHVÁLÍ TELEFÓN

Když A. G. Bell vymalezl r. 1876 telefon,
určitě netušil, k čemu bude za sto let
jeho přístroj sloužit.

Vila měla by mít bazén,
jak si žádá dobrý tón/
Materiál by šel už blazen.
Stačí jeden telefon.

Soudruhu náš, jak se máš?
- Prima, vždyť jsem papaláš.

Zboží, co ~~z~~šlo z pultu,
přivezou ní zakrátko.
Dostat docíku na fakultu?
Stačí zvednout sluchátko.

Soudruhu náš, jak se máš?
- Prima, vždyť jsem papaláš.

Malá služba přítelovi,
který potřebuje byt,
vyřídí se párma slovy -
stačí prostě zazvonit.

Soudruhu náš, jak se máš?
- Prima, vždyť jsem papaláš.

Autor bije v mříže klace,
na index ho třeba dát/
I v redakci mají přece
telefonní aparát.

Soudruhu náš, jak se máš?
- Prima, vždyť jsem papaláš.

Telefon je hračka skvělá,
nemít ho, to byl by shon!
Proto chválím Kumu Béla,
že vymyslel telefon.

Soudruhu náš, jak se máš.
- Prima, vždyť jsem papaláš.

/Zpěvy levicového oportunisty/

KAREL HLÍDOVEC

H - Hadr

B - basová kytara skupiny Masomlejn

H: Vzhledem k tomu, že u nás dlouhá léta skvěle funguje ideo-kulturní filtr a neexistuje konfrontace v hudebních oblastech, mám za to, že úroveň hraní u nás je dost nízká. Co ty na to?

B: Myslím, že máš pravdu. Máš na mysli Česko?

H: Jistě

B: Protože ten kulturní filtr je, a nejen kulturní. Není vzájemný kontakt na běžné úrovni mezi kapelami v Česku, natož pak kontakt se zahraničím. Nelze tedy srovnávat přímo na podílech, není konfrontace, není konkurence na takové úrovni, aby v podstatě hnala laťku výš a výš. Z tohoto důvodu jsou ochuzeni nejen ti na jevišti, ale hlavně ti v hledišti.

Vyhoní se Stromboli jako naše údajná špička, o Lauře se napíše, že je to bomba, a stádo jde tam, kam mu pastýř pokyně holí. Laura je dobrá, to jo, ale kde jsou ostatní kapely, které na rozdíl od Stromboli ještě mají co říct?

Bylo by zajímavé pustit nějakému nezainteresovanému muzikantovi českou a třeba holandskou kapelu, nahrané na kvalitativně stejné úrovni. Zajímalo by mě, jestli by poznal tu českou, že je odsud. Samozřejmě by se tam nesmělo zpívat. Mám dojem, že ty jiné kapely šlapou nějak jinak.

H: Některé hudební soubory vyloženě odmítají jakékoliv kompromisy, ohledně textů, zevnějšku atd., a hrají proto jen na neoficiálních koncertech. Jak je na tom Masomlejn?

B: Nemám pocit, že bychom někdy dělali kompromisy. Ohledně textů už vůbec ne. Maximálně jsme někdy nepředkládali všechny. Dříve, když jsme před lety začínali s Radegastem, to jsem říkal-místo hovno tam napíšem rovně, a bude klid. Ale nemá to význam. Ať si zvykají. Rad bych věděl, když ty tzv. kulturní pracovníky něco sere, jestli říkají, že je to kaka...

H: K tomu hraní na ofic a neoficiálních akcích-co je pro vás lepší? Co vám víc dává?

B: Spíš vyhovuje..? Je smutné, že se u nás hudba a dění kolem takto dělá. Podle mě to není normální, je to taková zdejší zvláštnost. Hrat na "oficiálních" akcích má tu výhodu, že je zajištěna propagace. Ty neoficiální s sebou nesou riziko, že tam přijedou poldové. A další věc. Jsou tam lidé, někdy hodně, někdy málo, kteří si myslí, že se svolní tím, že se nalijou. Pak samozřejmě dělají bordel a je to docela na hovno... Často se lidi sjiždějí na takové akce z velkých dalek, a pak se na místě zmrtní. To přeci nemá vůbec význam, to vůbec nemuseli přijet. Na co, proč? Je to jejich věc, samozřejmě, ale má to taky nějaké příčiny, že? Tohle bychom mohli odvinout až k tomu základu.-

H: Hráli jste na Rockfestu v Praze. Jaký na tebe udělal dojem?

B: Teď jsem si vzpoměl, že na Rockfestu jsme vlastně udělali kompromis. Přišli za námi ti kluci, co to měli rozděleno podle scén. Někdo měl hard core a punk, někdo komorní scénu. Za námi přišel Daniel Fikejz, co měl službu ve foyer, prej se jednomu pánovi, kterého nechtěl jmenovat, nelíbí jeden náš text atd atd. Ptali jsme se proč, a oni jen že tlumočí příní, a záleží prej na nás, jak se rozhodneme. Později jsme se dozvěděli, že ten pán byl kdosi z ČUV SSM a náš text byl mezi asi deseti písněmi, které "nebyly doporučeny". Asi půl hodiny jsme to rozebírali, abychom neuškodili těm klukům pořadatelům scén. V rámci budoucnosti Rockfestu v Bechách jsme pak hráli jinou píseň, která by však určitě vyvolala tutéž reakci. No a na Rockfestu to bylo fajn. Dostali jsme tam najíst...

H: Prostředí?

Dobré a hrozné. Nejlépe na tom snad byla Malá scéna, na které vystupoval Radežast, HNF, Z kopce, a pak ještě komorní sál, kde jsem viděl Vladimíra Meru s Dobrou úrodou a Mněgu. My jsme hráli ve foyer, tam se na jednom pódiu hrálo, na druhém, protějším, se zatím během dvaceti minut chystala další kapela. Rockfest. ? Je to zbytečně gigantické.

Na diváctví?

V září jsem byl jednou nevědi ve Stuttgartu. Nějak jsem tam vplul do trhu v pěší zóně. Vzpoměl jsem si na Rockfest, bylo to to samé. Lidé chodili v houfech od něčeho k něčemu, někde byl krásný telefon, támhle zase lustr nebo parádní starý frak. Mohl jsem si něco koupit, ale schovával jsem peníze, na kytaru, magnetofon, kazety... V Paláci kultury to bylo obdobné. Lidé chodili odkud nikam, všude tlačenice, nakonec finále v tom obrovském sjezdovém sále nebo jak se to jmenuje, kde veškerý rock u, a totálně ubit a zanořen do plyše sjezdových křesel, která naprosto paralyzovala jakýkoliv kontakt publika s kapelou na pódiu a naopak. Utopila se tam i Laura se svými asi 15 členy včetně tanečníků-rozcvičkařů, byt' detaily byly přenášeny na plátno nad pódiem. A show nebyla odytá, na to je Šucha pes. Zhlédl jsem tam kousek Stromboli, ale jejich exploze byla pro mě asi slabá nebo jsem seděl moc daleko. Ani jeden balvan, chrlený Stromboli, mě nezráhl a po chvíli jsem odešel s pocitem, že Basiková je na pódiu kráva. Zlí jazykové tvrdí, že hudba punks je primitivní a dělat takový randál není žádné umění.

Umění, umění-umění je třeba i vysrat v kuse dlouhé hovno, že? Než primitivní řekla bych raději jednoduché. A v jednoduchosti je síla, prý. S Radežastem hraju hard core. Líbí se mi. Jako agresivní způsob vyjádření. Můžeme občas hrát brilantními, nádhernými melodiemi a vícehlasy, můžeme však i šokovat hnusem. To je hard core. Je to řev a hluk, protože tiché prosby už v dnešní době nejsou slyšet. A potom, my se neprosíme.

Punk není jen hudba. Je to i životní názor. Vidím, že nemáš číro a ani tvá vizáž nenaznačuje, že bys byl punk. Co vlastně jste? /Masomlejn, pozn.r/.

My nevíme, !Tedy alespoň co bychom odpovíděli..

Nemám rád škatulkování, ale řada lidí vás za punk označuje.

Budiž. Petr Cibulka dokonce za super punk /!/. O tom, co hrajem za styl, jsme jsme nikdy moc neuvažovali. Když jsme s Martinem před třemi lety začínali ve zkušebně, ve dvou s automatickým jakobybubeníčkem, působilo to na mě jako hudba z šedesátých let. Ale bylo to tak možné protože jsem hudbu 60. let vlastně neznal. Vlček psal v milostivém článku v melodii, že v dnešní době znějí deset let staré punkové písničky jako příjemné zjevení, Wunsch psal v Gramorevue, že nenachází jiné slovo než nářez, v prosincovém čísle Melodie jsme byli čestně zařazeni Vojtou Lindauem mezi "přespolní /ne-li přímo venkovské/ kapely, které občas uštědří hlavnímu městu lekci... Vývoj jde v kapele pořád, někdy rychleji, někdy pomaleji.

Co si myslím, že hrajeme? Myslím, že je v tom hodně nového i starého. To třeba když se najednou vynoří "Až budou trumpety...". Nevím, jestli někdo dříve používal třeba dvojzvuku klarinetu a kytary v unisínu. Teď, když máme dechové Jirku Tibitanzla na vojně, používáme hodně dvou kazoo. Vypadá to docela zajímavě, má to zvláštní náladu. Alespoň ve zkušebně. Nezdá se, že bychom byli poplatní nějakému stylu nebo zvuku. Docela mě serou ti tak zvaní i skuteční hudební publicisté, v jejichž recenzích se občas objeví, že Nováčkova floydovská kytara misty sklouzla do knopfle-rovské hladosti. Oni pořád ve všem něco hledají. Nakonec ti muzikanti taky, že jo. Ale zase nás vůbec nenaštvalo, když Alex Švamberk napsal v souvislosti s náma něco o zapovském humoru. Ale v Masomlejnu nikdo do té doby o Zappovi nemluvil. O to víc tě pak štve, když po koncertě slyšíš, že je to dobrý, ale škoda že to přišlo až deset let po Zappovi. Taky jsme byli přetvápení z "novovlnného Masomlejnu"... Osobně to vše hodnotím zoufalou snahou odborníků prokázat svou odbornost a někam nás zařadit, aby oni nevypadali jako blbci, kteří ještě nic takového neslyšeli. Možná počítají někteří s tím, že se jako blbci budeme cítit my, ale to je jen další důkaz toho, že nás nepoznali a nepochopili.

Co tobě osobně přinaší hnutí punk?

Podle mě je to jedno z nejdůležitějších a nejsilnějších hnutí za mír v současné době, i když to na pohled třeba tak nevypadá. Ono totiž všude jsou

dobří a špatní. Znáš punka, který si ode mně půjčil Mozarta.

Jsou v Masomlejnu lidé s hudebním vzděláním? Znáte noty?

Já jsem se učil rok noty a hru na kytaru. Možná rok a půl. Fotom jsem stejně zaral Jo, třesně zralý dříve podle sluchu. A to ho nemám nic moc. Martin chodil šest let na klasickou kytaru, Jirka na flétnu k soukromému učitelu, na basu se učil sám. Ten red dva roky může studovat v základní vojenské službě. Všechno zlé je k něčemu dobré. On bude umět noty!

Michal na bicí je samouk, Dana na hlas taky.

Když pomenu materiální a administrativní problémy-co vám, skupině Masomlejn chybí nejvíce?

Chybí mi tam nějaká šikovná, nejlépe dívka, která by za mě a za Martina vyřizovala administrativu.

Nějaká úřednice?

A občas by se mnou šla do postele. No sekretářka tomu říkájí...manažerka, tak, schopná manažerka.

Jaký je tvůj názor na emigraci?

Je to takové slovo, kterého se běžný, "prostý" český člověk až štítí, že?

To znamená, že když se ho neštítím, tak asi nejsem prostý český člověk..

Já dosud nevím, když člověk je emigrant, jestli tam musel odejít nebo chtěl odejít. Ve kole do nás tloukli, když jsme brali Komenského, že on pak spolu s exulanty--Jo? Mnohým dětem už samotné slovo dělalo potíže.

Myslím si, že každý člověk má právo se rozhodnout, kde bude žít.

A je pouze problém naší země a našich úřadů, že ho zato chtějí trestat.

No, pokud neemigrujeme na východ, ale nazápad, máme rozhodně větší možnosti. Srovnaj člověk, který má něco v hlavě, který má něco v sobě vůbec, se musí uchytit. Beru to z muzikantského hlediska. kdyby si někdo myslel, že je blbec na to, aby odjel, tak ať je bez starosti. Blbci tam jsou taky. Akorát že jezdí v Mercedesech.

Bud se tam na to může člověk úplně vysrat a třeba propadnout drogám- Ale když chce- Viz Laco Deczi. V 50 letech se pustil do New Yorku natřít to těm jazzmanům tam. Ted má skvělou kapelu. A Hamr, král, Forman...

Problém je svázanost našince s touhle zemí a rodiče. Mít "dítě" venku je pro české rodiče alespoň z počátku hrozné. Přitom jinde je to málem všední záležitost, že rodina je rozházená třeba po celé Evropě, jenom babička přijede na vánoce z Vancouveru.

Když mi bylo asi tak 22, říkal jsem, že ti, co odešli, jsou slaboši. Místo aby zůstali a "bojovali", odjeli si pryč, na lepší, a co my teď tady. Ale teď, po několika letech marného snažení si to už nemyslím.

Která skupina te severní Moravy na tebe udělala dojem a proč?

Možná je to osobní zaujatost, ale hodně se mi líbí kapely z Valmezu, se kterými jsme něco dělali. Ohromně dobře se s nimi dělá, mohu prohlásit, že to jsou spolehliví lidé, kteří spíš dělají než řeční. Taky jsou schopni po třech 14 cti denní existence kapely natočit 20 minut muziky na solidní úrovni, s velice málo chybama. My jsme se třeba jednou bavili s jednou písničkovou snad 10 hodin. Ale teď už ji aspoň umíme. Byla to otázka nervů, soustředění, počasí, erupcí na Slunci. Moc se mi líbili Pro slepičí kvoč, vlastně poslední počín ve studiu RM. Moderní sound, moderní písničky s nápady. Bohužel už nehrajou, jejich skvělý bubeník Jirka nám přeje šťastné dobudování socialismu, ještě spolu s basákem z Mnágy, kdesi z Paříže. Možná potkají Decziho... Mnága se mi taky líbí, skvělý je slogan z textu Výhledově od Petra Fialy: "Výhledově budeme všichni šťastní". Text dostal ocenění na krajském Rockfestu v Ostravě 1988. O Petrovi byl taky nádherný článek v Melodii, končil odstavcem: "V poslední době Petr na sobě pracuje..." Asi na sobě pracuje, aby "se očistil", jak mu poradil soudruh tajemník na okresním výboru /ale nevím, jestli strany/ ve Vsetíně. Petr se tam šel zeptat, co mají znamenat ty nesmysly, co o něm napsali v té brožurce, co chodila po stranických schůzích. Mohli byste ji vydávat na pokračování. Připomíná stav těsně před okupací v r. 1938, kdy byl známý slogan-o nás bez nás. Tak to vlastně jde se vším, co se u nás týká "sporných a ožehavých otázek". Je to asi nový typ demokracie. My o vás jo, ale vy ani muk, a už vůbec ne o nás!

Taky se mi líbí počiny zdejších punků. Brachyblast, který už bohužel není-vojna, SRŠ, Katafašk...Rozhodně to nebylo marné, škoda, že se nedá normálně hrát. Podmínky, ve kterých tyhle kapely existovaly, tj. není

čas co hrát, vojna, pivo, jsou vlastně příčiny konce těchto kapel.

Hád bych věděl, co dělá Elektrická svině, mám rád Kmochovu paralýzu, ale tam by to ještě něco chtělo. Svého času jsme něco nahrávali s Ostravskými Hrabě X, ale to je dobrý při tom zhasnout a milovat se. (smích). Je to muzika beze slov, taková éterická, hlas zpěvačky Radky se vznáší nad muzikou jako mlhy nad krajinou. Kytara (momentálně taky na vojně) by potřebovala více osvěžit, jediný kytaristův požadavek při nahrávání byl, aby to bylo "do prostoru".

H: Prý jste uvažovali o přestěhování kapely do Prahy. Jaké máte plány?

B: Tak teď už není co skrývat, že? Myslím, že by to nebylo zlé, rozhodně by to pro dnes už dosti namyšlenou Prahu byl přínos. Myslím, že tam moc nového není. Tady už to fakt nemá cenu, soustavné problémy. Snad ani není komu tu naši muziku hrát, možná je to klam. Lidi v tom zdegenerovaném sídlišti na muziku těžko začnou chodit, nebo se to nepovede... Možná by to jinde bylo lepší. Když jezdíme, navazujeme kontakty. Přijdou lidi z klubů, z divadel, z publika, ptají se, chtějí texty, párkrát byl zájem o spolupráci v divadle.. Těšilo nás to.

H: Takže vás vlastně zlákal centrum naší kultury?

B: Jak jsem řekl, ti Pražáci se nám moc nelíbí. Působí nafoukaným dojmem, anebo jsme nafoukaní my, takže si myslíme, že oni jsou nafoukaní... Přesídlení by neslo ohromné problémy - s bydlením, s aparaturou, se zkoušebnou. Hudba Praha třeba zkouší doma bez bicích, občas se složí a pronajmou si třeba Chmelnici, aby mohli zkoušet komplet, Garáž se tísnil v něčem, co vypadá jako bunka na stavbě.

H: Kromě Rytmičky mládeže a hraní děláte něco pro zlepšení ponuré kulturní situace v Havířově?

B: Už ne.

H: Snaha byla?

B: Mám-li mluvit za sebe, byla, i když někdy nesprávná.

H: Konkrétně? Mám na mysli oficiální sféru.

B: Asi dvakrát jsme byli za poslancem Štyxem, který byl údajně poslancem v komisi pro práci s mládeží, už nevím v kterém z našich shromáždění. Byl jsem tam ještě s Blankou, která tehdy pracovala v KDPB. Byla tehdy dostavěna nová hospoda pod Renetou a několik let se tam nic nedělo. Chtěli jsme docílit toho, aby tam byl klub mládeže, nabízeli jsme 6 denní provoz s programe m. Zdálo se mi to ideální místo - pod zemí, v centru města. Den otevřených dveří tohoto poslance nepřinesl žádné výsledky, myslím, že jediní, kdo za celý den se opovážili otevřít dveře, jsme byli my tři. Teď je pod Renetou samozřejmě hospoda vybrané cenové skupiny. Jednou se dokonce nabízel OV SSM že to koupí zfleku, měli prý tehdy 2 milony Kčs, a udělají tam profesionální KM. Nic.

H: Takže jste to vzdali?

B: Já teda osobně jo. Jednak to nestíhám, a keďnak ta marná snaha člověka za pár let ubije. Dáváš do toho svůj čas, energii a taky vlastní peníze, a pak přijdeš na to, že kolem jsou lidi, kterým jde nikoliv o ten výsledek, ale právě o to, aby tě ve výše uvedených "oborech" ožebračili.

H: Má nebo měla RM (Rytmička mládež) problémy s úřady, se státní mocí?

B: Při nahrávání kazety Nečum a tleskej se Slepým střevem, u kterého vlastně toto seskupení lidí pod názvem RM vzniklo, přijela hlídka) VB. Vtrhli dovnitř se slovy - co to tady máte?! Bylo to v tehdy čerstvě otevřené budově Svazarmu za nemocnicí, kde i Hifi klub měl mít své prostory. Nahrávalo se 1.2.3. května 85. Nevím, jak by to dopadlo, kdyby tam s námi nebyl Petr Václavěk, který se s příslušníky zavřel do jedné místnosti s našimi OP, potom přišli, pozdravili a odejeli. OP nám vrátili. My jsme je kládně mohli poslat do kelu, protože na Svazarmovské půdě neměli co dělat, jenže to věděl akorát Petr. Naproti z nemocnice vyjela za služebním vozem ještě civilní bílá škodovka s anténou. Možná vrátný na bráně nebo civilisté v oknech byli bdělí a ostražití.

H: To jste nahrávali ještě kde?

B: Polovina tady ve svazarmu, polovina v dědině u Vla. Meziříčí, v barabí zně u bývalého lomu. Tam to dopadlo tak, že za nějakou dobu tam přijely 4 civilní auta a sebrali obaly na kazetu a pásek s nahrávkou

Časem, asi za půl roku, mi Petr Fiala volal, že ten pásek dostali zpět.

H: To je to ilegální studio...

B: Ano, o kterém se píše v Informátoru strany, kde byly přítomny i "různé nelegální skupiny z okresu Karviná".

H: Obaly už nevrátili?

B: Obaly? No, pak se udělaly další (smích). Ten pamflet, Informátor, je vlastně taky konflikt se st. mocí. Výstižněji bych to nazval spíše s lidskou blbostí a strachem. Je to prostě několik stran demagogických lží, mají za účel a cíl likvidaci a znemožnění.

H: Je o nahrávky RM velký zájem?

B: Kolísá to. Svého času byl velký zájem o kazetu RM se baví, dříve o Slepé střevo. Taky o Klece a punk je zájem, nově o Masomlejn.

H: Je o nahrávky zájem v zahraničí?

B: Do Polska jsem kamarádovi poslal Slepé střevo a Klec.

H: Pokoušíte se o spolupráci?

B: Jo, chtěli bychom.

H: Pokus, nebo i spolupráce?

B: On mi poslal kazety s polskými kapelama, já jemu s českými.

H: Můžete zaručit dobrou kvalitu nahrávek?

B: Těch, co posíláme? V našich podmínkách to jsou slušné nahrávky. Většinou je problém v tom, že lidé mají různé přístroje různých kvalit. Já to nahrávám na Aiwa F 220 a hraje mi to dobře. Někteří pak píšou, že mají moc šumu, výšek nebo hloubek. Mohlo by to být lepší, kdyby RM za ta léta, co existuje, mohla být taková menší firma, kde by se nahrávalo, vydávalo, koncertovalo.. Bylo by v tom zainteresováno několik ochotných nadšenců a myslím, že v normálním státě by se tím dalo ne-li žít, alespoň přivydělávat.

H: Není ten střední zájem o vaše nahrávky zaviněn malou propagací?

B: Ano. Nebyla žádná. Není kontakt, není informace.

H: Doufáme, že teď, když to bude v Hadrě, bude zájem větší.

B: V Česku stejně nejlépe funguje to ústní podání.

H: Teď v nabídce RM uvádíte i adresu-

B: Nebyl jsem u toho, když kamarád tu nabídku vyráběl, ale -proč ne?

H: Bude i nadále RM pokračovat v práci? Co chystáte nového?

B: My pokračujeme, ale nestíháme. Už dlouho je rozdělaná kazeta RM se opět baví, ale není čas, zvukař Daniel je na vojně, aparatura se musí znovu dát dohromady... A to jsem navrhoval točit i vážnou hudbu, myslím, že by byl zájem.

H: Chcete pokračovat v tradici nahrávat zdarma?

B: Musíme, protože jinak by nás zavřeli. Děláme to za poštovné.

H: Co si myslíš o Petru Cibulkovi?

B: Snad to myslí dobře. Natolik ho neznám, abych mohl říct, jak to všechno myslí. Jeho ceny jsou dost vysoké, ale má dobré věci. Zřejmě počítá amortizaci přístrojů, do kterých investoval. Nevýhoda je, že nahrává i proti nesouhlasu kapel. My na to doplácíme i teď. Nahrávky z koncertu, ještě k tomu prvního, nejsou dobré...

H: Já ho chápu, byl jsem u něj. Hodně práce, času. Hodně lidí na něj nadává, že je zloděj, že na tom rýžuje. On naopak tvrdí, že je to prodávěčný.

B: Z vlastní zkušenosti mohu říct, že je to prodávěčný, hlavně časově. Nemám doma ani dva magnetofony, musím si půjčovat, domlouvat se, odvézt, přivést. Některé kazety nejsou nahrané tak, abych to tam vložil a šel třeba do obchodu, musím hledat, přetáčet.. Takhle jsem mnohdy strávil více než 24 hodin.

H: Myslíš, že přece všechno, co se o Petrovi povídá, je to prospěšné?

B: Když si to nikdo nekoupí, tak je to k ničemu.

H: Vyšroubované ceny tedy dělají základ informativní bariéry?

B: Ano, ale lidi by zase mohli zaplatit, když budou mít doma hodnotu.. Taky není problém, aby se pár lidí složilo.

H: Který váš koncert se vám líbil nejvíce?

B: Kapele? Nebo jestli se povedl nám, nebo publikum jestli bylo fajn..

H: Takhle-kde jste měli největší úspěch?

B: Hodně se nám to líbilo na Chmelnici v Praze. Lidem asi taky. Zvukař Petr Majer byl OK. Horší je to tam, kde jsou opilí. Těm je úplně fuk, co se hraje,

H: Abych se vrátil ke snaze zlepšit kulturní situaci v oficiální sféře - Co říkáš na petici, kterou v těchto dnech podepisují představitelé hudebních souborů (zatím podepsalo 11 havířovských kapel - poz. r.) a která bude zaslána na MKS a MěstNV?

B: Tak já to zkusím. Nejdříve z té formální stránky. Nevím, jestli to, co jsem četl, byl už hotověj dopis. Možná by bylo lepší zvolit trochu jinou stylizaci, ber to jako osobní názor.

H: Konkrétně?

B: Podle mně nemá těmto lidem na kulturním středisku a nár. výboru klást nějaké podmínky - za prvé, za druhé..., zejména ne v takové situaci, která tady je. Copak my si můžeme nějaké podmínky diktovat?

H: Je to spíš taková prosba nebo žádost, něco meti tím...

B: Ještě k té formální stránce. Mělo tam být napsáno, komu se to adresuje a kam se má poslat odpověď. Požadavek vyvěsit odpověď v informační skřínce se mi zdá dost málo. Ještě se tam psalo o kulturní úrovni a bylo tam několik pravopisných chyb, což je dost blbý. Bylo by dobré dát víc hlav dohromady a kouknout se na to, protože na ty naše instituce je dobré mít to dobře napsané, aby je to dožutílo se tím zabývat a nehodit to hned do koše.

H: Tady je možná ten problém dát víc hlav dohromady, protože když se něco děje, kde ty hlavy sehnat?

TÍMTO VLASTNĚ KONČÍ ROZHOVOR HADRU S JIŘÍM A ZAČÍNÁ DEBATA S NĚKOLIKA PŘÁTELI! TAKOVÝ ČAJ C PÁTĚJ

B: Já vím. Není tady žádný klub, kde by se lid mohl scházet. Sedí se tedy v hospodě a stupeň revolučnosti je nepřímo úměrný cenové sk. Víš, tenhle dopis byl takový partyzánský, a myslím, že už v té partyzánské tak nejsme. A teď přijde můj stihomam - může to mít za následek, že nás budou ještě více rušit. Ale to je třeba jen zbytečný poplach.

S: Máš v tom asi své zkušenosti. Potkal jsi už na oficiálních místech lidi, kteří mají snahu něco tady s tím v Havířově udělat?

B: Nemůžu říct, že by se takové holky jako Blanka nesnažily. Ale když narážejí na konflikty a umělé problémy - třeba ty příběhy s jednou Portou. Měla už vše zorganizováno i s jam session po Portě v klubu Hem. Najednou si nadřícená usmyslela, že session musí být tam, kde lze připravit něco k jídlu... Prostě normální zvůle. Oni nechtějí pochopit, oni nechtějí tolerovat, oni ani nechtějí, aby něco jiného existovalo vedle nich a já nechápu proč. Už nemám nervy ani sílu s těma lidma jednat.

P: Nedávno proběhlo Rockové pódium v Havířově. To byla strašná akce. Zrovna hrála Křehovka a někdo tam začal tančit. Pořadatelská služba hned letěla dolů a začali je tahat pryč.

B: Třeba ty bys začal tančit a já bych tě začal buzerovat. Pořadatelé byli vlastně titíž kluci, co tančili, jen měli na rukávech pásky. Začal jsem pískat, možná to pomohlo(?)

T: Loni tady hrál Vitacit. Kluci samozřejmě taky nevydrželi a už to pumpovali. Po koncertě jsem zaslechl, jak se kluci pořadatelé baví - prostě soutěžili mezi sebou, kdo sejme více lidí a vyvede je ven.

B: Co to je za rockový koncert, kde všichni sedí! To pak není bigbít.

S: Když už po určitých zkušenostech vyjde nějaká iniciativa od nás, mladých, s tím, že si uděláme téměř vše sami, jsou tihle "vyvolení" ochotni vzít tohle na vědomí? A dát podmínky pro to, aby to vyšlo?

B: Je smutné, že se o takovou samozřejmou věc musíme někoho prosit.

S: Nedávno jsem se dozvěděl, že má odejít ten pohlavár, co má na starost kulturu v Havířově. Soudruh Gvuzd nebo Gvozď. Přijde nový soudruh možná v rámci možností i progresivnější. Nešlo by této situaci využít?

B: Nešlo. Doložím příkladem ze života! Před otevřením kult. domu L.J. jsem přišel na oddělení ZUC s návrhem ustavení jazz klubu, že si vše budu dělat sami, jen ten klub jestli by se v místnostech budoucího kulturáku nenašel. A kdo by to tam vedl, ptala se paní, která my kdys si dávno poskytla souhlas k vystoupení Pepička (Třírychlostního) do Prahy, ještě v dobách Jazzové sekce. Odpověděl jsem, že bych o jedno zapáleném(!) člověku věděl. Měl jsem na mysli Petra Václavka. Prej to tak nejde, oni to musí dostat z okresu...

T: On je cokoliv.

B: NO, myslím, že jazzman je doopravdy. Ta paní mi řekla, že to nejde, že dostanou vedoucího shora. Povádám proč, vždyť je to člověk, kterého jazz baví, který tím žije, byl by na svém místě. Bába na to, že to musí být člověk, kterého prověří vedení, že to není jen tak, znám prej dobu, která je prostě taková. Nestli si tohle říkali Češi ve středověku, divím se, že jsme dospěli až do tohoto století a nenosíme brnění a neupalujeme se. Tehdy přeci byla taková doba... To se pak říkalo, že ten klub se bude jmenovat Nora, dokonce se mávalo s plakátem, kde Jiří Stivín napsal, že přeje novému jazz klubu mnoho úspěchů... Prostě falešné ideály, které mají lidi zapojit do něčeho, co se nikdy neuskuteční.

T: Ještě k té otázce ohledně ředitele. Opravdu si myslím NE, protože nového ř. dosazuje okresní výbor strany, takže to zase bude penzista.

B: Třeba to bude zase nějaký komíník nebo hodinář nebo někdo jiný, když mu řekneš Jaroslav Seifert, zeptá se, jestli je to tyn z Dukly. (Důl Dukla, pozn.red.)

T: Mám pocit, že je to za odměnu. Aby nikde mž nic nezkazili, dají je do kulturáku.

S: Takže tím docházíme k tomu, že vlastně nic nemá cenu?

B: Těžko říct. Je třeba mít ideály, ehm.

S: Masomlejn vlastně v Havířově oficiálně nehrál. Co takhle vybalit to na vyšší instance? Psát na vyšší instance, nejen o Masomlejnu, vybalit na ně všechny tyhle jejich průsery.

B: Nepatří mi myslím mezi naše cíle hrát v Havířově. Jednou mě napadla taková myšlenka hrát normálně zábavy, ale s dobrou muzikou, pro vžitý typ "zábavy" u nás neklasickou. Lidé by si odnesli nejen žádoucí ztrátu energie, ale i něco jiného, ztráta by byla nahrazena dobrým zážitkem. Ta myšlenka mě napadla po jednom koncertu na klubovém setkání v M klubu ve Valmezu. Odehrál Vabank a Ciment, kteří moc nezapadli. Pak jsme hráli my a byli jsme překvapeni. Lidi, čekající na tu tupou diskotéku, se zvedali a začali tančit, vznikl výborný kontakt s publikem. Samozřejmě v nejlepším se objevila Jana Janáčková, vedoucí klubu, a vystlala nás z pódia. Prý to nemá hlášené jako koncert mohl by být - a opět naše slovo - průser.

Hnat to někde na ministerstvo kultury nemá smysl. Když už tak tady místně. Ono se to postupně provalí, musejí si na to zvyknout. Jde u nás jako v jedné písničce od Garáže: Hroši táhnou po dálnici, na plněj plyn po krajnici. S těmi ministerstvy už to začal JuDr. Čada. V MS i v Melodijmekru něco bylo.

S: Proč nevyužít toho humbuku kolem přestavby?

B: Opět "příklad ze života". Dostal jsem se jednou do debaty s jednou dívkou, čerstvou inženýrkou. Argumentoval jsem článkem převzatým z moskevské Pravdy, jehož autorem byl sovětský profesor, doktor filozofických věd, jméno si již nepamatuji, ale ten článek se jmenoval Stagnace ducha aneb mechanismus deformování společenského vědomí. Pojednával mj. o ponižujícím jednání úřadů s občany, o strachu občanů z úředních postupů, plynoucím z neschopnosti a rozmarů úředníků, o tom, že tyhle hnusy jsou za ta desetiletí degenerace pevně zakotveny ve společnosti. Dívka mi odpověděla - jo, to jsou ti křiklouni! Dívka se k naší kapela stavěla velice zarputile, máme "prý strašné texty", že o tom slyšela. Ptal jsem se jí, jestli je slyšela nebo četla, prý ne. Nabídl jsem tedy naši kazetu a texty. Nerozumí tomu, ona jen slyšela, že... Takovéto unáhlené odsuzování je naší nemocí, přináší s sebou především rozhodnutí špatná, "preventivní", ničící, alibistická, činěná pouze pro pohlezení od šéfa, budování cesty pro kariéru, pro to, aby "z toho něco nebylo". Rozhoduje pak v tomto případě bezpáteří jedinec, ovce, tlumočnický názor, o kterém ví pouze to, že jej má papouškovat a dostane za to cukříček, jedinec, neschopný vlastního, skutečného názoru, jedinec, který NEZNÁ. Posledními větami nechci charakterizovat onu dívku, kterou pořádně ani neznám, chci říci, co z toho může vzniknout a vzniká. Dívka už s námi jedná jako s lidmi snad rovnocennými, nikoliv jako s obávanými individuy, o kterých mluvil soudruh z okresu na školení.

Na konec jedno přísloví: Dokáže kapka, když soustavně hlodá, že i kámen se jí po čase poddá.

Socialismus v podání Edwarda Abramowskiego a jeho pohledy na téma stát, resp. režim. /Z knihy B. Urbanowskiego „Směry hledání-črty o polských socialistech“.

Stát je svou podstatou represivní. Spoutává život do „společenských“ norm. Proti živému, skutečnému jedinci musí prezentovat „člověka statistického“, /rozuměj běžného/, ve skutečnosti však neexistujícího. Podstata člověka přece tkví v individualitě jakožto souhrnu neopakovatelných náhod, v individualitě jakožto výslednici jeho vědomého + podvědomého jednání. A státu nezbyvá, než takové individuality tepat jako „podchylku od normy“, protože čím je kdo větší individualitou, tím je pro stát nebezpečnější. Zárodky neznámých věcí a nových názorů, které jsou obsaženy v tvůrčích ambicích jednotlivců, musí být podchyceny dříve, než se rozvinou. M U S Í, taková je podmínka existence, podmínka soužití ve státě. Jako důvod tohoto podchycování uvádí Abramowski věc moc dobře známou přerod, který prožívá každý člověk v období, které psychologie ne moc výstižně nazývá krizí v období dospívání, čili přerod v „člověka dospělého“.

Jednotlivec, který se může v mládí jakž takž svobodně rozvíjet, vyznává ideály, které uzná sám za vhodné a hodné vyznávání, pojednou „vstupuje do života“. Jde do fabriky, do úřadu... A tady, „v životě“, musí čím dál víc zapírat sám sebe. Po velkých vnitřních bojích, pokusech o útěk, někdy i pokusech o sebevraždu, zabíjí jednotlivec sám v sobě svoji originalitu, dávné ideály vidí jako „omyly mládí“. Ale právě ty omyly, tehdy jeho ideály, tvořily kdysi jeho osobnost, více či méně originální, tedy původní...

Stát je svou podstatou demoralizující. Chce-li dosáhnout byt těch nejšlechetnějších ideálů, musí svůj aparát udržovat silou. Musí zavést „normální“ způsoby řízení, založené na hrozbě užití síly a pod. V důsledku toho produkuje tedy systém věrnopoddanskou loajálnost, chráněnou policejními předpisy. Byrokratickou, oficiální spravedlnost pokládá za rozhodujícího činitele v mezilidských vztazích. Ať vyvíjí stát jakékoliv úsilí nebo i dobrou vůli, musí nutně docházet k likvidaci svobodných organizací, které jsou režimem odbourávány jako nepotřebná věc. Týž osud potkává všechny organizace pracujících, centra opozice, lidová a občanská hnutí atd. Tyto zanikají nejen následkem pronásledování a diskriminace, ale i tím, že jejich správu, činnost a organizaci převezme stát, který pak efektně a účinně mění psychologii mas pracujících a likviduje postupně spolky a organizace, založené na spravedlnosti a skutečném bratrství. Na místo normálně myslících lidí jsou posazeni nově vychované morální typy- lidé pasivní, poslušní režimu, kteří jsou schopni čekat pouze na příkaz shora či /v našem případě, pozn.př./ poručení směrnic. Takový postup přináší velké nebezpečí:

Posilování nezbytnosti přítomnosti státu v osobním životě jednotlivce“, píše Abramowski v práci „Socialismus a stát“, „je tou nejjistější cestou k despotismu.“

Stát je v podstatě konzervativní. Je krystalizací systému společenských sil, který v minulosti přinesl někomu vládu a někomu porobu. Je rovněž realizováním pevného systému vědomí /!/. Ideje se již staly úředními frázemi, to, co bylo ve vývoji a v pohybu, odělo se do zkamenělých forem a navíc samo v těchto formách zkamenělo. Ať tedy stát za těchto podmínek dělá co chce, musí nutně jeho vývoj směřovat ke stagnaci, kde již není místo nejen pro reformu jako takovou, ale ani pro pouhou touhu po reformě a změně.

/ Radegast, skladba Vyvrhel/M. Jonšta/:Skrývej svoje pravé zájmy, společnost ti vyjde vstříc..

Stát zůstává pozadu za změnami, které se dějí v myšlení a vědomí lidí.

Stát je v podstatě aparát vykořisťování. I ten nejrevolučnejší stát si musí platit úředníky. Proto si musí přivlastňovat nadhodnotu, která byla vyrobena pracujícími. I když se to děje zjevně formou daní, kterými je společnost pracujících více méně okrádána, nemění to nic na skutečnosti, která je prostě nezbytná, tj. čím více sfér lidského života, života společnosti, přechází pod vliv státu, tím více se musí vydržovat úředníků. Znamená to tedy, že tím více se musí vykořisťovat ti, kdož pracují.

"Kolektivismus, podporovaný státem⁺⁺ / "revolučním státem," píše Abramowski v Otázkách socialismu, "ukazuje tedy svou vlastní podstatu a rodí netvora již staletí známého-vykořisťování lidské práce i nové společenské třídy-a převrací se tak ve svůj protiklad." A co hůř, tento "státní kolektivismus" uhýbá od svého základního cíle, není schopen a ani nedovede vychovat novou lidskou duši, nový typ svědomí. Ideje "volnosti" a "společenského bratrství" se nedají rozvíjet za asistence policie, i kdyby byla oděna v ten nejradikálnější model uniformy. Lidé, opakuje Abramowski Marxe, se nerozvíjí na rozkaz králů.

Stát je v podstatě antisocialistický. Politika staví lidi nikoliv před jakýsi vysněný "Stát Budoucnosti", ale před reálný systém s úřady a v podstatě neměnným uspořádáním...

přel. béef

++/ viz památka Johna Lennona, která má být výhledově převzata pod patronací ČUV SSM, takže příslušníci budou mít méně práce a účastníci aktů se nebudou muset bát vyhazova ze školy či zaměstnání."/pozn. překl./

+++/U nás např. BSP, socialistické sputěžení apod. /pozn. překl./
Je třeba mít na paměti, že stati E. Abramowskiego jsou napsány na podkladě zkušeností jedince a společnosti v PLR, proto nelze všechny názory a myšlenky zcela aplikovat na poměry v ČSSR.

VYVRHEL

Krev ti v žilách vře
energie máš plné tělo
napadlo tě, že by se proti
nudě něco dělat mělo ..?
Ale nemáš kam jít, nemáš co dělat
Bav se sám, jak umíš, to je jím fuk
jenom dávej pozor, abys moc nekřičel

Já jsem jenom chtěl, abych z toho
něco měl, hned mi řekli
že jsem vyvrhel

Tady zkrátka nemůžeš nic dělat
co tě baví, pracuj a buď zticha
jen tak se jím zalíbíš
Sám jsi nula, nedokážeš vůbec nic
skrývej svoje pravé zájmy
společnost ti vyjde vstříc

Stejně jednou zdechneš
tak o co se ti jedná
Moc se o tom nemluví
ale TY to dobře víš

Copaž staří zapoměli
že též kdysi byli mladí?

Já jsem jenom chtěl
abych z toho něco měl...

A tak mlčky přihlížíš
jak ti léta utíkají
to, co jednou propásl
to se ti už těžko vrátí
Narodil ses špatně,
ale mohlo to být ještě horší

Tak to rozjeď, máš na to
ještě čas
Rock n roll ti znít
v uších bude zas...

Hudba a text: Milan Jonšta1/

Hraje Radegast

1/ text napsán asi v 16 letech.

BEZ
Literatura
WZURY

KAREL BIŇOVEC

Narodil se 23. 10. 1924 v Praze. Vystudoval JAMU v oboru divadelní režie a herectví. Dále studoval filosofii a psychologii v Praze a posléze i v Brně - tam však studia nedokončil. Pracoval jako režisér v Teplickém divadle Nový Bor, vedoucí redaktor podnikového časopisu /Pozemní stavby Ostrava/, vedoucí programového oddělení DK ROH v Ostravě a jako redaktor literární redakce v Ostravském rozhlasu. V roce 1969 byl vyloučen z KSČ a pracoval v knihovně.

Píše rozhlasové povídky, fejetony /Červený květ, Nová Svoboda/, v roce 1969 vyšla v Ostravském večerníku na pokračování jeho novel^á z divadelního prostředí "Pátý mat", jejíž knižní vydání bylo zastaveno. V samizdatu vyšly jeho dvě sbírky poezie "Zpěvy levicového oportunisty" a "Předjaří".

HISTORIE POVÍTKY KOČÍČÍ

Porozprávím vám historku, která vypadá jako anekdota, ale můžu se zadušovat, že je v ní každé slovo pravda pravdoucí.

Hrdinou příběhu je můj karouzský kocour Jupp van Ayudhya, grandinteršepion. Tenhle kočíčí titul je víc než národní umělec, protože se ziskivá na mezinárodním kolbišti v tvrdé konkurenci a rozhodně si ho nemůže žádná kočka zajistit servilním podbízením se nějakým svatým dogmám pro kočku. Ale Jupp je nejen prověřeně krásný, nýbrž i hodný kocour. Dobrák, že by na sobě nechal dříví štípat. Právě takhle hraje v celé aféře důležitou roli.

Stalo se totiž koncem sedmdesátých let, tedy v době, která je nyní označovaná v bratrské zemi jako období stagnace, že jsem potkal na ulici Dr. Snášela, vedoucího ostravského veterinárního střediska. "Chci vás požádat", povídá boдро, "abyste mi zapůjčili toho vašeho krasavce. Televize vysílá z Ostravských trhů na Černé louce pořady, mám tam předvést, jak ošetřuju v ordinaci zvířata. Jde to naživo, tak aby nebyla nějaká ostuda. Vašeho kocoura dobře znám, je to moula, ten mně přitom nevyškrábe oči ani neuhryzne prst... Byl byste pro?"

Proč by ne, práce nebudu stát svého mazlíčkovi v cestě k televizní kariéře.

Brzy nato jsem začal na veterinu očkovat jezevčíka. Dr. Snášel byl tentokrát odvíčně rozpačitý. "Poslyšte, vy jste nějak špatně v televizi zapsán. Řekli mi, že se ten váš kocour nesmí objevit na obrazovce."

"Co v televizi, pane doktore, spíš někde jinde." Tehdy jsem sice ještě neignoroval Chartu 77, žil jsem nenápadným životem poctivě pracujícího bibliografa v městské knihovně. Měl jsem ovšem jeden vroubek - vyloučení ze strany v devětašedesátém. Bylo to sice už před deseti lety a zaplatil jsem za to nuceným odchodem z rozhlasu. Zřejmě to nestačilo. Platí naděl verše z Bezručova Kantora Balfara:

"Víš, jsou hříchy v katechismu / co se nikdy neodpustí."

Doma jsem provinile sdělil Juppovi: "Hříchy pána na kočíčí hlavu! Chuděro, kvůli mě nestaneš televizní hvězdou."

Jupp odpovídal: "Ésé", což přeloženo z kočíčí řeči znamená: "Což je to za režim, který se bojí jednoho kocoura?"

Vzpomněl jsem si na tuhle příhodu nedávno, už v časech perestrojky po Česku. Před 28. říjnem jsem totiž zjistil, že vchod doma, v němž bydlí paní Dolores Šavrdová, vdova po letos zesnulém básníku Jaroslavu Šavrdovi, je ve dne v noci strážěn vozem, obsazeným příslušníky Bezpečnosti. Někdy tam stály vozy i dva. A to jen proto, aby snad, probůh, paní Dolores nesprekhouzla na nádraží a nerozjela se do Prahy oslavit státní svátek.

Večer 28. října dávala naše televize film o životě Boženy Němcové. O jejích pobytech na Slovensku. Jedna scéna mě obzvláště zaujala. Spisovatelka je ubytována v jakémsi domku, zatímco venku před plotem zahrádky hliškují několik maďarských bandáří. Slovenský přítel říká Němcové přibližně takhle: "Co je to za vládu, která se bojí osamělé ženy?"

Uléhal jsem ten večer do postele s blahým vědomím, jak výsoco prosperující musí být naše národní hospodářství, když si stát může dovést platit několik statných, zdravých chlapů, aby tolik hodin vysedávali zbědharan ve voze. Ten pocit sociálních jistot mě hrál u srdce a kolébal ve sladký spánek. Už do polosu se mi, nevím proč, vloudila věta z večerního filmu: "Co je to za vládu, která se bojí samostatné ženy?"

A Jupp, který usinal v křesle vedle postele, k tomu dodal: "Ééé".

KARL BILÍVEC

JAZZ STOP 6/88

NEZÁVISLÝ NEPRAVIDELNĚ VYCHÁZEJÍCÍ ČASOPIS. TISKNE

UNDERGRAFIA - TISKÁRNY ČESKOSLOVENSKEHO UNDERGRUNDU

Toto číslo bylo v tisku v červenci 1988

Z obsahu: IVAN POLANSKÝ - MÁŠ SLOVENSKÝ KOLEGA - redaktor; 26. DUBEN 1988 - nezapomínejme - rozhovor s Jiřím Wankou; SVĚT JE DOCELA MALÁ PLEŠIVÁ BRANĚŘKA ... hovoří emigrant J. Švestka; O ČESKÉ CHODOVNICI /povídka/ - Karel Srp; JAK PŘEŽÍT VALDICE - O. Veverka zpovídá Waltera Kanin; ČSNS - Československé dokumentační středisko nezávislé kultury - grad -; ČACHNOK nebo-li potíže samizdatu /dopis BIAFRY Petru Cibulkovi a odpověď Petra BIAFROVI/ BIAFR - Petr Štěpán - vedoucí punkové skupiny "Hrdinové nové fronty"; ANDĚL MEZI NÁMI - Miloš Větvička; DOPIS AUGUSTINA KAVRÁTILA VLÁDĚ ČSSR; ještě k'UNJAZZu - slibovaná odpověď ministra Junga; BYLA BRIGÁDA - BYL POMNÍK - text a foto pomníku JS; TECHNICKÉ OKÉNKO č. 3 rámeček - V. J. Šikovná; S. T. C. V. 111 - 192 pokračování nabídky; INZERCE JAZZSTOPU; MAFIE - vložený text písně O. Veverky věnované Pavlu Wankovi; literární příloha WIMAKI - napsal ZIMÁNEK 14 stran 111

cca 90 stran i fotografie

A DALŠÍ

DOPORUČUJEME!

NEKOMPROMISNĚ PROTI MEZINÁRODNÍMU TERORISMU !

S určitým ostychem se přiznávám, že jsem vždy s nemalým zadostiučiněním čítával v tisku informace o řádění teroristů v Libanonu, v Itálii, Francii, NSR, v Severním Irsku - vlastně ne, promiňte, tam to nejsou teroristi, nýbrž revoluční bojovníci za svobodu. Mé potěšení neplynulo z vrozené krvelačnosti či z touhy po sensacích, bylo motivováno ryze ideově. Ať si mají na tom prohnílé Západě bez shánění česnek i okurky, říkal jsem si, ať jim fungují služby a ať si mohou vyrazit, kam se jim zamane, co je jim to všechno platné, když jim tam vybuchují bomby a konají se únosy? Vřelé díky, soudruzi, za tu naši normalizaci a reálsocialismus, v němž mám sice pár korun důchodu a žiju z ruky do huby, ale zato se nerozlétím do vzduchu a ani nebudu umesen. Jistota, že nedopadnu jako Aldo Moro, byla pro mne nejcennějším statkem, než kdyby mi bylo umožněno zajet si káykoliv do Vídně na víkend. Tím strašlivější trauma nyní prožívám, když se mé neochvějné jistoty rázem zhroutily ...

Stalo se to v den, kdy jsem se ohystal na veřejné soudní přelíčení s mým přítelem Josefem Vránou. Byl obžalován z podvracení republiky. Chtěl jsem se na vlastní oči a uši přesvědčit, jak bude spravedlivě usvědčen a potrestán. Jestliže někdy hodlá podvrátit republiku a nastolit u nás místo ní - co vlastně? Asi feudalismus, co jiného? - to já, zapřísáhlý republikán nemůžu tolerovat. Přítel nepřítel, v tom jsem zásadový jako Robespierre a volám: Pod gilotinu s ním!

Dovedete si představit, že bychom místo té krásné republikánské rovnosti všech občanů měli mít zase šlechtu, která by měla své výsady, své speciální prodejny, své vlastní zdravotnická zařízení, své panské hony a orgie? Pěkně děkuji za takové feudální pořádky!

Nedivte se, že jsem se chtěl dozvědět, jak to Pepa s tím podvracením republiky minil, protože ho znám už léta a nikdy se mi nesvěřil, že by mu v žilách kolovala modrá krev. Po pravdě řečeno, Pepa se mi jevil vždy spíše jako mírný a poněkud ostýchavý člověk a nedovedl jsem si ho vůbec představit coby panského barona Josefa von Vrana, jenž tvrdě vyžaduje na svých nevolnicích ius primae noctiae.

Vypravil jsem se z domu raději o něco dříve, abych si v soudní síni zajistil místo. A pak se to stalo, dole ve vchodě! Byli dva ... Tvrdé, nelitostné oči, bezvýrazné tváře hráčů pokeru. Mafiáni jako vybití; jako bych je neznal z tolika filmů pokrokových západních tvůrců, odhalujících ve svých dílech morální bahno kapitalistické společnosti. - Vyzvali mě, abych šel s nimi. Neodvážil jsem se klást sobemenší odpor. Tvářili se sveřepě, odhodlání zřejmě k nejhoršímu.

Při chůzi se mi podlamovala kolena. Tak tedy i u nás? Všechno se ve mně vzpíralo uvěřit, že se vlna mezinárodního terorismu přelila i přes naši tak ostře strážnou a bděle strážnou hranici a rozčeřila naše poklidné stojaté vody. Ale fakta jsou fakta: byl jsem umesen za bílého dne! Volat náhodně kolemjdoucí o pomoc? Nesmysl. Jsem poučen z filmů, žádná oběť to v nich nedělá, dá se vést

odavzdaně jako tele na porážku. Divíte se? Jen hlesní a rutatabum! - je s tebe cedník. Proto jsem poslušně šlapal mezi nimi a meditoval o své neradostné budoucnosti.

Jaké mají se mnou úmysly? Pokud je mi známo, naše vláda žádné teroristy ve vězení nedrží, takže jako směnná hodnota nepřipadám v úvahu. Patrně budou požadovat výkupné. Kolikpak mohou za mne chtít? Určitě zakrouhlenou sumičku, aby se jim to ranní vstávání rentovalo. Milión Kčs? Páni muzikanti, to jsem tedy v pěkné rejži! Příbuzní jsou švercovi jako já, takže to bude muset uhradit asi ObčV v Porubě - ten na to snad má, vždyť jenom roční dávka ze psů mu to vynese. Jenže pak budu muset samozřejmě celý obnos do haléře vrátit. Morečně jsem v duchu počítal: Po zaplacení inkasa - když budu žít o chlebě a vodě - budu ten miliónek splácet 909 měsíců, to dělá ... to dělá baj vočko 75 let. No nazdar, skvělá perspektiva!

Z neradostných úvlek mě probíral nový šok, tentokrát přímo supersok. Moji ponuří průvodci mě nezavedli do opuštěného sklepa či do luxusního sídla šéfa mafie místní, jak se to podle filmů sluší a patří, nýbrž do budovy, v níž se to přímo hamžilo uniformovanými příslušníky VB. Proč teroristy okamžitě nezneškodní, proč mě neosvobodí? Proč se tváří, jako by je únos československého občana zajímal méně než problém, kolik noh má doopravdy stonožka? Dali se snad zastrašit, umlčet, pacifikovat? Ne, tomu neuvěřím! Naši chrabří hoši jsou hrdí na svou uniformu a raději by vycedili poslední kapku krve, než by připustili, aby se protizákonně ublížilo občanovi, jehož bezpečnost mají chránit!

Zbývá proto jediné vysvětlení: Teroristi se úkladně zmocnili uniform a kamuflují jimi své nekalé praktiky. Jaká ohavná perfidnost! Otrásl jsem se při představě, jak k tomu asi došlo /zase mi pomohla vzpomínka na jeden film/. Určitě příslušníky zálučně uspali nějakým narkotikem v kávě, odvlékli je do sklepa a svlékli z uniform. Když jsem pomyslel na to, jak se právě teď tetelí naši orgánové v podzemí chladem jenom v trenýrkách, noubrasil jsem se hluboké účasti.

Musím popravdě konstatovat, že se mnou moji únosci zacházeli poměrně slušně. Nevyhrožovali mi, ani mě nesučili. Dokonce se mezi námi rozvinula zajímavá společenská konverzace. Projevíli například zdvořilý zájem o to, proč jsem podepsal Chartu 77. Odvětil jsem: "Protože jako republikán jsem pro občanská práva. Vy ne?" - Zaškaredili se. Samozřejmě, co se tak pitomě ptám. Přece by jim to kazilo kšefty.

Při našem klábosení občas pokukovali po hodinkách. Aha, kontrolují, kdy vyprší lhůta k dodání výkupného. Co když to nestačí ObčV do určité hodiny vybavit? Kdoví, kolik je potřeba podpisů a štemplů, aby se mohl teroristům vyplácet milión! Potom mě asi zakroutní krkem. Nebo mi uříznou ucho a pošlou je na národní výbor, aby sešílili nátlak. Litoval jsem soudružku v podatelně, až rozbil zásilku. Uši rozhodně nepatří k mým fyzickým přednostem.

A pak přišel šok, jestli dobře počítám, už třetí. Jeden z mafiánů se znovu podíval na hodinky, vstal - a zdvořile mě vyvedl před budovu. Docela nic jsem nechápal

neshápal. Že by se záležitost s výkupným tak rychle a pružně vyřídila? Že by už i v této panšad delikátní záležitosti zafungovala perestrojka? Ani věřit se mi nechtělo: Jsem bez úhony, ani o ucho jsem nepřišel - jenom soud jsem zmeškal. Ale co soud? Hlavně že jsem vyvázl se zdravou kůží. Těch pětasedesát let, co budu splácet dluh, se nějak vydrží. Teroristi se napakovali a zmizí kamsi na Střední východ. Vše se mi zas jevilo utěšeně normalizované.

Brzy jsem měl poznat, jak hluboce jsem se mýlil. Dozvůděl jsem se totiž, že podobný osud stihl další dva mé kamarády, kteří se rovněž chystali na proces s Josefem Vránou. Zbyška Kočvaru, který si na protest proti únosu lehl na zem, dokonce odvlékli za ruce a nohy do vozu. A tehdy jsem pochopil!

Svatou pravdu mají naše massmédia, když prohlašují, že mezinárodní terorismus je řízen z diverzních imperialistických centrál! Vždyť celá ta akce měla nepo-
chybně za cíl zabránit nám v účasti na veřejném procesu. Imperialisté se zřejmě polekali glasnosti, kterou tak upřímně praktikuje naše vláda, a rozhodli se ji sabotovat. Příklad svym teroristickým agenturám, aby nám všemi prostředky zmařili přístup do soudní síně. Necouvli ani před zločinem narušení ústavně garantované svobody pohybu a nedotknutelnosti osobnosti, jenom abychom se nemohli osobně přesvědčit, jak objektivně, nezávisle a spravedlivě jedná náš soud. Pak ovšem mohou šířit zlovolné pomluvy o naší justici a my, protože nám zabránili soudnímu jednání přihlížet, nemůžem svým svědectvím jejich štvavým výpadům čelit. Jak šabelsky rafinovaný plán na podkopání důvěry našeho lidu v normalizované orgány!

Jeden mój známý, věčný rejpal, onedná tvrdil, že žijem v policejním státě. Já jako republikán naopak volám: Zvyšte početní stavy naší Bezpečnosti, nelitujte na to peníze nás, poplatníků! Rádi je dáme za pocit, že Bezpečnost má dost sil bránit naše ústavní práva proti rejdlům mezinárodního terorismu!

KAREL BLÍŇOVEC

PODIVNÁ PŘÍHODA

Tento příběh vyprávěl mladý básník. Z toho již plyne, že dlužno mít k jeho pravdivosti více než důvěru. Ale on záleží na pravdivosti. Horší by bylo, kdyby byl neinteresantní a nudný. Klubece a niterně vzato, je vše zajímavé a pravdivé, ta Lživé jest jen to, co je fúdní, suché - mrtvé. Je to psychologická pravda, a ta spočívá jen v životnosti.

...

Msto naše navštívil mladý ještě muž, který započal se do hotelové knihy jako baron P. Byl hezký, vybraný, elegantní, i to, čemu říká společnost vadlný. Ale něco mému vkusu silně nepříjemného: těsného, závistného, nevraživého vysrálo z jeho temných, skrytých vášnivých očí a takých rymů obličejů.

Nikdy nesmířil se k neváženosti, buffonství, názory jeho byly vždy bezvadné jako jeho oděv. Byl vtělená korektnost, uhlazenost, mírumilovnost a platil u nás za vzorného, ale i sympatického muže.

Seznámili jsme se v kavárně. Seděl u jiného stolu než já se svými kamarády, a ještě než jsem mluvil, fixovalo na me tak vytrvale, že me na to upozornili. Později promysl jsem ostrý paradoxní morální názor. Ihned vsáhl se do našeho hovoru, vášnivě, ale nanejvýš korektně. Rozpředla se mezi námi živá debata. Já mluvil jsem stále radikálněji i nehorázněji, on oháněl se posvátnými lieux communs se smrtelnou vážností, jakoby největší nové pravdy přinášel, - jakoby to princip dobra utkal se v baji s principem zla, se mnou. Rozešli jsme se se najeďvořileji.

A až toho dne mohl jsem si být jist, že sotva začnu filosofovat, on chytne se se mnou do křížků. Bylo mně to záhadou: vždyť duch jeho naprosto netíhl k luštění problémů, vima koně apod. bylo mu daleko bližší. Aspoň, kdyby se byl mravně někdy rozhorlil! To bylo by mně bývalo dostatečným vysvětlením. Ale naopak! Byl stále přátelštější a zájem plnější, až přivedl jsem jej vícekrát v nejlepších formách v at absurdum. Lichotilo mně to peněkem a počal jsem si vše vysvětlovat zvláštní jeho sympatií k mé osobě. Učinil jsem na to kdysi narážku - a on se přiznal, že se mu neobyčejně líbím. Sblížili jsme se od té chvíle ještě více, - stal se mně téměř milým jeho sympatií vysvětloval jsem si oním zvláštním tlmáním ke světlu duši právě nejtemnějších, ale přitom jistou energií obdařených. Chodili jsme spolu na procházky, on zajímal se o všechny mé privátní věci, hlavně o rozdělení svých dnů, o mé obvyklé vycházky atd. A nabídl mně dokonce známý na mé poněky ohromný obnos. Věcně si neodpustím, že jsem jej z hrdosti odmítl.

* * *

Letního odpoledna šel jsem obvyklou procházkou hustým lesem po úzké pěšince. Vedro bylo tak neobyčejné, že až sluneční žár je mně skoro rozkoší, zatoužil jsem po stínu a odpočinku a ulehkl vedle cesty v neprůhlednou houštinu. Ospalý, marnotrapující hukot much jediný rušil žhavé ticho...Myšlenky se rozplývaly vně...

Náhle zazněly kroky, hlučněly - a na pěšince se objevil muž, chudě ale ne ošuměle oděný, se surovou divokou tváří. Přeshl, vrátil se zas, stál proti mému úkrytu, podíval se na hodinky a zabušel :

"Už tři ! a on nejde ! Z takové dálky jsem přišel a snad ho ani nemajou !" A zase se vzdálil. Ač jednalo se snad o věc zajímavou, chtěl jsem se vzdálit, nejen zvědav na cizí záležitost. Již jsem poskíval, - tu vrátil se opět. Zůstal jsem ležet, nechtěje být považován za špióna.

"Konečně !" zabušel chlap. "Je to on ! - "Je !" a usedl na přez. Blížily se spěšné kroky a objevil se baron P. Muž uctivě povstal a uklonil se.

"Přijel už druhý pomocník ?" ptal se baron italsky.

"Prosím, věrně !"

"Připravil jste vše, co jsem přikázal ?"

"Všechno v pořádku ! Kdy bude ta poprava ?"

"Dobrá nejisto. Ale do čtrnácti dnů jistě."

"Kdybyste si přál, signore, zapatřím ještě třetího pomocníka."

"Zbytečno ! Vy dva postačíte, - ostatně budu i já přítomen - skryt, ale kdyby bylo třeba, dokončím dílo já. Záslužné dílo, přísahám, není člověkem, který by byl v hloubi srdce zkaženějším lotrem, než je ten chlap ! - Nestůjme zde ! Tedy : vrať se zas do venice a na mou správu ihned - " další jsem neslyšel. - Chvilí jsem byl omámen divně, - pak prudce jsem sebou škubl...

Kročeje už nezněly, vystoupil jsem na pěšinu, - mužové už zmizeli ---

Dal jsem se k městu. Nemohl jsem se zdržet hlasitého smíchu. "Hodně pan baron je tedy katan - katan ! Je to komika ! Co by tomu jeho obdivovatelé a obdivovatelky řekli, kdybych jim to prozradil ! Ale neřeknu to nikomu - leda Eduardovi, ten je mlčenlivý...A ovšem ani baronovi nedám ničím najevo, že to vím. Zahanbovat takového ješitného zbožáka je horší než každý zločin. Ale budu se ho stranit. Fu, a já, ješitník, byl jsem trochu pyšný na jeho přátelství, dobrý trest na mne, ha ha ! Jak by se mně smáli ti, kteří mně záviděli...Žat... Ano, shoduje se vše. Je na chlapíkovi něco temně neblahého, co mají zločinci a detektivové a ještě více čistokrevní policisté, žandáři, soudcové a nejvíce ovšem kati, jejichž první exemplář vběhl mí do cesty. Cizozemští vydávající, čítl jsem, velké peníze. Ano, přišel z ciziny, aby tu někoho oběsil, - ano, pamtuji se, že přednádkou jsem četl, že náš kat omenocněl ...S popravou se patrně dlouho otáčí, pan popravitel na onen svět vžil se patrně zatím v roli italského šlechtice, stydí se strhnout v onen den tuto masku a stát se skryt v rezervě jen pro případ krajnosti. Jahaha !"

"O něco později připadalo mně ovšem vše dosti divným --

"Víš, co je vlastně náš baron?" otázal jsem se ještě téhož večera Edvarda, filozofa, jehož ušlechtilé rozvážnosti přál jsem si mít alespoň třetinu.

"Kat".

"Tak?" řekl beze zájmu. "Jak to víš?"

"Z jeho vlastních úst jsem to slyšel! Dnes v lese, ve tři hodiny odpoledne!"

"Tak, děl se zájem a lehce se uzmál. "No, vypravuj!"

Když jsem skončil, pravil suše:

"Od dvou do čtyř byl v kavárně. - Kolem tří podřimoval. Když se probudil, dobírali si ho spolustolovníci jeho, že brumlal ve spaní něco o šibenicích a oprátkách. Z toho důvodu, kloním se k mínění, že měl jsi telepatické vidění. Nemí ovšem naprosto vyloučena možnost, že viděl jsi cizího il. smrt člověka baronu velmi podobného. Třetí možnosti, že se ti vše jen zdálo, - ale to spadá snad jen v jedno s případem prvním: neboť pravý sen, jak vždy olair-voyantství, viděním vyškří skutečnosti, je totožný s vidinou, to jest s visímem

"Vskutku!" zvolal jsem v úžasu, "připadalo mně vše tak divným..., a přece podobalo se to tak skutečnosti bdění... Nikdy jsem dosud neměl vidění, ani halucinací - "

"Tím významnější pro tebe, měl-li si je teď! Pozor! Ten Ital tě na smrt neobdiví!"

* * * *

Byl jsem nyní krajně opatrný a bezezbranný jsem z domu nevycházel. Procházky své omezil jsem, konal je v dobách nepravdivých a v místech posvětně bezpečných. Zdálo se mně, že jsem někdy stopován, ale něčeho určitého jsem se nedopátral. Barona viděl jsem teď řídceji. Chování jeho ke mně se změnilo, jakoby cítil, co se v duši má děje. Stal se chladným, až odpudivým a s očima jeho pronikala teď zřetelně zášť. Jednou jen poprosil, abych s ním šel na výlet. Odmítl jsem způsobem ke dost chytrým... Tři dny poté oznámil mně v kavárně, že navštíví nadobro odjede. Rozloučili jsme se bez stisknutí rukou.

Ulehčilo se mně značně, když jsem následujícího dne zvěděl, že je vskutku pryč. Přesto byl jsem ještě několik dní velmi opatrný. Konečně sastyděl jsem se ze svého bojácnosti a pověrčivosti a třetího dne šel jsem po svém zvyku svým záměrem do onoho lesa. Nic se nepříhodovalo.

Dne následujícího - dvacátého po onom vidění, byl jsem tam opět. Byl dusný, podmaňovaný, truchlivý čas; tajemné rozčilení ve mně vznikalo, čím víc blížil jsem se k onomu místu... Byl bych se vrátil, ale hlasy dřevorubců v hloubi hvozdů i hlas cti v svých prsou pudili mne dále. "Dojdu tam - již jen asi dvacet kroků, a pak se dám nazpět," řekl jsem si.

Tu vynořili se proti mě dva muži. Můj první pocit byl dát se na útěk... Ale opanoval jsem se, šel jsem jim vstříc, ruku na ~~KARABIN~~ revolveru.

Ušli tlusté hale a jeden z nich byl - tímž, který tehdy barona očekával --

Stítl jsem se snímat právě tam, kde jsem měl tehdy vidění. Přiznám se, že stíží jsem šel.

Pozdravili advořile. Kráčeli za sebou. První byl už za mnou, druhý člověk kráčel nápadně pomalu, upřeně na mě hledě. "Ohlédní se !" zvolalo náhle něco ve mně na mne. Spatřil jsem kyj nad hlavou prvního. Skočil jsem na stranu do křoví, - hůl udeřila do země, a s dvojnásobnou silou, jakou dává jen nejvyšší nebezpečí, vytrhl jsem revolver a bleskurychlo střelil. Štečnick trefen do prsou, se zapotácel a s řevem skácel. "Te pomoc, signore !" zvolal druhý a s taseným nožem vrhl se na mne. A zase podařil se mně skok stranou - a víc než na všechny své bázně hrůz jsem na to, jak překrásně proletěla má kule lotrovi lebku.

Ozýval se křik dřevařů, nedaleko stranou v houští zněl silný šelest. "Toť moji zachránci !" myslil jsem si, - v tu chvíli zafířela odtamtud střela a koule masvištěla mne mou hlavu, jako bych byl skaušeným brigantem, skočil jsem za tlustý strom a tam poslal kouli, kde bžlal se chomáček kouře. Chvíli bylo ticho, pak se ozvalo známým mě hlasem zaklení a šelest, stále a stále slábnoucí. Poslal jsem směrem tím ještě kousek olova - patrně bez výsledku... Až na chvíli byl jsem obklopen bodrými dřevorubci.

Muž střelený do prsou, přiznal se, že byl neznámým Siciliánem ze velký obnos zajat, aby mne v lese holi omráčil a poté v pusté roklí - oběsil. Něco bližšího o pohnutkách baronových nevěděl, jen "že jsem lotr a bezmaboh janž baronova ženu svedl". Byl to kalabrijský bandita.

Baron zmizel beze stopy. Obávám se, že budu mít s ním ještě co činit ...

* * * * *

"Mně oběsit !" pravil jsem Eduardovi. "To zní přece jen trochu více nepodobně. Že cítíš ke mně instinktivní, tajemný odpor a nenávisť, připouštím, že i city jsou nechtutnou mojí ... Ale sotva tak velikou, aby vedly už sami o sobě k obyčejné vraždě. Ale volat briganty až z Kalábris, aby mohli být ve věci formě popraven chudý literát, který osla toho nikdy osobně neurasil, - toť příliš velká čest pro mně a zcela směšná !"

"Moje vysvětlení," odpověděl Eduard, "bude vulgo ještě směšnější a více nepodobnější. - Ten člověk necítil k tobě ani tak tajemnou, instinktivní nenávisť, jako zášť přirozeně vzniklou z vědomí své skutečné ~~superiority nad ním~~. Je důležitou, ale téměř neznámou pravdou, že lidé obyčejní, to jest duševní otroci, planou bezmádnou nenávisť k duchům vysoko rozeným, to je volným. Samostatný soud pocítují jejich poslušné duše jako zápych, personalitu, český samostatnost, jako zločinost - Morálka jest jen bojem Vysoké volnosti; "morálka otroků" - toť pleonasmus. Mámí snad hlubší nášť než zášť skutečného otroka ke skutečnému pánu, nenávisť nízkého k podstatně vyššímu. Velká jest už zášť proletáře k boháči - ale čím je proti obyčejného vadaňlanec ke gániovi ! Peníze, vládní moc, jsou

POUL accidentin. Myšlenka, že existuje člověk esenciálně vyšší než já, - toť něco, čeho lidská přirozenost nemůže : příliš hluboko koření víra v rovnost všech lidí. Právě, že baron nikdy neurazil : ale celá tvá osoba byla jen strašnou urážkou jeho. "Jak mohli by ti, jimž bytost, jako ty jsi, jest věčnou urážkou, býti tvými přáteli ?" dí Goethe, - a Nietzsche : "Před tebou cítí se malý - a duše jejich durtají neviditelnou ponstykativostí." Zvláště vzdělaní durtají jí nejvíce. Nešťastný vidí v tvé superioritě vždy jen školy a kantory, a vinu své inferiority svaluje na své rodiče, peníze, okolí a jiná accidentia a zcela se tím upokojí. Vzdělanec útkáky té nemá, tím více, když vidí, že "erudici" nad génia často viní : pomáhá si tedy - ale nepomůže - teoriemi o abnormalitě, patologičnosti génů, namlouvá si, že jsou prostě blázní; ba pojem génia má tento původ; raději normální nebo ordinární člověk připustí, že nějaká nadlidská moc, démon, obrala si z čert ví jakých důvodů, právě tebe za svůj příbytek, učinila tě jen svou hláskou trouhou, než aby sáhla k nejprirozenějšímu vysvětlení - ten člověk je vmeščený, já červ podle něho. Vše, že skoro všichni tvoji přátelé nenávidí tě jako ten Sicilián, ale nejsou schopni činu. On je typickým příkladem otročské duše, vzdělance, nadškrebené vyžehlenosti, morality. K tomu ardeu neobyčejně temného, závistí a jedu plného, ranomenného. Připočtáme k tomu, že je bohat; že je neznámým ade cizincem a patrně dobrodruhem, jemuž útek po činu, a jistě ne prvním onoho druhu, je malicherností : že je Siciliánem, jemuž vražda je něčím daleko normálnějším než Severoevropanu, a že konečně je jako všichni Jihotálové v bahnitě kloubí své duše hluboce religiozní a že ve své bornovanosti, považuje asi tvou popravu za nejzáslužnější čin před Madonou, - a vše, co ti na věci připadá paradoxní, stane se přirozeným a samozřejmým. Jako vůbec bez výjimky každá parademnost skrotne před upřeným a jasným pohledem v nevinou možnost a hříšim všemocného ducha."

V dalším čísle opět

LADISLAV
KLÍMA

Tadeusz KONWICKI

T. Konwicki je mimořádnou osobností kontextu celé poválečné kultury, aktivně a významně zasáhl do vývoje několika uměleckých oblastí. Je předním nejkritičtějším žijícím polským spisovatelem - prozaikem, autorem četných románů a povídek (Rojsty, Noc, Hodina smutku, Z obleženého města, Díra v nebi, Němý snář, Na nebe vstoupení, Nic a nebo nic, Kronika milostných příhod atd.).

V Malé apokalypse napsal příběh nechtěného, ale možného zítřka. Popsal poslední den života jednoho polského spisovatele před jeho sebeupálením ve chvíli, kdy je Polako připojováno jako další sovětská republika k SSSR. Jeho ironii (nešetřící ani vlastní přátele z polské opozice) považuje polská cenzura za tak nebezpečnou, že kniha zůstává v Polsku stále trvale zakázána. Vyšla v NSR v nakladatelství INDEX.

Jeho práce je rozsáhlá, působí také jako publicista, scénarista a filmový režisér. Jeho dílo je homogenní, mezi tvorbou slovesnou a vizuální (filmovou) neexistuje v podstatě zřetelný rozdíl.

Jediny a tytéž myšlenky, problémy, prožitky, posedlosti zpracovává jednou formou románem či povídky, jindy filmovou kamerou.

Konwicki je univerzální tvůrce, jehož filmy jsou plně autoraké (režie, autor, námět i scénář).

U nás v širší rovině Konwicki není znám ani jako spisovatel (přeloženo do češtiny jen např. Na stavbě, Noc, Němý snář) ani jako filmář (u nás byl uveden dva filmy, které režíroval, a tři filmy, k nimž napsal scénář.)

Filmografie - Nebezpečná hra (1955) O muži, který se tajně vrací z emigrace, aby ve vlasti navázal špiónážní kontakty.

Zimní soumrak (1956) Obraz zapomenutého pohraničního městečka.

Poslední letní den (1958) Je přelomovým momentem na časové ose Konwického života a tvorby, výsledkem myšlenkové a názorové krize, vyvolané bouřlivým rokem 1956.

Dušíčka (1961) Filmové vyprávění postupuje kupředu ve dvou časových rovinách, v přítomnosti a v minulosti.

Salto Pokus zobrazit duchovní krizi Konwického generace.

Jak daleko odtud, tak blízko (1971) Antipovídka románu Nic anebo nic.

Údolí Issy (1982) Podle lyrické vzpomínkové prózy laureáta Nobelovy ceny Czesława Miłosze.

Dále napsal scénáře k filmům Faraón, Matka Johana od Andělů, Austeria, Jowita

Klíčem k poznání Konwického díla je jeho autobiografie, která zřetelně až hmatatelně vstupuje jak do jeho prací literárních, tak filmových. Konwicki se netají tím, že píše knihy a točí filmy o sobě.

Popisuje sebe v pedimentovacím způsobu, v minulém čase nedokonalém nebo budoucím. Narodil se 22. 6. 1925 ve vsi Nowa Wilejka, poblíž Vilniusu, nynějšího hl. města Litvy. Prožil zde dětství, studia na gymnáziu, okupaci. Od roku 1944 do jara 1945 byl členem "AK" (Zemské armády), která byla v ozbrojené opozici proti vládě lidového Polska. Po návratu z "lesů" studuje polonistiku na universitě v Krakově. Pak pracuje jako redaktor týdeníku Nowa Kultura ve Warszawě. Později pracuje pouze ve filmu.

Je velká škoda, že tak zajímavá a rozsáhlá tvorba Konwického je u nás vlastně úplně neznámá. Proto budeme v našem časopise uvádět na pokračování román

MALÁ APOKALYPSA

MALÁ APOKALYPSA

Hle, mstává konec světa. Sune se, přibližuje, nebo ještě spíš se ke mně plazi můj vlastní konec světa. Nežli se však můj vesmír rospadne v trosky, než se rozsepere na atomy a exploduje do nicoty, ještě mě čeká poslední kilometr mé Gulgoty, zlední okruh v tom maratónu, několik posledních příček dolů nebo nahoru po žebříku nemožnosti.

Probudil jsem se v posmrtnou chvíli, kterou začíná beznadějný podzimní den. Ležím a dívám se do okna plného mrahi. Vždyť je to vlastně jeden mrak, jak stáří zčernalá tapeta. Je to chvíle pokladní uzávěrky života, hodina každodenního skládání účtů. Kdysi se sebou lidé účtovali v pulnoci, než tvrdě usnuli, teď se bijí v prsa k ránu, probuzení tlukotem zdechajícího srdce.

Vedle na stolem leží čistý papír. Nitroglycerin dnešního literáta, narkotikum obolavělého individua. Je možno se vnořit do měkké bílé propasti stránky, schovat se před sebou i před soukromým vesmírem, který za nedlouho exploduje a zpráchniví. Je možno tu bezbarvou bíl postříkat krví, vztekem jedem, páchnocím hnusem - ale to nikdo nemá rád, natož autor. Do té bílé plochy bez myšlenek se dají ukapávat sladkosti umělého porozumění, ambrozie falešné božstvi, mléko sirupu pochlebnictví - to všichni milují, autora nevyjímaje.

Kterou stranu zvolit v tom posledním kole? Doleva k hořkosti, nebo za sladkým vpravo? Za oknem tentýž mrak, nebo kolektiv sjednocených mračen. Po zrezivělém parapetu prolítl déšť na dlouhých, tankých nohách. Kdysi tam osi bylo. Prudký pohyb tvarů, barev, drobtů emocí. Můj život, nebo snad cizí. Nejapíš nějaký vyvýšený. Slapenec z četby, naplnění starých filmů, neuskutečených bloudění, zaslechlých legend, nedosahovaných snů. Můj život. Kotlet z bílkoviny a kosmického prachu.

Do mraku, do těch několik scelených podzimních mračen se neří Palác kultury, který kdysi, za mlada, býval Palácem kultury a vědy Josefa Stalina. Ohromná, zášpičatělá budova budila strach, nenávisť, magickou hrůzu. Pomník pýchy, socha nesvoobody, kamenný dort výstrahy. A teď je to jenom velký barák, postavený napříč. Prořezaný houbou a plísní, zapomenutý starý záchodek na středoevropském rozcestí.

Pomrkává na mne několika útlými plamínky olánek. Koketuje opřelou důvěrností. Kdože mě postavil napříč? Položili mě aranou. Odložili mě na stranu. Ležím na levém boku boku a poslouchám své srdce, které není slyšet. Přemýšlím o tom drobném řetízku chemických reakcí, který způsobuje, že svedám víčka, že mi kruží v žaludku, že se mi krabí čelo, že se mi svírá tlumenou bolestí močový měchýř, že v hlavě nebo za hlavou se odvíjí pohyb slov, představ, které nazýváme myšlenkami, že se objevuje vlnění, které je teplotou, nebo křečí nenávisť, že se do kosmického prostoru vystřeluje kulka strachu před věčným neznámem, nebo náboj rozkoše poznání zraku pravdy. U mnoha mých přátel praskl náhle jednoho dne ten řetízek chemických reakcí a já teď nevím, kam se poděli ti přátelé, zda pykají při hrutce vřejícího fosforu ve hřbitovní hlíně, zda se vzdávají v křečích vlastního chvění vlnám, nebo se řítí do hlubiny nekonečna a odráží se od černé zdi konce té nekonečnosti a vrátí se sem, kde já už nebudu.

V domě je slyšet první známky života. Za velká lokomobila v podobě činiáku se pomalu rozhybává do každodennosti. A tak i já sahám po první cigaretě. Nejvíc chutná ta před snídaní. Zkracuje život. Po dlouhá léta si příšlivě ukrývají za života. Všichni si úkradkem krátí svou existenci. Což v tom máš být. Jakýsi vyšší příkaz nebo snad přírodní zákon přelichotného glóbu.

Mám rád tu mlhavou závrť po hlubokém vdechnutí hořkého kouře. Chtěl bych se důstojně rozloučit se světem. Už od dětství se totiž loučím se životem a nemohu se rozloučit. Loučím se po železničních přejezdách, chodím těsně podél zdi, z níž padají tašky, opíjím se do nemoty, dráždím čimlígány. A tak se blíím k cíli. Jsem už v cílové rovině. Chtěl bych se s vámi nějak rozloučit. Rád bych zavyl lidským hlasem, aby mě bylo slyšet v nejdlehléjším koutku planety a snad i v sousedních galaxiích nebo dokonce v sídle Páma Baha. Je to ješitnost? Nebo snad povinnost? Je to instikt, který nám trosečníkům, káže po věky křičet do hvězdného prostoru?

Sbratřičkovali jsme se s vesmírem. Kosmos ti vytíká hubu prodejny pošta, přihloupý humorista, vřelostný novinář, tak proč bych i já nemohl vytahovat hlavu vzhůru, až tam, kde se sunou zrezivělé apatníky a na host zaralé výkaly kosmonautů.

Chtěl jsem se tedy nějak rozloučit. Celou noc se mi zdalo o zubech. Držel jsem v hrtku zuby jako hromadu kukuřičných zrn. V jednom byla dokonce plomba, levná varšavská plomba ze zubního střediska. Così o sobě říci až do konce. Ne pro výstrahu, ani pro poučení, dokonce ani ne pro zábavu. Prostě říci to, co nemůže vyjádřit nikdo jiný. Protože já před usnutím, nebo snad v prvním pomíjivém zavinutí snu, začínám chápat smysl existence, smysl času a smysl posmrtného bytí. Zlomem vteřiny to tajemství chápu, v okamžiku dalekých vzpomínek, v kratičké chvíli uklidňujících nebo děsivých předtuch, a hned padám na kamenné dno zlých snů. Všichni ti, kteří mají alespoň trochu prokrvavený mozek, napínají zbytky svých sil, aby porozuměli. A já jsem už blízko. Nebo lépe: bývám už blízko. Dal bych všechno co mám, do posledního drobečku, ale vždyť přece nic nemám, tedydal bych veškeré nic za to, abych mohl spatřit tajemství v celé jeho prostotě: jednou spatřit a zapamatovat si je navždycky.

Jsem dvounožec, která se poblíž Visly narodil starým rodičům; to znamená, že jsem v genech zdědil veškerou jejich dvounohou zkušenost. Na vlastní oči jsem viděl válku, ten strašný amok savců, kteří se do úplného vyčerpání navzájem vraždí. Pozoroval jsem zrození života a jeho konec; akt, nazývaný smrtí. Poznal jsem celou zvířecnost svého druhu a celé jeho podivné anđělství. Prošel jsem tamnou cestou jedinečné evoluce, kterou nazývají osud. Jsem jedním z vás. Jsem dokonale anonymní homo sapiens. Tak proč by mi rozmar náhody nemohl svěřit ono tajemství, pokud má být vůbec odhaleno.

To, co tu povídám, vypadá jako světeční promluva, lucas povaleče nebo perverzita áchyláka. Ale vždyť vy všichni, kteří občas pohnete línými závitky mozku, máte stejné touhy a ambice. Tytéž strachy i sebezáchovná pud. Tytéž vzpoury i rezignace.

Dvě opilé rozmařečky převrhly bedny s lakem mléka, poskládané do výšky. Zkoprnělé pozorují teď důsledky pohromy; prožívají přitom komplikovaný a zároveň prostý proces transformace hrůzy v lehkomyšlnou radost. Průzračný déšť zavadil křídlem o náš dům, trouchnivější stářím. O náš varšavský dům z epochy pozdního stalinismu, z éry dekadentního stalinismu, z období popoštšného a zbídačeného stalinismu.

Je třeba vstávat. Musím se zvednout z postele a vykonat patnáct úkonů, nad jejichž smyslem se nesmím pozastavovat. Námos automatických návyků. Blahoslavená rakovina bezmyšlenkovitého řádu tradice. Ale poslední válka nezabíjela jenom několik desítek milionů lidí. Poslední válka rozbila bezděčně a náhodně velký peňaz kultury evropské morálky a obyčejů. V rolla-roycech, mercedesech a moskvičích dojelo lidstvo zpátky do temných roklí a ledových jeskyní.

Za oknem je mé město pod mrakem, který je jako stará zčernalá tapeta. Město, do kterého mě zahnal osud z mého rodiště, na něž si už nepamatuji a o němž se mi stále řídčeji zdává. Osud mě vyhnal jenom několik set kilometrů dál, ale vzdálil mě od nenaplněné existence o celou věčnost převtělení. Je to hlavní město národa, který se vypařuje do nicoty. I o tom je třeba se zmínit. Ale komu? Těm, kteří nejsou, nebo kteří odcházejí do zapomnění? Nebo snad těm, co požírají lidi i celé národy?

Město začíná šumět jako tranemise. Vytrhlo mě z noční letargie. Vydalo se za svým osudem, který znám a jenž chci zabránit.

Od stropu se spouští pavouk na neviditelné niti. Zhubl chudáček, zmátožněl, protože much je čím dál mén. Žije tak se mnou od jara. Kdysi jsem mu pomáhal při lovech. Spřátelili jsme se z nutnosti. On nemá z jakéhosi důvodu kamarády a ti mí se vytratili.

Tak se najednou pomodlím. Za sebe, za příbuzné a za mrtvé přátele. Má modlitba, vymyslel jsem ji tak, aby byla praktická a uhlazená, vypadá jako plačtivé ultimatum. Samé žádosti a málo pokory. Když se pomodlím, bzučí mi kolem hlavy nepokorné kacířské myšlenky. Zaháním je horlivě, ačkoliv jsou jen výrazem nescititelnosti mých skromných znalostí s obrovskou, starodávnou konstrukcí náboženských axiomů, zasazených do té pomurá a melancholické budovy, vystavěné lidmi v dobách osvěcených i temných, dobrých i špatných. Potom se dlouho křížuji, zoufale se křížuji, nekonečně, abych tím rituálním gestem zahnal zlé myšlenky, zlé žádosti a zlé duchy.

Jsem svobodný. Jsem jedním z mála svobodných lidí v té zemi průhledného zotročení. Zotročení ledabylé přetřeseného nátěrem modernosti. Dlouho a krvavě jsem bojoval u tu utokou osobní svobodu. Bojoval jsem o svou svobodu s pokušením, ctižádostí a žádosťivostí; s tím, co zaslepuje až na všechny na jatka. Zdánlivě moderní jatka. Ne

porážku lidské důstojnosti, cti a ještě čehosi, co jsme už dávno zapomněli.

Jsem svobodný a osamělý. Neboť osamělost je dost nízkou cenou za ten můj nevelký luxus. Osobodil jsem se v posledním kole, kdy cíl je vidět pouhým okem. Jsem svobodný anonym. Má nadšení a mé pády odešly v kloboučku-schovce má, mé úspěchy a hříchy odpluly v začarovaných korvetách, mé filmy i knihy pohltila jáma neviditelných sojů. Jsem svobodný anonym.

Proto si zapálím ještě jednu. Na lačný žaludek. Ale, nastává můj konec světa. Víím to jistě. Můj předčasný konec světa. Kdo ho zveštuje? Bude to náhlá bolavá bolest v hrudi? Džsivý skřípet kol brzdícího auta? Přítel, nebo snad nepřítel?

Ženské pod oknem stále ještě probírají mléčnou katastrofu. Posedly si na starobylé bedny z travošedého plastiku, zapálily cigarety a pozorují, jak vodnaté mléko stéká do kanálu, z něhož stoupá pára; zřejmě zas omylem vypustili horkou vodu z topičny do kanalizace. Náhle si uvědomují, že už léta nikdo mléko neroznáší; pohled na ženské neurčitého věku, strkající vozíky s láhevni, jsem už dávno zapomněl, že právě tento obrázek se mi v duchu spojuje s dávnými léty, kdy jsem byl mlád a svět byl taký mladý.

Zřejmě točí historický film, napadá mi a tisknu čelo na vlhké sklo. Za oknem je však obyčejná, každodenní zablácaná ulice. Malé skupinky lidí spěchají podél zdi do práce. Jako vždy zrána, když se otepluje, odpadá z Paláce kultury zvětřilý blok kamenného obložení a s hukotem letí dohů po vytržitých brázdách na zdech. Teprve teď jsem si na stěně Paláce všiml velkého orla na černém pozadí, vlastně na červeném, zčernalém dešti. Drží se dobře, náš bílý orel, neboť zespodu ho podpírá ohromná zeměkoule, těsně sevřená srpem a kladivem. Jakýsi okap se rozeznal hlubokým hlasem okrány. To vítr, snad ještě letní, nebo už zimní, žene se z Mámšatí přehlídek a obrací topoly stříbrnou stranou ke slunci, uvízlém v modrých mracích.

Došly mi cigarety. Když dojdou cigarety, popadne člověka prudká žádost naplnit se dynem. Jednu po druhé vytahují zásuvky skřínky, ve které mám urážlivé dopisy a staré účty, pokazené zapalovače a potvrzenky berního úřadu, fotografie z mládí a prášky na spaní. A tu mezi chomáčky vaty a baličky obvatů z dávných dobrých časů, kdy se ještě vyplácelo podrobit se operacím, tedy v tom stárém omšelém zákoutí jsem našel zažloutlý list, starý mnoho let, list jak okraj pomníku nebo jako náhrobní desku, list, na němž jsem kdysi začal novou prozu a už nikdy ji nedokončil. Začal jsem s prací v oně skvělé epoše na Nový rok, hned po Silvestru, s milou kocovinou, ještě pulsující ve zdravé hlavě. Začal jsem na Nový rok proto, že jsem tehdy věřil na pověry a chtěl jsem nový astronomický a biologický cyklus uctít prací. Později jsem pochopil, že můj vlastní nový rok začíná koncem léta, nebo na začátku podzimu, a proto jsem přerušil psaní a už nikdy nenapsal ani slovo.

A tak ležel ten lístek, kdysi bílý, dnes žlutý, podlouhé mžice, čtvrtletí a léta nedokončený, nezaplňný, s vybledlým mottem, které mělo dát požehnání procitlým scénám, vznešeným myšlenkám a líbezným líčením přírody. Sfoukávám prach varšavských továren z té voskové mrtvoly mé představivosti a čtu slova, které byla životním krédem polského velmože devatenáctého století: "Jestliže to zájmy Ruska připouštějí, pak se mé city nesou k mé původní vlasti." Oč mi tentokrát šlo? Chtěl jsem snad každé ráno, na lačno, předčítat tohle vyznání svým dětem? Měl jsem snad v umyslu rozesílat je na ozdobných blanketech soudobým velmožům vědy, literatury nebo filmu? Nebo jsem zkoušel získat přízeň cenzora k proze, zemřelé už v základním okrevní inspiraci?

Okenní skla bolestivě zarůžala. Odkudsi z postranní ulice zavřeštěl hysterický signál milicionářských aut. Podíval jsem se na hodinky, které mi kdysi ze zájezdu v Sovětském Svazu přivezl přítel Stanisław D. Bylo skoro osm. Věděl jsem, co to znamená. Jako každodenně v tuto dobu se řítal městem za doprovodu milice pancéřovaný ohladiřenský vůz s potravinami pro ministry a stranické tajemníky. Kavalkáda vozů se přehnala pod mým oknem a roztahala louže mléka po vozovce. Archaické mlékařky, vytažené pro tento den ze starobince, podupávaly v blátě na chodníku a křížovaly se ukradeně.

Vtom zazněl gong u mých dveří. Znehybněl jsem u okna, nevěře vlastním ušima. Byl jsem přesvědčen, že to zařízení už léta nečunguje. Ale lahodný zvuk xylofonu se opakoval, tentokrát melóhavěji. Přehodil jsem si přes ramena starý ugan, dárek od žvagra Jana L., rázně jsem vykročil ke dveřím. Pootevřel jsem je. Na odpočívadle stáli Hubert a Miša, oba ve svátečních oblecích, pamatujících poklidnou dobu polovičky sedmdesátých let. Hubert držel v pravé ruce hůl, a v levé černou, hrozivě vypadající

aktovku. Srdce se mi rozbušilo a na bez důvodu; ti dva ke mně přicházeli tak dvakrát do roka a každá jejich návštěva znamenala radikální změnu v mém životě.

-Můžu dál? Jení příliš brzy - zeptal se Hubert žoviálně. Moc dobře jsem znal ty jejich strojené úsměvy, za kterými se skrýval útok na můj klid.

Taky jsem se nenuceně ueml, rozsvítil pohostinně dveře, a když s upejpáním vešli do před síně, rychle jsem se snažil uhodnout účel jejich návštěvy. Díky nim jsem podepsal desítky petic, memorand a protestů, po léta adresovaných našemu režimu, skoupěmu na odpověď. Kolikrát jsem přišel o práci, mnohokrát jsem byl s tichou duší zbaven občanských práv, skoro denně jsem byl terčem drobného, takřka neviditelného šikanování, které bych se stále připomínat, kdyby v součtu, za ta léta, tolik nepřijemnovalo život. Srdečně jsme se tedy objímali a vzájemně se v malé před síni strkali, stále s úsměvy starých kamarádů, jenže já jsem už cítil pořádné napětí a v krku mi vysychalo.

Konečně jsem se ocitl v mém pokoji a usedl v dřevěných křeslech, do jedné řady jako v letadle, které letí k neznámým, vzrušujícím dobrodružstvím.

-Dobře vypadáš- řekl Hubert a postavil vedle sebe tu zlověstnou aktovku.

-Tobě taky nic nechybí- řekl jsem smířlivě.

Chvíli jsme na sebe rozpačitě dívali. Hubert se opíral žilnatými rukama o stůl. Slépé oko bylo nehybné, druhé přimhouřil a díval se na mne napůl přátelsky a napůl ironicky. Kdysi, v pradávných dobách ho ztloukli příslušníci ilegálního anti-komunistického hnutí, anebo možná vyšetřující důstojníci bezpečnosti, a od toho zapomenutého incidentu chočil stále o holi a byl na tom špatně se zdravím. Říša, kterého mám v paměti ještě jako zlatovlasého andílka, byl teď obloustlý připlešatělý blondýn, kněz románů bez fabule, bez rozdělovacích znamének a bez dialogů.

Na staré papírky jsme vypadali docela dobře, to je fakt. Mlčení se však trochu nataho, bylo namístě něco říct.

-Dáte si skleničku?

-Sklenička neuškodí- řekl Hubert. -A co máš?

-Čistou. Z brambor. Z importovaných brambor.

-Tak tohle nemůžeme oomitnout- Hubertův hlas zněl jak hlásná trouba, jakoby určený pro větší místnost než můj pokoj, přeplněný harampádím.

Zatímco jsem vynášal ze skřínky lahev a skleničky, ti dva se diskrétně rozhlíželi. Zažblunkala takutina z dovezené suroviny, přisedl jsem na okraj lanočky. Cigareta na lačno je nezdavá, sto gramů vodky je přímo smrták. Nad je to tak lepší. Zdvihl jsem skleničku.

-Na úspěchy.

-Na tvé zdraví- ozval se konečně Říša a hbitě to do sebe hodil.

Vítr za oknem na chvíli utichl a topoly se k nám obrátily dozrálou solidní zelení. V domě bylo jak z udělení vylímečně ticho a naše mlčení bylo stále hlasitější. Uminil jsem si však, že se neozvu, že je donutím odkrýt karty.

Hubert postavil skleničku rozvažně ~~střední~~ stranou.

-Málo vycházíš z domu- řeklo.

-To je pravda. Počínám mě roztleskává.

-A copak? Deprese depresička?

-Něco na tan zpáso.

-Píšeš?

-Začal jsem esei.

Díval se na mne jaksi nadávěřivě. Říša si nalil dalšího panáka.

-A co to bude?

-Nic zvláštního. Dostal jsem chuť napsat pár hlábelů o sobě.

-Vždycky psal o sobě.

-Asi máš pravdu. Ale četl jsem o jiných.

-Už je nejvyšší čas.

-Abych sám sebe přehlušil.

Vypadalo to jako zkeřka. A já se cítil jak naturant. Ale vždyť jsem se po celý život cítil jako naturant, nanejvýš jako vysokoškola.

-Tak co, Rišo - řekl náhle Hubert. - Je čas přistoupit k věci.

Riša přikývl.

-Mám něco podepsat? - hádal jsem a úslužně pošilhával po černé aktovce.

-Ne, tentokrát jde o něco jiného. Nechceš začít ty, Rišo?

-Jen poviďej, když už jsi začal - kvapně odpovídal Riša.

Polilo mě jakási hloupá horko. Mechanicky jsem sáhl po láhvi. Zároveň jsem chtěl nalít Hubertovi.

-Odkauji, už dost - zarazil mě poněkud oficiálně. Napadlo mě, že to není dobré znamení.

Vždyť je mi všechno jedno. Jsem svobodným člověkem, který zůstal viset nad tímhle městem a z dálky, poněkud strnule, dívá se na podivné lidi a jejich podivné počínání. Bezmyšlenkovitě jsem zapnul malý televizorek na stole. Ozvalo se zaskučení větru, lomcování jakýmsi plátnem, ale po chvíli se ze stříbrného puntíku rozšířil obraz slavnostně vyzdobeného letiště. Čestná rota mrzla v úhlopříčce obrazovky, jacísi civilisté se chránili svrchníky před větrem, a nad tou rotou i nad těmi civilisty se vzdouvaly jak lodní plachty rudé vlajky, mezi nimi tu a tam, jakoby stydlivě, vykukovaly bíločervené prapory.

-Zkratka - rozhodl se Hubert přerušit mlčení - už dlouho jsme s tebou nemluvili.

Oddechl jsem si a zároveň se za to oddechnutí zastyděl. Zavrtal jsem se hlouběji do křesla.

-Je to pravda. Ztrácíme vzájemné kontakty - řekl jsem tonem svátka. - A pořád nás ubývá.

-Každý si hraje na svém písčku - dodal Riša.

-Ale já vás činnost sleduji.

-Jakápak činnost - mávl rukou Hubert. - Udržujeme jenom skomírající plamínek.

-To je fakt. Zdá se mi, jako by takhle země skutečně skomírala - řekl jsem a nevěděl, kam směřuji.

-Takových let se rveme. Zestárli jsme, zpáprdovali při vydávání těch našich pololegálních bulentinů, periodik a výzev, které skoro nikdo nečte. Snad jenom mládež. Jenže mládež se žení, plodí děti, kupuje si flátky, pronajme zahrádku, pěstuje rajčata. Dusi ~~maloměstáctví~~ maloměstáctví, sovětské maloměstáctví.

-Je to na draka. Utrum - dodal Riša a nahlídl si skleničku.

Zpod nedoléhajících balkonových dveří prosakuje na podlahu voda. Měl bych najít hadr a zabránit pohromě, ale nějak se mi nechce a trochu se před kamarády stydím. Hovor nám jde ztěžka. Je obtížné mluvit o věcech, na něž myslíme celý boží den, o nichž se nám dokonce zdává za mizerných nocí. Kdysi to vypadalo líp. Byli jsme dětmi devatenáctého století. Naši otcové sloužili v legiínech a v POW, my zase v AK nebo v ZEM. To znamená, jak to dnes povědět, to znamená, jak to po letech vysvětlit, to znamená, to nic neznamená, k čertu, na sklonku našeho skvělého dvacátého století, století tyranie a obizilé demokracie, přiblížené svátosti a geniálních lumpáren, zpáprdovatelského umění a bezuzdné grafomanie.

Hubertovo zdravé oko je upřeno na mne.

-Posloucháš? - ptá se.

-Ano, samozřejmě.

-Chceme ti něco navrhnout. Ve jménu kamarádů.

Zemružilo mě v zádech. Odstrkuji od sebe nedopitou skleničku.

-Copak mi chcete navrhnout?

-Aby ses dnes v osm večer upálil před budovou ústředního výboru strany.

Na televiziobrazovce se nic nezměnilo. Vítr, silné lomcování vlajek a čekání. Teprve teď proniká hudba, vysílaná ze studia, úctyhodná a slavnostní.

Ztěžka polykám slinu smíchanou a vodkou.

-To má být vtip, Huberte?

-Ne. O tom se přece nežertuje - a otírá si s čela neviditelný pot.

-Ale proč já? Proč jste s tím přišli zrovna za mnou?

-No ale za kým? Kdo to musí udělat.

-Chápu, všechno chápu, jenom nevím, proč zrovna já?

Hubert se dívá na Rišu.

-Říkal jsem, že to takhle dopadne.

Riša hledí do podlahy.

-Podívej - ozve se konečně s námahou - dlouho jsme o tom hovořili. Probrali jsme

všechny kandidáty a vyšlo to na tebe.

Na okně stojí můj stromček pro štěstí. Teprve teď vidím, jak v poslední době znatelně, jak obořil mladými, silnými listy. Tolik let byl neduživý a teď najednou, bez vnějšího příčinění, se vytáhl, do stran vyrazilo množství silných ušlovitých větviček.

-Pochep - povídá tiše Hubert - takový čin bude mít smysl jenom tehdy, když otřese lidmi tady u nás a všude za hranicemi. Znají tě naši čtenáři a i na Západě se o tobě přeci něco ví. Tvůj životopis a tvůj charakter se do této situace hodí nejlíp. Samozřejmě t' nemůžeme přemlouvat a to taky dělat nebudeme, je to tvé věc, vše tvého svědomí. Chci ti jenom sdělit názor nejenom svůj nebo Ríši, nýbrž všech těch, kteří se pokoušejí bojovat. Promin, ale nerad bych užíval velkých slov.

-Pochybují, že by má smrt naplnila poslání, které očekávate. Věděl bych o jiných, z nich by ta oběť učinila symbol pro celý svět.

Se zájmem na mne pohlédl. Hubert si usilovně třel promodralé prsty.

-Myslíš Jana? - zeptal se.

-Proč ne? Jeho filmy zná celý svět a jeho knihy se čtou v mnoha zemích jako součást světové literatury. Každým rokem čekáme s tlakoucím srdcem, že dostane Oskara nebo Nobelovu cenu.

Hubert se sotva znetelně usmál.

-Byla by to příliš velká cena pro tuhle zemi a tuhle společnost. Sám sis přece odpověděl.

-Dobrá. A co naši filmaři a skladatelé? Mohl bych jmenovat hned několik, kteří jsou toho hodnější než já.

-Ty se na to hodíš nejlíp, hochu - řekl Ríša a sáhl po láhvi. Bylo vidět, že ucítil jak jsem zakolísal, znovu získal naději.

-Životy a krev je třeba rozumně hospodařit - ozval se unaveně Hubert. -Ti mají jiné úkoly. V tom zmasakrovaném národě má i zárodek génia nasádivce cenu. Jejich smrti bychom příliš nezískali, zato by nás strašně ochudila.

-A proč ne ty, že, Ríšo?

Podívali se na sebe znechuceně. Zastyděli se za mou zvědavost.

-Tak proč bychom chodili za tebou? - zeptal se Hubert. -Mně se si to stavěné tvé smrti je o několik tříd okázalejší. Copak to nechápeš?

-Hochu, vědyť ty se k tomu opravdu hodíš nejlíp - dodal Ríša, který měl měkké srdce a trpěl teď se mnou.

-Poslyš, Huberte. Nikdy jsem nezasažoval do činnosti našeho uměleckého ústrojí. Do vašich věcí, do záležitostí utiskované opozice ~~stěží~~ v zemi, která nikoho nezajímá, do těch vašich věcí jsem se taky nepletl. Teď ti však musím říct, co si o tom myslím. Vypěstovali jste hluché a slepé tvůrce. Takové, kteří v nádherném uměleckém nadšení, produkující krásné univerzální umění, navzdali si ani nás plázců se v blátě, ani každodenního utrpení společnosti. Pečlivě si hlídali svůj plápolající ohen geniality a ochotně těžili z potlesku masové propagandy režimu, ta se jimi každodenně chlubila a jejich světovou proslulostí krmila své komplexy. A vy, zbídačelá opozice, jste rovněž nešetřili potleskem, přimazávající charismatu mravního oprávnění. Oni pak tučněli z našeho ponížení, z našeho pokoření, z naší anonymity. Volně se proháněli po luzích a hajích národního umění, odkud jsme my byli vyhnáni, nebo jsme dobrovolně odešli. Kdykoliv jste přišli zebrat o jejich podpis té nejsakračnější humanitární výzvy, která se nelíbila neonacistické vládoucí skupině, vidycky vás arogantně vypoklonkovali; pomrkávali přitom na své pechlebníky, jako že jste provokatéři, agenti milice. Jejich velikost vyrostla z našeho dobrovolného zakrnutí. Jejich génus vykvétl na vašich uměleckých mohylách. Proč by tedy některý z nich neměl zaplatit krutou fyzickou smrtí za desetiletí ukradené, nadlidské velikosti?

Vypnul jsem televizor, v němž civilisté a vojáci na někoho čekali a nemohli se dočkat. Po balkónu se přehnalo krupobití a shodilo do propasti prezervativ, vadnoucí na železné balustrádě. Ty prezervativy, to byly kytičky konvalinek, jimiž mne obdarovávali sousedé z vyšších pater ve dnech pracovního klidu.

-Každého z nás v máně či větši míře nahlodává závist - řekl rozpačitě Hubert. Byl bledý a stále silněji si třel namodralé prsty. -O tom však dnes nemluvej, snad někdy jindy.

-A kdypak si se mnou promluvíš, jestli teď poslechnu tvůj příkaz ?

-Tak tohle, hochu - Říša postavil skleničku, - to jsou mi pěkné argumenty !

-Nikdy jsem nic neřikal, ačkoliiv to ve mně vřelo. Mám ti, Huberte, vyjmenovat všechny, kteří šli po celý život vládně na rukou a přitom se tvářili, jako by šli osamoceni? A ti nejmazanější navlékli své díla do šatíček univerzálních mód, světových frustrací, západních melancholií a rádeby levicových neuralgií. Když jsme se zencovětizovali do té míry, že i u nás vypukl kult nepovoleného, dvojsmyslný hlad po lízání zakázaného, žalostná rozkoš z politické pornografie, ohlešená do maršák; když se i u nás objevila aberace do vychytralého vzájemného vzájemného si dovědčování, abyhom se ospravedlnili za všechny hříchy kolaborace, to oni první, aktiví potlesku, žádostivi úspěchů, chytili se nové konjunktury a zaneřídili umění šlešáyní gesty prolhaných Rejtanů, zblbli to naše ubohé umění, zadupali v něm zbytečky svědomí. Proč ty se před nimi plášíš, když oni po tvých zádech šplhají pro zlatá jablka, která sytí jejich pýchu ? Proč jim podkuruješ velebením, když jejich osud stojí proti tvému osudu ?

-Sám sis vybral svůj osud. Teď není čas na tyhle diskuse. Tak co, Říšo, snad abychom už šli ? - Hubert se stěžka ohýbl a spod stolu zvedl tu černou tašku, v níž mohl být výzva k zrušení trestu smrti, svazek necenzurovaných veršů, nebo obyčejná po domácku vyrobená puha.

-Počkaj Huberte - zdržel jsem tu ruku. - Řekni mi soukromě, jako bys mluvil s člověkem, proč jsi určil mne ?

Vyrval ruku z mé dlaně.

- Já nikoho neurčuji. Já mám stejná práva jako ty. A stejné povinnosti.

-Ale něco na mě musí být, když já se hodím a jini níh.

Děšť zamíl okna. Jakési dítě v sousedství vyťukávalo jedním prstem melodii, kterou jsem si pamatoval z dávných, velmi dávných let.

-Vždyť ty jsi přece posedlý smrtí, vždyť tím žiješ - zašeptal Hubert ochrapěle. - Nikdy jsem takhle tvůj komplex nepovažoval za literární manýru. Jsi se smrtí v nejdůvěrnějším styku, ty by ses jí neměl bát. Velmi pečlivě jsi sebe i nás připravil na svou smrt. O čem jsi přemýšlel, než jsme přišli ?

-O smrti.

-Tak vidíš, tady ji máš. Stačí podat jí ruku.

-Stačí podat ruku.

-Áno, nic víc.

-Dneska ?

-Dnes v osm večer, když skončí jednání sjezdu strany a delegáti z celé země vyjdou před budovu.

-A co ti všichni ?

-Kdo ?

-Ti, co je národ potřebuje.

-Ti v hříchu a svatosti, v konformismu a vzpouře, ve zradě a vykoupání předají

věčnosti duši národa.

-Lžeš ! Udáváš se těmi žvásty.Oči ti už lezou z díleků.

Riša vyskočil z křesla, převrhl při tom sklenku.

-Dej mu pokoj ! - vykřikl a začal horečně hnbat v Hubertově záštitě.Hubert stuhl, natáhl naby, jako by si chtěl prohlédnout vlastní zablácené bety.Riša mu začal opát do smodralých úst bílé prášky tabletek.Krásilím vlil mezi zaťaté zuby několik kapek vody.Hubert pevně čelistmi, zavřel víčka, pak rozkousal jednu tabletku a pokusil se ji spolknout.

Někdo zazvonil u dveří.Odemkl jsem třesoucíma se rukama..na prahu stál opilý návštěvník a držel se veřeji.

-Nepusťte si vodu, zavíráme ji - vyrazil na mne proudem nestráveného alkoholu.

-Já už vodu nepotřebuji.

-Nepusťte si pinou vanu a kde se dá.Celý den nepoteče.

-Děkuji.Určitě praskla rouba...

-Všecko praská.Moh bych si u vás na chvilku sednout ? Setva se držím na nohou.

-Je mi líto, ale nejde to..Řítili se udělalo špatně, musím zavolat záchranku.

-Dneska se všem dělá špatně.Mobudu teda překážet.Žijte blaze.

-Nápodobně.

Šel zaklepat k sousedům.Probáhl jsem předstírá spátky.Hubert už seděl vzpříma v křesle.Bolestně se namíval, aby tak zakryl náhlé zneklidnění.

Mám zavolat lékaře ?

-To je zbytečné.Už je mi dobře.Tak na čem jsme se dohodli ?

Jako veliký papírový drak plul přes střechy města plát slunečního světla. Můj známý vrabčáček vyskočil na zábradlí a divil se, že ho ani nepřivítám.

-Má to smu, Huberte ? Copak věříš, že to má nějaký smysl ?

-An to se ptáš teprve dneska ?

-Pročs byl celý život takový zarputilý ? Je to od hornatnu, nebo z vyššího přítlasu ?

-Leckej ho,musí domů - odstrkovał mě Riša.

-A nemá to blíž k budově strany ?

-Pochop není smrt jako smrt - řekl Hubert tlumeně. - My všichni ji potřebujeme vnošenou,najestotní, svatou.Takovou nám ji ty můžeš darovat.

-Za hříchy,hechu - dodal Riša a pokusi se o úsměv. - Káš na svědomí hodně hříchů, svých i našich.

-Ale vždyť oni všichni jich mají zrovna tolik - řekl jsem zoufale, neboť i já jsem se nakazil hysterií tohoto osklivého podzimního dne.

-Ti už nejsou.Zůstaneš sám s Bohem - nebo choceš-li, se svým svědomím.

-Kam se poděli ?

-Zůstali daleko, sama na malé, nešťastné planetce.

-Tohle je Huberte, jakýsi nejapný žert.Někdo vás navedl.

-Ne, to není žert.Sám to víš nejlíp.Tolik let jsi na nás čekal.Bud konečně pooti-

vý a přiznej si, žeš čekal.

Dlouho se na mne díval tím zdravým okem a pak začal hledat aktovku, kterou při záchvatu odkopl pod stůl.

-Huberte, odpověz popravdě. Věříš, že je to zapotřebí?

Přistoupil ke mně ztěžka, objal mne a po bílých studených ústech na obě tváře.

-Přijď v jedenáct do Viselské šedesát tři. Budou tam na tebe čekat Malina s Naděždou. Jsou od techniky.

-Od techniky sebeupalování?

-Mortánuj to, hochu - vmísil se Říša.

Náhle mě popadl vztek.

-Medlejš za sebe žoviálního hospodského trouba! Ladši se, kurva, nauč dělat tečky a čárky.

Říša zrozpačitel a ustoupil ke dveřím.

-Copak ti vadí, když chybějí tečky? - řekl nejistě.

-Kdybys používal rozdělovací znaménka, třeba by se v téhle zemi nemuselo umírat na zabitku.

Lonivé zahřmění se převálilo z jednoho konce města na druhý. Balkónové dveře se pod náporom větru se zakřipčím otevřely. Čtěl jsem je zavřít, ale klika se ulomila.

-Tak nám hochu, půjč ještě pět tisíc na taxíka. V takovém počasí bych domů nedošel - Říša vzal Hubertovi zakletou aktovku a pochlíhával do tmavé chodby. Vyhrabal jsem z kapsy pětitisícovou bankovku. Vzali ji bez poděkování, vyrazili do předsíně. A tu nás přivítalo jakési zakvílení, vysoký tón teleformičů drátů zvětujících špatné počasí. Přesně takovýhle skloněný jekot vydávaly před léty, kdy svět byl ještě normální a klidný.

Hubert se zastavil u hromady starých baškor, která se tu, bůhví odkud, za léta nahromadila.

-Kdys přestal psát? Už ani nepamatuju - řekl a nevidomým okem pohlédl úkosem k té hromadě harampádí na podlaze.

-Ale vždyť píšu.

-V tuhle chvíli jsi začal psát znovu. Píšeš svou závěť. Ale já se ptám na boletrii.

-Už si nepamatuju. Snad před pěti, sedmi léty. Jednou ranou jsem tehdy smetl dvě cenzury, vlastní i oficiální. Napsal jsem povídku do podzemního plátku, a to byl můj poslední text. Stal jsem se svobodným impotentem.

-Vyročil ses jako otrok. Nesvoboda tě emancipovala, připsala ti křídla a učinila provinčním klasikem. A pak, za trest, jako zlá čarodějka, všechno vzala.

-Nesvoboda vždycky hanula rukou otroků - ozval se Říša. - Rozumíš mi, hochu?

Ten zvláštní zvuk, zvuk jakoby k zabíjení krysa, se objevil v našem domě před několika měsíci. Několik týdnů jsem pátral, odkud přichází, prohledal jsem půdu i sklepy, ale nic jsem nenašel. Objevoval se znenadání a po několika desítkách minut náhle utíchal. Za dne i v noci. Bržel obyvatele domu v neustálé hysterické pohotovosti.

-Ale ten raport napíšu do konce. Vlastně ne raport, žalozpěv. Napíšu ho v myšlenkách a okamžitě zapomenou. Literární dílo pro jednoho čtenáře.

-Setři slovy. Za nejloppši si schovej na večer. Musíš tam křičet ze všech sil. Jen zlaté myšlenky. Lidé to zapíší a uchovají jak biblické verše. Tvé literární arcidílo.

Ve tmě našel mou ruku a pevně ji stiskl. Připadalo mi, že v tom jeho zdravém oku vidím ironické záblesky. Znovu mě popadl vztek.

-Kdo vás navedl? Který psí syn vás namá mne poštval?

-Nědo to musí udělat. Dáváme ti šanci. Ty budeš první. Předbámeš všechny soupeře. Pokradnu budou zleškovat tvůj čin. Poprvé je přesvědčivě porazíš.

-A má to cenu? Tam v centru, pod křemálkou zdí, by bylo zapotřebí se každodenně upalovat. Požary oštětud uvádějí čumily na celém světě v nadšení. Naše regionální ohničky zlobí světové publikum a zbytečně komplikují vzrušující podívanou na boj dobra se zlem. Poslyš, Huberte, třeba naše sluneční soustava sešla ze své dráhy, vymačaná jí prozřetelností, a upaluje si teď do hlubin vesmíru, kde nás všechny smíří neznámý kosmický osud? Třeba nás čeká společná vítězství nebo společná porážka.

—Copak je možné vyhrát nebo prohrát něco jiného, než se můžeme vyhrát nebo prohrát tady?

—Dobře, tak už běžte.

Otevřel jsem dveře. Nějak otáleli s odchodem. Hubert se dal do čtení souso-
dovy vizitky. Všechny se trochu zajímali o můj život, ačkoliv k dobrému tomu
náleželo pohrdat mou existencí. Četl si tu vizitku, jakoby patřila tajemníkovi úv,
a nevěděl, že za těmi dveřmi už deset let umírá starý důchodce, namáhavě
umírá každého dne a nemůže umřít. Shora, po schodech a po okrajích schodů,
ukapávaly špinavé kapky vody. To náš domovník, v dnešních časech už nazývaný
náčelníkem domu, nepravdivý pitomeček, umýval schody. Tolikrát ho už
ukazovali v televizi, psali o něm v novinách a on stále s toužebnou tvrdostí
drhnul jednou v kvartále naše schody, jediný náčelník domu v celé zemi, který
něco takového dělal.

—A nevybauchni nám, hochu - ozval se Říša.

—Musím si to rozmyslet.

—Sekaří tě v jedenáct. Malina a Maděřda - dodal Hubert.

—A co když to neudělám?

—Tak budeš žít, jak jsi žil doposud.

Odházeli po schodech a podpírali se navzájem, jako dva svatí, jak Cyril a
Metoděj. Přece si pamatuju Říšu z dávných let, kdy jsme byli mladí. Vzpomínám
si na jednu bláznivou pijáckou noc v jakémsi statku poblíž Varšavy a společný
nocleh na slámě. Říša byl tehdy čímsi nazi kritikem a filmovým teoretikem a
ležel kousek ode mne. Mezi námi opilé děvče, které jsem pak už nikdy nepotkal.
Leželi jsme napůl při vědomí na mém zeleném montgorníku, který jsem pohostinně
rozprostřel, děvče občas zanařikalo z těžkého pijáckého spánku, Říša na ni cosi
prováděl a chraptivě řval nahlou vlností, takže se obrátila tváří ke mně a
žádá k Říšovi. Cítil jsem její vlhký, ospalý lech na svém obličeji. Říša to
nevzdal, na půl při smyslech, pracovitý však, kutil dál, strhával s ní šaty,
ležel pod její bezvládné tělo a hystericky oddechoval. A pak, když už jsem
upadl do spánku, dosáhl Říša zřejmě svého, protože náhle zasmícel a začal
sebou mrskat ve zvalené slámě. Aniž si dívka uvědomila sousoďovu extázi, ovlivla
mne lehkým klidným dechem. Teprve ráno, když jsme se v kocovině zvedali z té
venkovské postele, navlékl jsem se do pláště, mechanicky strčil ruce do kapsy
a s hrůzou zjistil, že to má kapsa se stala v nočních temnotách obětí Říšovy
vášně, že mou kapsu miloval mladistvou, silnou láskou, možná to dokonce bylo
poprvé.

Ted píše amorfni prózu bez rozdřlovacích mramének, dělá Hubertovi pobočníka
a je ctihojnou postavou literárního světa. Vrátil jsem se do pokoje, chtěl jsem
se na ně podívat z okna. Jakkýnsi zábrakem se objevil volná taxík, ale ti dva
sá ho nevěšili a šli pěšky směrem k Novému Světu. Zajímalo mne, jestli jsou
sledováni. Žáné auto se však za nimi nerázjelo a nikdo nevyběhl z průjezdu
sousedního domu. Tajní dnes mají vícenější starosti.

Hubert se klasi pověsil na skříní; tolik ho pronásledovali, neboť tenkrát,
koncem tředesátých let, měl režim ještě dosti síly pořádat kruté podivné a
zločinácké. A pak se tedy Hubert pověsil, zřejmě to však udělal poprvé v životě
a neměl praxi. Však se ulomil, skřín převrátila a Hubert přežil. Ano, zůstal
naživu, aby ke mně po letech přišel s rozsudkem smrti.

Znovu zahřmalo na tom úzkém, nízkém nebi. Šel jsem se do koupelny umýt.
Potrubí bolestně zanařikalo, šlytlo, ale šlytek vody ještě vyteklo. Umýval
jsem se mechanicky a přemýšlel o tom, zda je to správné, že se myji a oblékám,
když mám před sebou takovou perspektivu. Ale vždyť smrt je třeba přijmout jako
hostit, na lačno a v čistotě. Musím však opravdu zemřít? Copak mě někdo násilím
shodí a mostu nebo polije benzínem? Rozhodnutí přeci leží v mých rukou. Mohu se
otí umřít, nebo nechtě žít dál.

Znovu se ozval gong. Pomyšlel jsem si, že Říša s Hubertem něco zapomněli,
nebo se vracejí, aby odvolali rozsudek. Ještě mokrý jsem vyběhl ke dvorům. Na
schodech seděl dědeček s velkou koženou brašnou.

—Jdete ke mně - zeptal jsem se.

—Ano, k vám. Mám příkaz odpojit plyn.

-Vždyť jste ho letos třikrát odpojovali.

-Co já vím, milej pane, příkázou odpojit, odpojím, příkázou zapojit, zapojím. Vždyť oni, pane, postráceli hlavy. Každý den vyletí nějaký dým do vzduchu, a tak aby měli klid, příkázou odpojit. Máte štěstí, že váš byt ještě existuje, mám tady čísla bytu, které v tomhle domě vůbec nejsou - a ukázal mi usmudlanou kartičku.

-Odpojte tedy jedním vrzem i elektrinu. Mě je všechno jedno.

-Vám je všechno jedno - řekl s vyohytralým úsměvem dědeček a hbitě vstoupil do koupelny. - Ale mě není všechno jedno. Mám oprávnění jenom na plyn.

A skutečně, ve zlomku vteřiny zašrouboval přívod, vymontoval hořák v ohřívači a už seděl na okraji vany a zapaloval si rozlepenou cigaretu.

-Je to pěkné vykoupat se v teplé vodě, třeba jenom, s prominutím, zadek umýt - pravil dědeček a rozhlížel se po koupelně. - Ale co dělat, rozkaz je rozkaz. Leda že byste si popovídal s vedoucím. Rozumíte? Něco mu strčíte?

-Nechce se mi mluvit s vedoucím. Já dneska umřu. Dědeček - instalatér se vesele uchýlil.

-Co jste si tak zasedl na dnešní den? Není to škoda zahodit příležitost? Dneska přijíždí ten jejich, ruský tajemník. Celé město vyzdobili, muziky hrají už od rána. Prý se koná jakýsi festival, je to jejich velký svatek, a snad i náš. Přivezli zboží na stánky, všude pane, v Paláci kultury, u Vlny, od rána stojí lidi ve frontách a vy chcete umřít.

-Umřu jim na zlost.

Sedovlasý řemeslník si utíral slzy veselí.

-Vy jste ale komik. Kdyby bylo možné umřít jim na zlost, už by tu žádný Polák nebyl. Víte co, já vám ten plyn zapojím, ale zaplombuju svorky uzávěru, abyste ho mohl používat. Ale opatrně!

-k ničemu plyn nepotřebuju. Vemte si ohřívač na památku.

-Jste nějaký urážlivý. Když ne, tak ne. Tady mi to, prosím, podepište.

Doprovodil jsem do před síně. Řekl po mém pláští, visícím u dveří.

-Dobrá vína. Zahraniční.

-Tak si ho vemte a užijte ve zdraví.

-Zaplatím vám ho, dám padesát tisíc.

-Dám vám ho zadarmo. Jenom si vapomeněte, až ho budete oblékat, na mou duši.

-Že vy jste, pane, umřel? Veselá kopa, že jo!

Zručně však svinul plášť, nacpal ho do brašny a už stál u sousedových dveří. S přísným výrazem ve tváři stiskl tlačítko zvonku.

Vrátil jsem se do pokoje, usedl do křesla, které ještě nevystydlo po Hubertovi. Opravdu vítr rozmášel nad městem jakási roztrhané útržky hudby. Dobře, že jsem se zbavil kabátu, obléknu se na-lehko, lehčeji se mi přiskočí na onen svět. Jako by mi život oni a já jim ho s hněvem vrátil. Symbol jakýsi. A ještě jeden symbol. Ve vztahu k věčnosti nebo ve vztahu k soudobým idiotům? Komplikované a nesrozumitelné gesto. Gesto, pranyřující náš loutkový, v servilitě rozviklaný režim nebo gesto, obvyknující věčnou Rus, schovanou za zpuchřelou španělskou stěnou Sovětského svazu? Protest proti nesvobodě společenské nebo proti nesvobodě národní? O jakou svobodu tu jde, kvůli které z tolika skočím do ohně, do svatého ohně smrti?

Je to šaškárna? Je to nanebevstoupení?

-Ještě mohu v poslední chvíli uskočit nějakými zadními vrátky - říkám si pro útěchu, ale vím, že nikam jinam neskočím než tam, kam je třeba, kam mi přikazali. Oblékám se skromně, ale pečlivě. Nařídili křičet a to je pro mne nejhroší. Ohen snad snesu, ale stud neprožiju. Bojovník musí být dotěrný a nestydátý. A já jsem promarnil tolik erotických příležitostí jenom proto, že jsem se styděl rozepnout kalhoty.

Zapínám televizor, musím něco dělat, třesou se mi ruce, nemohu se soustředit. I na tak malé obrazovce vidím letadlo a pod ním dva tlusté chlápky, líbající se na ústa. Nad má dobromyslný obličej kardinála nebo domovníka, dneska nazývaného náčelník domu. Toho druhého obdařila historie a geny fyziognomií kalmyka. Polaskali

se a naslouchají hymnám. Naši hymnou je teď Internacionála. Poděkujeme ji, jako kamizolku, poctěm sáň bratrovi.

Dávám si di kapsy osobní doklad. Bez něho ani krok. Jméno, příjmení, data narození, otec, matka, výška, oči, to všechno není důležité. Důležitý je můj kód, několik písmen a řada číslic. Tak mě zná policie, městský úřad, zdravotní služba. Tak mě znají komputery a hlídají, abych jim neuklouzl, abych se neschoval před utlačovateli, nevykroutil se z nestoudného protektorátu. Vykročím z domu. Musím odejít z těch čtyřech stěn. Když vyjdu z bytu, to ještě není rozhodnutí. Předemnou je celý den. V průběhu dvanácti hodin se rodily fortuny a hrotily celé dynastie. V průběhu dvanácti hodin povstávala a hynula impéria.

Sešel jsem ze schodů a nahlédl do schránky na dopisy, dokonce jsem si pro všechny případy otevřel. Zaskřípalo to, vysypala se rez. Uvnitř cary rozpadlé pavučiny. Zaplať pánbůh. Spousta let už pošták neroznesl žádné dobré zprávy.

Na ulici mě div neporazil ryk hučby. Hučely gigantofony, jakési kapely vriskaly, kdesi s ponurou odhodlaností duněl vojenský buben. A před Palácem kultury, který mě kdysi fascinoval jako zakletý močál, jak příšerný karhan, v němž pykají zlí duchové, před tímto palácem na pódiu hopsaly svižné párky v živůtcích a šňůračkách posíťovaných penízky, s pavími pery a v živeckých krájkách. Před-tanečník podupával a vzpěvoval se špaňským přízvukem: Krakavjak vot tak ja.

Podle starého zvyku jsem se stoupl do fronty u stánku s novinami, koupil si balíček cigaret, noviny už nebyly. Taký špatné znamení. Šťastná koupě novin zrána byla vždy našim prvním úspěchem. S novinami pod paždí vzbuzoval člověk úctu. Kdysi jsem dokonce navázal intimní vztah s dívkou, která se obtivě zahleděla na mé noviny. Noviny nikdo nečetl, přesto, že jejich získání stálo tolik námahy. Bez novin to prostě nešlo. Vytvořil se takový zvyk.

Z činzáku na protější straně vyšel muž s mírně trpčícíma očima v hubeném obličejí. Znal jsem ho od vidění, celá ulice ho znala. Byl to originální člověk a podivín, funkcionář, který si z neznámých důvodů nepostavil vilu jak hrad ve vládní čtvrti a nadele bydlel s mami, s obyčejným lidově polským dobytčím. Podíval se na mne a já na něho, ale nepozdravili jsme se, neboť pro něj se to nehodilo a mně to hrůza nadovolila. Nasedl do černé mercedesky a rozjel se ulicí; za ním proletěl doprovodný vůz.

Vždycky jsem měl takový divný pocit, že můj osud se proplete s jeho osudem. Domníván se, že i on měl podobné obavy. Sledoval jsem proto úkradem ubohý život funkcionáře, jehož odjezdy a příjezdy, jeho nudné tasečnické projevy v televizi, v novinách jsem sledoval jeho služební cesty, s porozuměním jsem pozoroval příjezdy vládního chladiřenského vozu, které mu přivážel corbuláty, krkovičku, drůbky a neklerické sýry. Myslím si, že taky on, zasažený jakousi neblahou myšlenkou, se diskrétně zajímal o můj podobně nezajímavý život.

Vyšel jsem do Nového Světa, obrostlého krkovičky vlajek, vlajek rudých a bílo-červených. Jenže z těch našich bíločervených se léty červen rozrůstala a bíl ztrácela. Ted už byly i naše vlajky rudé, jen s malým bílým lencem nahoře. A tak ty staré domky, které se jako cihlové larvy neustále soukaly ze zánotků omítky, vypustili zkaženou krev z ~~podřizových~~ svátečních vlajek a podřizovaly nad úzkým kanonem ulice, kde mařirovaly školní děti a osazenstvo úřadů a továren. Nad svátečním davem se vzdušoval gigantický transparent s nápisem: Ať žije čtyřicáté výročí Polské lidové republiky.

Zamyšlel jsem se a s úperností zahleděl na slogan, až si toho všiml penzista s novinami pod paží. Ustál se na mne s porozuměním.

-Takže jste si toho všiml?

-Promiňte, jehož?

-Jen se nadějte.

-Myslíte to čtyřicáté výročí?

Přidali se pěkných pár let - zachichotal se. - Já mám dobrou paměť.

-Myslíte, že si přidali?

-Nemyslím, já to vím.

-Ukázal byste mi noviny? Podíváme se na datum.

-Vy jste ale nevěšmavý. Už dávno je datum v novinách takové jakési rozplizlé, jako by někdo rozžalpal písmena. Jen se podívejte.

Přistříl mi noviny a já jsem je popadl.

-Co jo, takle ne! - prot stoval penzista. -žena je ještě nečetla.

-Koc vas prosím, musím mít noviny.

Rval mi z ruky ten svitek lrytuny ludu.

-Pust je, pust, nebo zavolam milici.

-Jsem těžce nemocný, asi půjdu do nemocnice, nebo dokonce umřu.

-To říka každý.

V tom okamžiku se noviny roztrhly a v mé ruce zůstala drahocenná polovina s programem kin, divadel a televize, s nočními službami nemocnic a lékáren, s oznámeními o přednáškách i zrušených dopravních linkách. Jsem zůstala druhá polovina, kterou nikdy nikdo nečetl: politické zpravodajství, projevy, také projevy mého funkcionáře, eseje o rozpadu kapitalismu a vřzvy ke zvyšování ideovosti.

-Zloděj, zloděj! -zavřečtil poškozený stařec, ale nikdo si toho nevšiml, toho svatebního dne všichni něco křičeli.

Kvapně jsem se vmísil do davu a odnášel si košik. Bylo mi tak nějak příjemně, že mne označil tím starým slovem, které jsem sá paratoval z dětství. A krom toho jsem svíral v ruce průvodce dnešní Varšavou. Vtom okamžiku mi však zdvořile zasažutovali dva mladí milicionáři.

-Pojďte, prosím, s námi do průchodu.

Vešli jsme křkratkého tunelu s pomočenými zdmi. V pravou chvíli, znovu se rozpršelo.

-Osobní průkaz -řekl milicionář.

Podal jsem mu otřepanou knižočku, která se už v prvníčtvrthodině mé pouti stala potřebnou. Nam vede má pouť. Zazrazilo mě.

-Kolikátého je dneška?

-Proč to chce e vědět? -ozval se nevěřivě nižší.

-Je dobré to vědět.

Podívali se na sebe a ten vyšší řekl důrazně:

-Dvacátého druhého července.

-Jak to červenco? Vždyť už pomalu končí podzim. Padají kroupy.

Vyšší neodpověděl a začal si zapisovat mé osobní údaje. Nižší si mne prohlížel ne zrovna nepřátelštěji. Kolega mu cosi ukázal v průkazu a on přikývl, že rozumí.

-Vy se nedivíte, že si zapisujeme? -zeptal se.

-Mě si často zapisují.

-To není dobře. K kampak jdete?

-Do "Rodinného".

-Co to je?

-Klíčný bar, můj oblíbený.

Chtl jsem se ještě zeptat, který máme rok, ale cítil jsem, že bym bych to přehnal. Kdosi vyšel z přítmi průjezdu.

-Zdarov djadja -plácl mě přátelsky. Poznal jsem Kolka Machalova. -To je můj známý -řekl milicionářům. -Oč jde?

-Mozastavovat se -řekl s důrazem vyšší.

-Ej, maladec, patišše. Gtě tvoj noměr?

-Cože?

-Noměr dolžen být -zatahal ho za rukáv uniformy.

-Jsm z milicionářské školy. Z Golezinova.

-Vsjo taky noměr dolžen být!

Trochu se zazrazili, ale snažili se zachovat důstojnost. Vrátili mi průkaz a odešli.

-Nepotrebuješ cihly? Dobré, stalinské.

-Zbláznil ses? K čemu ti byly cihly?

-Na dachu, nebo na vilu. Boursají Věřka hřt Varšavy. Dá se koupit lacino.

-Děkuji, nechci.

-Měl bych prezervativy z vládního obchodu. Za státní cenu, pět set zlotých.

-Nepoužívám.

-Tak aspoň půllitr spolu vypijem.

-Děkuju, nejde to. Jsem nemocný.

-Kdybys chtěl, můžu ti prodat Sestakovského balzám. Je přinejmenší z Pobaltí.

Už ani nevím, odkud jsem Kolka Machalova znal. Léta už bloumal po Varšavě a provozoval jakési podivné kšeftíky. Jeho otec, generál KGB, byl prý poradcem bezpečnosti ve Štětíně. Když se dočkal důchodu, svlékl polskou uniformu, oblékl sovětskou, sbalil svých pět švestek a odjel s rodinou domů, do Moskvy. A Kolka tu zůstal. Zalíbilo se mu v Polsku. I když čas od času, v opici, dostával přes dráku.

-Už musím -řekl jsem, jsem abych něco pověděl.

-Já už taky běžím. Kámpak, doleva nebo doprava?

-Hovně. Na druhou stranu ulice.

-Tak buď zdarov. Kdybys měl nějaké potíže, vždycky mě najdeš v Parádě.

Odběhl a já jsem v ústí průjezdu spatřil venkovsky oblečeného mládence, který se uctivě uklonil, buď mně, nebo někomu za mými zády. Za mnou však nikdo nestál, plavovlasý chlapec s upřímnými očima, takových chlapců bylo za války plno v AK - odboji.

A tehdy náhle přišla smrt. V té zimní noci, jiskřící hvězdami, přišla krutá smrt -zarecitoval tlumeným hlasem venkovský chlapec.

Stále víc bláznů slovák potkával, nikdo už je neléčil, psychiatrické léčebny byly přeplněny ministry, tajemníky, řediteli. Kdysi tam opali opozicioníky, pro výstrahu. Ale brzy už pro ně nebylo míst, protože se stalo módou mezi funkcionáři schovávat se v bláznovcích před zbavením funkce, vyhazovem nebo rozsudkem.

Předstírel jsem nezajím a vyhnul se chlapci na protější stranu ulice. Vplul jsem do horka žluklinou páchnoucího mléčného baru s názvem "Rodinný". Před pokladnou čekala dlouhatánská fronta. Zarazila mě ta další směla, přešlapoval jsem nerozhodně mezi skleněnými, popraskanými stoly a už jsem byl rozhodnutý odejít, když tu na mě kdesi z fronty přátelsky zavolal:

-Pane kolego!

Chtl jsem vzít do zaječích, neboť jsem poznal Řísova bratra, ale už bylo pozdě.

-Jo jste vy? -řekl jsem bez nadšení.

-Co vám mám objednat?

-Snad horké mléko a třeba housku.

-Mléko dnes nemají. Ale je podmašlí.

-Tak třeba to podmašlí.

Čekal jsem na Řísova bratra a na svou snídani, přemýšlel jsem, jak se vlastně jmenuje. Tma. Horečně jsem si přeříkával slovanská jména, západoevropská a ta antického původu, ale žádné se mi nehodilo k přísnému profilu filozofa-marxisty, kterého Řísa ze srdce nenáviděl. Bratři sebou pohrdali navzájem a neudržovali žádné styky.

Po dvaceti minutách jsme seděli u stolu, zavaleného horami neuklizeného nádobí.

-Tak jakpak, pane docente? -zeptal jsem se, aby řeč nestála.

Filozofovi zaskočilo podmašlí.

-Vyprošuji si ten titul.

-Promíte, nic sláho jsem tím nemyslel.

Kousl do suché housky a ze zvyku začal s přednáškou.

-Docent, to zní v dnešních dobách urážlivě.

-To jsem netušil.

-Dopřerušte, prosím. Forma odměňování titulem docent v práci neobstála. Nyní disponujeme velkou armádou decentů a máme s nimi mnoho potíží. Pochopte, někteří sotva po maturitě, a ta maturita, Pane, smiluj se! A ty ambice, jaké mají. Musíme je přeskakovat, doučovat. Zřídili jsme zvláštní ústav pro vzdělávání decentů.

Jsem tam ředitelem. Uvíte si představit, co to znamená? Obrovský program, gigantické množství materiálu, bylo by zapotřebí přednášet dvanáct hodin denně, ale páni studenti se neustále ulívají. Lékařská potvrzení, telefonáty manželek, nebo, což je nejhorší, omluvy z ústředního výboru. Nečivte se, že ztrácím trpělivost. Oh - podíval se na hodinky. - Za pět minut začíná přednáška. Musím běžet. Škoda.

- Za docenty?

- Ale ne. Do cenzury. Mám přednášku v cenzuře.

- Tam jsou taky docenti?

- Taky. Ale o to nejde. V cenzuře zřídili samostatné oddělení narážek. Mám tam přednášky na smlouvu o dílo. Narážka v uměleckém díle, narážka v masových médiích. Ohrnujete nos? Vy a vám podobní se vždycky tváříte nakvašeně.

- Já jenom proto, že to podnází je šluklé.

- Víte, já jsem přívržencem narážky. Vypracoval jsem teorii funkce narážky v socialistické společnosti. Vždyť vy mě neposloucháte!

- Ale poslouchám. Jenom jsem se krapet zamyslel.

Na opačném konci sálu seděl chlapec a opět se usmíval.

- Taky narážka v našich podmínkách - pokračoval filosof - plní významnou úlohu. Nemyslvajíc věci pravým jménem, přesto je označuje, sugeruje a dopravuje do odběratelova podvědomí. Neodhalená pravda se tak stává pravdou veřejnou. Napětí, vyvolané hladem po pravdě, ta hrozná napětí se dají ve skutečnosti amulovat dovedným použitím narážek. Proto se narážky nesmějí odstraňovat, právě naopak, třeba je podporovat a navíc, vyučovat rozumné, vyvážené narážce. Po jisté době bude odběrateli narážka na pravdu cennější nežli pravda samotná. Neboť narážka je svým způsobem formou umění. Narážka je pravdou, oděnou v roucha metafor.

- Vždycky jsem se obdivoval cenzuře.

- Přiznejme si otevřeně, že u nás ještě nefunguje všechno správně. Ještě stále pocítujeme všelijaké citelné nedostatky. Ale je třeba si, samozřejmě, přiznat, že cenzura sleduje naprosto přesné cíle a je třeba jí spravedlivě přiznat, že je na čele našich dynamických společenských přeměn. A není tomu tak náhodou, vážený pane. Náš systém je systémem intelektuálním, vytvořeným intelektuály. Kdo jiný by dokázal vymyslet lepší cenzuru než intelektuál?

- Dnes byl u nás Riša.

- Jaký Riša?

- Můj bratr.

- Je to idiot. Mohu si dovolit nazvat ho idiotem, koneckonců je to můj bratr. Nerad bych užil horší slovo - provokátor. Je to idiot s nezkroutnou ctižádostí. Moc se divím, že ho nejmenovali docentem. Touží po světové kariéře. Proto píše bez interpunkce opoziční prózu. Jenomže nechápe mou teorii narážky v próze. Proto jsou jeho romány jakoby pravdivé, jenomže zcela nepravdivé, rádcy moderní, přitom však zcela staromodní. Je to, pane, osel.

Venkovský chlapec na nás neustále zíral a neustále mluvil ústy. Kdo si arogantně reklamoval v kuchynském okénku zkažená vejce. Uražená kuchařka se rozplakala, začala si odvažovat zástěru, praštila služebním čepcem a chtěla odejít z práce. Pokladní popadla kasu do náruče a s kasou v objetí běžela uklidnit kuchařku. Na ulici ryčně zadula pochodující kapela. Všichni jsme se podívali zaprášeným oknem. Byl to jen orchestr dětí z mateřských škol.

- Jen abyste se jím moc neklaněl - řekl docent.

- Kromě?

- Též vašim opozičníkům, přece. Jsou to srovná takoví aparátčící jako ti státní. Systemizováni, sruinováni, doživotní. Režim si na ně zvykl a oni si zvykli na režim. Jaká opozice, takový režim. Vždyť jsou to rodné děti režimu. Jen píše pro cenzuru, ta vás ocení. Pouze a jenom ona vás miluje. Míval jste cit pro narážku. A narážka je posvěcením umění. Vzpomente si, co říkal Joyce. Že ani za tři sta let nerozluští literární rýpalové jeho narážky. Neměl žádnou státní cenzuru, proto si stanovil nad sebe svou vlastní.

Na zdi visel kalendář, pokropený mouchami. Byl na něm duben 1980. Nevěděl jsem, je-li to starý zapomenutý kalendář, nebo snad nový, jehož platnost dosud nenastala.

Pokladni se vrátila do své kukad. Kuchařka si stoupla k plotně. Porazený zápasník rozpátl jedl zmrznuté vejce.

—zpomínám si na vás, když jste byl ještě mladý, nadaný filosof —řekl jsem po chvíli a on zpozorněl, znehybněl s kouskem okoralé housky před ústy. —Kroužil jste kolem mladé katolické inteligence. Co vás to jenom dostrálo k marxismu? Byla to lenost, že ano?

Vztekle praštil houskou na stůl. Odrazila se od prázdné slánky a skončila na zemi. Osmákně se po ní vrhl můj známý sovák, který měl polech v naší ulici. Podpíral se dvoutetrovou, čerstvě oloupanou holí, jako apoštol.

—Prosím, pokračujte —řekl filosof, snažící se potlačit vzrušení. Oba jsme se dívali na televizor, zavěšený pod stropem baru. Ze zoufalých poruch se vyloupil obraz gigantického letadla, v něm přiletěli oba tajemníci, náš a sovětský. Zrovna je zastavili hutníci, oblečení jako pekari v bílém. S apatickým nadšením začali naše vládyce líbat na ústa.

—Polekal jste se odpovědnosti za život na vlastní účet —řekl jsem při posledním doušku podmašlí. —Bál jste se čistého papíru, cenzury, měl jste strach z konkuren-
ce jiných dynamických filozofií. Proto jste se schoval za ikonostasem strany, zasadil na poradách a ve výběrech, rozvalil se v ředitelských a tajemnických křeslech. Dneska pan řídí a ostatní pracují. Dnes ryjete v cizích textech. Dneska jste hrnčák, lánym, slým božstvem talentovaných kologů.

Postřehl jsem drobné kapičky potu na jeho čele, naklonil jsem ke mně s ohypavým úsměvem. Jeho ruce, opřené o stůl, se však hystericky chvěly.

—Takže i vy jste hlupák. Copak si neuvědomujete, že prožíváme novou potopu? Oceán lejna z východu nás zalil od Bugy až k Labi. Tuhle kataklyzmu je třeba přežít. Biologicky se zachránit. Spasit vlastní duši. Máme štěstí, že Rusové, kteří se vrhli na tuto zemi, jsou prohraní prašivinou komunismu. Děkujte svým bohům každodenně za to, že ti Rusové jsou zneškodnění filitaskou doktorinou, zdemoralizovaní příšerným životem, vyřazení křtáským ekonomickým systémem. Každý večer děkujte nebi, že jejich umění je grafomanské, že jim na mozek lezou útržky jakýchkoli idealistických představ devatenáctého století, že stojí vč frontách, vzdychají po nových módách, že čtou polské maloměstské týdeníky, že se skrátka potacejí v blátě na dně aklepa lidství. Představte si Rusko svobodné, demokratické, s kapitalistickou ekonomikou. Takové Rusko se sebe vydá za pár let geniální umění, před nímž svět padne na kolena. Takové Rusko samozřejmě předstíme v průmyslové výrobě Ameriku. A nás vcucne takovéhle Rusko jako vymavač pavoučka. Bez tanků, bez zrad, bez vyhnanství na Sibiř nás pohltí prostřednictvím kultury a civilizace. Všichni se tam budou opát jako dnes do Ameriky. I vy začnete mezi svými předky hledat ruské babičky a dědečky, taky si v rámci humanitární akce slučování rodin zařadíte o vystěhování na Kamčatku. Vidíte, tihle se líbají strojeně a z donucení —ukázal na televizor, kde zrovna mládež líbala oba tajemníky. —Nohy by mi měli líbat, tomu Kalnykovi, ze skutečné, rozumové a hluboké víšnosti.

Sedl jsem poněkud zdrcen filozofovým výkladem. Měl bych se mu postavit na odpor, zalitoval jsem, že mi Lubert nestojí po boku. A on se na nás díval jak had na bílou myšku. V koutcích úst mi zasahla žlutavá pána nebo zbytky podmašlí.

—Příležitostně to řekněte Říšovi —trápil mne, když postřehl mé oslabení. —Ten osel se svou tlapou vychytralých a přitom plšných kazaradů si narůhavě pořízávají větve pod sebou. Větve se ulomí a oni všichni spadnou do obrovské ruské kadě. Při pádu do propasti grází i nás všechny ostatní. Jak aralé hrušky.

—Vy jste Kassandra. Vzteklá vštkyně polského nacionalismu —řekl jsem umaveným hlasem. —Ale váš Leninismus to je nic, mla, plivanec na světové dálnici. Tady neprorazíme, tam je Pascalova a Sartrova filozofie. O tomto rozhovoru nikomu neřeknu. Raději na něj zapomeneme.

—Vandil jste všechno na jejich kartu a teď se bojíte prohry —srdečně se zasmál filosof. —Mně je to fuk. Jenom jsem vám předvedl ještě jedno stanovisko. Jsem kapičkou bilkoviny c oceánu chaosu, kterému se říká Vesmír. Všechno je mi lhostejné.

Vstal prudce od stolu, poradl svůj hrnek, zbytečný talířek a odnesl to k okénku se špinavým nádobím. I v rozdílení byl disciplinovaný. A pak bez pozdravu vyšel na ulici.

Vonkovský chlapec sedl teď poblíž, u sousedního stolu. Znovu recitoval, jakoby

na mou počest, verš, který mi připadal známy.

-A zapadly za ním hlube dveře jak zavíraná kniha nebo jak víko rakve těžce spuštěné.

Vyšel jsem z baru. I chlapec vyskočil od stolku, bál se, že mě strátí z očí. Na fízla nevypadal. Naši práškaři se oblékají moderně, jako Evropané s doktorátem sociologie nebo práv v kapse. A tomuhle koukala z obličeje poctivost natlačeného porostem.

Šel jsem hustým davem a on se kradl za mnou, nemotorně, vrážel do chodců, jak vesničan. Středem ulice se řítíl vůz milice a rozháněl opraperovanou mládež. Důstojník se vykláněl z okénka a dával posunky na elévny milicimářské školy z Golezdzinova.

Přistoupil ke mně mladý pán v módní béžové barvě, s tmavými reflexními brýlemi, ačkoliv slunce se už týden neukázalo.

-Máte ohen? -zeptal se, v prstech si pohrával s guilloiskou.

-Bohužel, nekouřím.

-Nevadí. Pojdte se mnou táhněte do průjezdu.

-Proč bych chodil do průjezdu?

-Pro tohle -a ukázal mi kovovou známku tajného.

-Už si mě dneska zapisovali. Tam v průjezdu naproti.

-Nevadí, zapíšem ještě jednou. Prosím průkaz.

Podal jsem mu svůj roztřepaný ~~průkaz~~, kdysi jsem ho polil čajem nebo nějakou omáčkou. Vzal ho do ruky a tvářil se, že čte. Za tím číněnkem, v tom domě byly z ulice Nový Svět dva obchody se zvířaty, tak tedy za tím číněnkem, v Gorského ulici, se na vysfaltovaném plácku tiskl mlčící dav. Všichni drželi v rukou sklenice, plastické pytlíky s vodou, akvária, a v těch nádobách se ospale hýbaly ryby. Červené, zlaté, šedivé, černé, bílé. Ryby mlčely a obchodníci, nebo snad experti, se rovněž neozývali. Jen tam tak stáli s křišťálovými hrstmi vody a navzájem si prohlíželi ryby.

-To je zajímavé, že vždycky všude legitimují jenom mne -řekl jsem tajnému, který by mohl s úspěchem hrát v americkém filmu.

-Občas se to stává -řekl bez zájmu. Jeho tón by snad bylo možno označit za přátelský. Ze všeho, čímž dá v té zastaralé zemi zmodernizovat, přijde první na řadu policie. Takže jeho modernost jako by obsahovala prvek nadřazenosti nad mou podřadností. Cítil jsem se poněkud nesvá.

V tu chvíli zavyl na ulici za mými zády miliční vozy, rozlehl se ohlušující řec motocyklů čestného doprovodu, bylo slyšet řídký potlesk. Tajný se podíval přes mou hlavu, bez varušení a zájmu se podíval, jak si mechanik prohlíží správně fungující stroje.

-Vypadám snad na atentátníka?

-Zapojte se své ženy -řekl můj elegantní fízl a zaklepi osobní průkaz. -Děkuji, můžete jít.

Vrátil jsem se na ulici, minul venkovského chlapce, který už tentokrát už zcela zřejmě na mou adresu zarecitoval jevištním žepotem:

-Umírá země bardů a věštců, umírá země proroků a mesiášů, kteří už nestačili spasit svět.

Dal bych na to krk, že ten citát znám. Vypadalo to na fragment Hubertovy poemy nebo Ríšovy amorfní prózy, ale spíš to byl Ríša, ten s oblibou a bez potřeby přišlápl na pedál patosu.

V náhlém úvoze Nového Světa plynul mrak jedovatých spárodin ze špatně seřazených výfuků. Školní mládež, doprovázená kapelou dětí z mateřských škol, odcházela směrem ke Svatoříšské ulici. Oba tajemníci, propletení v objetí, vyčnívali z perspektivy Krakovského předměstí.

Z domova mne vypudilo rozhodnutí. Così jsem silně pociťoval a něco si tenčinně přál. A teď se všechno rozplizlo. S jakoási přidušenou nedůvěrou jsem si vzpomněl na Hubertovu a Ríšovu návštěvu. Třeba se mi jenich jen zdálo?

Takové věci se mi už párkrát přihodily. Před několika lety jsem zavolał do nakladatelství, aby změnili název mé nové knihy. Redaktorka byla sice zdvořilá, ale udivená. Tvrdila, že o knížce nic neví, že ji nemá v plánu, ale že to hned prověří a zavolá mi. Jakmile však ukončila své ochotné, překvapené a trochu vyle-

kané ujišťování, došlo mi náhle, že pokračuji ve smu, který se zdál před několika hodinami. Sen, v němž jsem se propadal studem za název knihy, kterou jsem nikdy nenapsal a nikdy nenapišu. Osmičíť jsem vyvěsil telefon, aby se ke mně nedozvonila.

V obchodě s hudebními nástroji visí mezi pozounem a činely kalendář. Jasně ukazuje říjen roku 1979.

-Prosím vás, kolikátého je dneska a který máme rok? -ptám se chlapíka, obaluhujícího pouliční stánek na výrobu sodovky.

-Na blbosti nemám čas -odpovídá nezdvořile. -Nevidíte, jaký tu mám blázinec? A plyn mi nepřivezli.

-Máte pravdu, plynu je málo. Všude je málo plynu.

Hned to bude. Vyšel jsem s jasným záměrem. Večer se upálit. Proč zrovna upálit? Znovu zablýsklo slunce. Město se rázem rozveselilo. Proč jsem je vlastně poslechl? Neměl jsem, jako obvykle, dost pevný charakter? Co je to vlastně charakter? To přeci vím, to jsem už dávno dekanale pochopil. Charakter, to je nedostatek pochybností, úperné trvání na svém rozhodnutí, byť to bylo sebemyslnější, charakter, to je absence představitivosti, vrozená tupost, charakter, to je neštěstí lidstva.

Nedostává se mi charakteru. Takhle budu chodit až do večera. Vždyť bych přece mohl zamout. V určité chvíli to udělám. Zůstal jsem stát na autobusové zastávce. Pod střešákem se procházela průvodčí, širší než vyšší, hrozná slenice dopravních podniků. Podzíravě si prohlížela případné cestující.

-Prosím vás -ptám se nasměle -jezdí ještě sto pětapadesátka? Slyšel jsem, že ji zrušili.

-Co já vím. Především jsem ji ještě viděla na točně. Počkejte a uvidíte.

Charakter se přežil. Byl užitečný v dávných primitivních dobách zápasu s všemocnou přírodou a s biologickou slabostí člověka; přinášel zisk, s hroznou námahou pomáhal valit kupředu těžký balvan lidské nemoheumosti. Naučil jsem se chválit, velebit charakter, ačkoliv se stal naprosto zpátečnickou, prostě rekreační filozofickou kategorií. V dnešním mnohomačném světě se stal charakter despotismem, tyraní a totální intolercancí. Konečně nadešel čas velebení bezcharakternosti a vnitřní slabosti člověka. Naše epocha to je šlechetná pochybnost, blahoslavená nejistota, svatá přecitlivělost, to je božská nepřítomnost rozhodnutí.

Vecpal jsem do přeplněného autobusu. Ukoptěný výpary umavených lidí jsem si nakonec uvědomil, co narušuje mou rovnováhu a zhoršuje celou mou situaci. Je to samozřejmě kocovina. Ohromná prvotřídní kocovina. Jak jsem k ní přišel? Za jakých okolností?

V mé zemi není bída. Málokdo žebrá na rozích ulic a když, pak jaksi bez převodčeni, bez pravé vnitřní síly, bez oněch mravních zásad, které jsou vlastní skutečnému žebračství. Nikdo nerezkrájuje zápalky na čtyři části a nikdo nepočítá zrnka soli. Ostatně krájet zápalky by se v dnešní době nevyplácelo. Sotva každá třetí chytne.

Naše současná bída je průzračná jako sklo a neviditelná jako vzduch. Naše bída, to jsou kilometrové fronty, neustávající tlak loktů, dopálený úředník, bezdůvodně zpožděný vlak, voda zastavená v petrubí osudovými silami, čili nedostatek vody, neočekávaně zavřený obchod, rozrušený soused, přelhané noviny a několikahodinové proslovy v televizi místo sportovního přenosu, je to nutnost být členem strany, pokažená pračka ze státního obchodu, jsou to vzlaštinné obchody, ve kterých lze nakoupit pouze za dolary, jsou to pustnoucí vojvodství a otrávené řeky. Naše bídy, to je milostivost totalitárního státu, milestivost, která nám povoluje žít.

Ano, takhle kocovina mě oslabuje. A oni mě vydírají. Vždyť čím jiným byla ta Hubertova nevolnost. To oni pečlivě zřežirovali neodvolatelný rozsudek smrti. Zaručeně to byl odborník v oboru psychologie, kdo předvídal všechny mé reakce a je poučil, jak jim mají čelit. Možná ide té kocoviny jsem byl vhnán. Do kocoviny obrovské, totální kocoviny.

Ale od jisté doby mívám kocoviny suché, kocoviny bez důvodu, kocoviny jen tak. Po nejkrásnějším dnu, po nudném televizním večeru, po mírném usnutí se ráno probouzím s těžkou kocovinou. Ale to není všechno: potíhločku ležím v posteli a má představitost, po celý život dopovaná prací, vhnání mne v naprosto intelektuální sféře do nepředstavitelných kocovin. Kocovina je mým nejvěrnějším společníkem, kocovina je mým dvojnáslem.

Ledva jsme sjeli Tankeu podél Višly, autobus se bez zjevné příčiny poreuchal.

Řidiš jednoduše zabočil k chodníku, vypnul motor a se nativním zadostinčináním prohlásil, že dál se nejede, neboť má poruchu. Dav se potícheučkem, bez repta, jak polní myšky, vytrousil z autobusu, vylepeného nadšenými healy.

Zamířil jsem k Visle; domníval jsem se, že Viselská ulice musí být poblíž řeky. Upláchnu jím, v poslední chvíli jím vykleuznu, uteču za devatero hory. Ale do večera musím předstírat lojalitu. Projdu vytrvale všemi zastaveními křižové cesty, kterou mi určil tajemný aeropág buřičů. Neviditelné politbyro posledních, kteří v této k spánku odsouzené zemi trpí nespavostí.

Ve skutečnosti však nemohu posbírat myšlenky a pořád ještě nevím, jak se rozhodnu. Když si vzpomenu na Říševo a Hubertovu návštěvu, zdá se mi, že to byl zlověstný ranní sen. Začínám se dusit, nedostává se mi vzduchu, chce se mi utíkat v záchvatu hysterie. Janemže kam bych utkl?

Vislou se valí nahnědlá, blátivá, povodňová voda. Několik plachetnic ovážených vlajkami zápolí uprostřed proudu s nepříznivým ~~řidiš~~ větrem. Na protějším břehu, nad vadnoucí džunglí zoologické zahrady, se rozsvěcuje a zhláší obrovský neon: Vybudovali jsme socialismus!

U řeky jsem proseďal mnohou těžkou chvílí. Ty keře, polámané chuligány, bývaly kdysi mými poustevnami. Celé hodiny jsem hleděl na jasnou vodní plochu, tenkrát ještě čistou, a léčil v sobě sladkou hořkost milostných porážek, nebo hořkokyselé prohry literární. Má hříchy, moje bolesti, můj stud, odplouvaly jak svatojánské věnečky do dalekého moře.

Nejllepší by bylo skočit do vody, navždycky. Ale mí nešťastní bratři chtějí, abych se vrhnul do ohně.

Toužil jsem po tom, abych ten dům ve Viselské ulici hledal co nejdále. Jako na zlost by však hned na kraji. Činžák z období stalinismu. Končící svůj život. Určený ke zbourání. Unavený dlouholetou existencí. Nikdy nepolaskaný opravami, nikdy nezbařený pláště, ponechaný vlastnímu osudu, tak jako všechny domy v našich městech. Už jenom jedno patro bylo obydlené. V ostatních byla vytlučena okna, vylámané dveře, pochované zdi. Ale to nevadí, vždyť na obzoru je vidět, jak ženou do výšky krabice nových bloků, kterým je určen kratičký, těžký život motýla.

-Polsko, Polša, Polsko, Polša! -skandoval řídký žluček, pochodující nábrežní třídou, s obrovským portrétem nahněvaného kalmyka, našeho hosta. Vítr cloumal národní vlajkou nad jejich hlavami, byla celá rudá, s úzkým ~~mlhým~~ proužkem nahore. Po druhém břehu šel podobný blouček manifestantů. Jakmile se spatřili, začali na sebe mávat portréty a standartami, zosla proti protokolu, jen tak z legrace.

Na rohu Viselské ulice stál můj venkovský chlapec a nejspíše se usmíval. Doprovázel mne jakpes. V ruce držel žlutočervaný javorový list.

Přešel jsem ulici a už jsem chtěl vejít na otlučené schodiště, když tu se ozvala zlověstná milicionářská píšťalka. Strážmistr z dopravního inspektorátu v bílé, upatlané čepici se ke mně znechuceně blížil.

-Přešel jste na zakázaném místě -řekl bez zájmu. -Ukažte mi, prosí, osobní průkaz.

-Už mě dnes kontrolevali. Dvakrát.

Díval se lehce ironicky.

-Snad si nemyslíte, že mě baví se s váma zdržovat? Jsem taky jenom člověk.

Ale přeci jen si bez zájmu prohlédl můj zbídačený průkaz.

-Tak kolik zaplatíme? -zeptal se.

-Kolik nařídíte.

-Jste nějak moc rychlý. To máte tolik peněz?

-Spoustu. Ani je nestačím utratit.

Nechtělo se mu otvírat brašnu a hledat pokutový blok. Patrně měl mizernou noc. Ze štítlu čepice mu ještě kapala voda z posledního deště. Ani mluvit se mu nechtělo. A tak mi jenom pohrozil ukazováčkem a vrátil mi doklad.

Když už jsem byl na schodech, vypravil ze sebe s velkou námahou:

-Dejte si pozor. Vůbec si dávejte pozor.

Odkudsi z hloubky města sem doléhaly vrískající kapely. V předměstí Praha na druhém břehu zadumala rána. V sousedství se vysypaly okenní tabulky. Zřejmě dělostřelecká salva.

V mezaninu jsem se minul se starým mužem ve značkovém obleku, se staremódní aktovkou přepásanou řemenem. Na okamžik jsem se setkal s jeho pohledem, stále ještě zamračeným, probleskujícím vyhaslým fanatismem. Byl to soudruh Šacher, před lety

člen politbyra. Zastavil jsem se překvapen u roztráskaného schránky a hleděl na záda toho sbláznělého starce, kterého kdysi vozili v opancerovaných limuzínách a střežili jeho královský briliant. Na jeho pokyn se měly násvy nět a lidem se utínaly hlavy. Teď to byl jenom, bezbranný starce v důchodu, určitě si šel stoupnout do fronty na levné makarony.

Náhle se otočil a nespodně na mě pohlédl očima, které kdysi hypnotizovaly staré, revaluci oddané soudručky.

-Dobrý den -řekl jsem automaticky.

-Dobrý den -odpověděl shrablavě a vyběhl na ulici.

Zmáčkli jsem svonek u dveří natřených šedomodrou barvou. Dlouho nikde neotvíral, ačkoliv jsem na dveřích slyšel jakýsi auterativní hlas, cedící závazná slova, a do náho výbuchy nadšení. Konečně se dveře pootevřely na dálku řetízku a za nimi stálo chladokrevné, bezbarvé děvče.

-Posílá mě Hubert. Za slečnou Halinou a slečnou Naděždou.

Sundala řetízek, vpustila mě do předsíně plné starých krámí, košů na nepotřebné hadry, miserných reprodukcí na zdech a spousty pavučin.

-Přišel jste kvůli technice?

-Ano, i tak by se to dalo nazvat.

-Pojďte, prosím, dál.

Vůbec se o mě nezajímala. Jako bych byl z prádelny a přišel pro špinavé prádlo. Trochu mě to zamrzelo. Dobře, že mě to zamrzelo. Aspoň se budu stavět na odpor. Pasivní odpor.

Tam pokaž mi čímsi připomínal provizorně zařízené pokoje z doby německé okupace. Na zdi jakási lidové kelimy, kusy nábytku z Ústředí umělecké tvorby, v hliněném džbánku pár uschlých kyttek. V jednom koutě stál televizor a v druhém ležel na pohovce člověk s bílými vousy.

-Nechystala jsem vám několik brožur -ozvala se dívka. Byla štíhlá, drobná, vyhublá, jako celá generace dnešní generace mládeže, kterou postihl už hotový, námi vybudovaný socialismus.

-Jaké brožury? -zeptal jsem se udiveně.

-O technických vašich předchůdcích. Z různých zemí. To je třeba znát.

Vzal jsem do ruky několik knížeček a nevěděl, co si s nimi počít. Věděl jsem jenom, že se do nich nikdy nepodívám. Z police na stěně na mě cenily zuby otřepané hřbety klasických děl ruských disidentů.

-Pozor, teď se bude svlíkat! -vykřikl člověk s bílými vousy a ukázal na televizor.

Přistoupil jsem blíž k přístroji, děvče sesílilo zvuk. Na velké obrazovce starodávného televizoru bylo předsednictvo. Uprostřed seděl náš tajemník a ten sovětský, s asijskými rysy, a drželi se za ruce. Nad nimi ohromná číslice XL a dole heslo, polsky a rusky: Vybudovali jsme socialismus!

Ze zády prezidia se právě blížil k mikrofonům další řečník. Hned jsem v něm poznal známého funkcionáře, který bydlel proti našemu domu. Šel rovnou k tribuně, ozdobené hvězdou, ještě ne sovětskou, ale už jí trochu podobnou.

-Soudruh Kobialka -ozval se vzrašeně muž na pohovce. -Už ho sleduju několik měsíců. Uvidíte, že se dneska svlékne.

Sjezdová síň utichla a my jsme zatajili dech. Bylo to strašné fatum, nepochopitelná náhoda, nespoutaná epidemie, která zachvátila celou stranu. Dodnes jí nikde nedokázal zastavit. Všem ukradla spánek, zrychlovala tlákot srdce a zároveň ochromovala. Účastníky i diváky. Policajty i revolucionáře.

Můj soudruh Kobialka dešel k tribuně a jako alibi držel před sebou stoh listů s proslavem. Velkým, trpícím očima se zahleděl do stropu a pak přenesl pohled do sálu a pomalu, takřka nepozorovaně, začal odvírat ústa k odpornému, neslušnému, hrůznému úsměvu.

-Ne! Ne! -vykřikl kdosi ve sjezdovém sále nelidským hlasem.

Ale soudruha Kobialku jako by řídily nepřirozené síly; zakolébá se za mikrofony a zvolna, aby tu čimost co nejvíce predloužil, roztrhl strojopis na čtyři části a pustil je bezstarostně z rukou. S agresivním spěchem alétly papíry mezi delegáty do prvních řad a právě odtud se ozvalo jakási podivné, hysterické nadpění.

Soudruh Kobialka otevřel ústa, chvíli mačl sál, znehybnělý ve své předtuše, mlčením, pak řekl výrazně a silně:

-Soudruzi brádrá! Soudručky svině!

V ten okamžik nastaly silné poruchy. Bílé pruhy probíhaly obrazovku, oči maskí-pale, obraz se zjevoval a mizel, jako by ho chtěl někdo vypnout, ale z nějakých důvodů se mu to nedařilo. A tak se soudruh Kobialka chvílemi objevoval a znovu mizel. Když se ukázel, rychle pohyboval rty, ale nic nebylo slyšet, svak se jim nedařilo vypnout. Přesto však soudruh Kobialka pronášel svůj němý projev, svou obžalobu, na kterou se čtvrt století připravoval, své krédo, promyšlené v bes-počtu bezesných nocí. Svou spověď, domošenou ve vyschlém hrdle přes všechny pro-pasti pokřivení, to všechno křičel soudruh Kobialka němými ústy a sálstrnul na několik vteřin v nadpřirozené letargii.

Konečně se kdesi zvedl ze sedadla, jiný se odtrhl ode zdi, čísi ruce se trochu prosekně a zároveň trochu útočně vysunuly z nehybné zdi předsednictva a v tom okamžiku se obraz ustálil. Soudruh Kobialka, který stále ještě neslyšně křičel, si sundal sako a mrštil jím na schody potažené purpurem, rozvásal si kravatu, pověšil ji na mikrofon, aniž by rozeplal knoflíčky, serval se sebe bílou sváteční košilí a nakonec začal sundávat kalhoty. Ale tajně už byli nablízku. Kobialka se zamotal do šatů, nebezpečně se zakymácel, omí ho však popadli, chytili za ruce a za nohy, vyvlekli ho do zákulisí. Škubal sebou, vyměkával se jim s rukou, plival pěnu na všechny strany, mrskal nohama, mlátil hlavou jako epileptik, pak zmizel za rudým závěsem, stačil ještě blýsknout anebohbilými podvlečkačkami, dovezenými ze Sovětského svazu.

Hned nato se na obrazovce objevili dva líbající se holoubci. Jeden byl červený, ten druhý taky, jenže s bílým ocáskem. Pod nimi ta magická římská číslíce XL. Zazněly majestátné tóny Čajkovského Páté symfonie.

Mlčeli jsme chvíli jako nad hrobem, do kterého právě spustili nebožtíka.

-Je to můj soused -řekl jsem konečně.

-Měl jsem ho rád - řekl člověk s plnovousem. -Určitě to byl řádný piják.

-Všichni pijí -ozvala se Halina.

-Jenomže tenhle pil upřímně. A proto takhle skončil -člověk s bradou se pokoušel obrátit na druhý bok, po krátkém úsilí však toho nechal.

Halina přistoupila ke dveřím, vedoucím dále do bytu.

-Omluvte mě na chvíli.

Gmaněl jsem s člověkem na pohovce. Dlouho se na mne díval, pak pohnul rty a řekl:

-Tak to jste vy.

-Ano. To jsem já.

-Pojďte blíž. Posadte se, prosím, ke mně. Jsem ochrnutý. -A když jsem si přisedl na okraj pohovky, dodal: -Částečně. Pamatujete si na válku?

-Na kterou?

-Přece na naši. Na naši velkou válku.

-Účastnil jsem se jí. Myšlel jsem si, že na ni do smrti nezapomenu. Ale už dávno jsem zapomněl.

-Já si pamatuju dobře. Pro mne trvala dlouho. Ještě deset let po jejím konci. Byl jsem v sovětských lágrech.

Pozorně se na mne zahleděl.

-No, co si myslíte, to ne. Nezavřeli mě kvůli komunismu. Byl jsem v táborech pro členy AK. To neznamena, že jsme, tam byli jenom my, byly pro všechny. Lágrey jak Babilénská věž. Ale nás z AK tam bylo hodně. Proto jsem to řekl takhle.

Čajkovský zvolna pateticky přikrytý těmi dvěma červenými holoubky, z nichž jeden měl bílý ocásek. Starý odbojář zahýbal nervosně prsty pravé ruky na lemu pokrývky. Demyslel jsem si, že mrtvice postihla pravou hemisféru. Ta ruka žila vlastním životem.

-Chtěl byste se obrátit na druhý bok? -zeptal jsem se.

-Ano. Vy jste si toho všiml?

Pomohl jsem obrátit to vyhublé tělo a přitom nesmírně těžké tělo na druhou stranu. Díval se teď do zdi, z níž někdo strkal tapety. Bylo to tak lepší.

-Jistě se bojíte -řekl petichu.

-Ještě nevím, jestli te vůbec udělám.

-Strach je lidský. Taky jsem se bál, až do okamžiku, než mi řekli, že mrtvička s dcerou zemřely ve vězení. Od té chvíle jsem se přestal bát. A mučení je strašnější než smrt.

-Od rána se vůbec nemohu soustředit. Chci se dát dohromady, jasně si uvědomit

svou situací, chci se rozhodnout a napsat.

-Přitom žena ani dcera nenaslechly. Žily na svobodě. Chtěli mě slomit a místo toho mě napřimili.

-Mám to udělat?

-Nevím. Tankrát jsem věděl všechno, teď nevím nic. Tankrát byl svět jednoduchý. A teď se komplikoval. Sám, nebo ho komplikoval ten prázdný ideologií, ten uragán. Možná je to slabost, možná to bude síla.

-Co bude slabost nebo síla?

-Vaše smrt.

-Má nepředčasná smrt. Má smrt v pravou chvíli.

-Vždyť stejně zvolna umíráme, minutu po minutě. A svět umírá s námi, že?

-Svět nemůže umřít. Už mnohá pokolení se zdálo, že svět umírá. Umírá pouze jejich vlastní svět.

-To jste řekl dobře. Jenže pokud svět neumírá, musí z něčeho žít.

-To znamená?

-To znamená, že potřebuje lidskou smrt.

Holubičky zmizeli. Objevil se záběr sjezdového paláce. Kdośi mluvil, sál se otřásl potleskem, někdo další ještě nadšeně vykřikoval. Všechno se vrátilo k normě. K nenormální normě na nějaký čas.

-Ležte tu a pozorujete hrstku mládeže, tu malou skupinku, kterou coci sužuje. Coci na způsob výčitek svědomí za hříchy rodičů, něco jako hněv na hnus existence, něco jako křeč společenské morálky lidského druhu. Vždyť oni plavou s proudem a přesto zůstávají na místě.

-Strašná noc. Děsivý sen. Je třeba zařvat a probudit lidi.

-Bratře můj z lesů a légnů, z utrpení, ze zoufalství, ze zkurveného života, bratře, co mám dělat?

-Sám poznáš. Až nastane tvá hodina.

Otevřely se dveře, uviděl jsem Halinu, která zabláznila výhled do vedlejšího pokoje.

-Mohl byste za mnou?

Vešel jsem a ona zavřela dveře. U okna, ve světle, stála dívka se záplavou vlasů, jakoby splstnatělých, rudě zářících.

-To je Naděжда.

Uklonil jsem se, ale dívka s rušnými vlasy zůstala bez pohybu. Tvář jí ukrýval popelavý stín.

-Víte, kde se to má odehrát -zeptala se Halina.

-Před budovou strany.

-Tam ne, usnesení se změnilo. Před sjezdovým sálem, tam, kde probíhá jednání.

Kdopak to usnesení změnil, pomyslel jsem. Ty měšťti, zednářská lóže, nebo snad neznámý opezičník z varšavských kriminálů?

-Mně je to lhostejné -řekl jsem a hned si uvědomil, že jsou to slova filozofa, Rišova bratra.

Zed se zachvěla, u Visly coci bouchlo. Poslední spožděná salva. Kdośi něco propál, nebo se ucpala baterie.

-Potřebujeme benzin a spolehlivé zápalky. Jak vidím, nic s sebou nemáte.

-Myslel jsem, že se dá benzin koupit u čerpadla.

-K tomu jsou zapotřebí poukázky. A taky podvádějí. Dolívají vodou.

-Tak co budeme dělat? -zeptal jsem se s trochu naděje.

-Ziřtanete tady. S Naděждou. Zasněží vás do podřehmestí. Půjdu ke známým do mydlárny a koupím ředidlo.

-Ale vždyť je dneska národní svátek.

-Nevadí. Dělají inventuru. Máme peníze na podplácení.

-Mám taky pár grořů. Neřlo by to na můj účet?

-Do večera je daleko. Ještě je stačíte utratit -tu se neočekávaně usmála a dodala:

-Naděждina babička byla Leninevou milenkou, to jste nevěděli.

-Ne. To slyřím poprvé -znavu jsem se uklonil nahytné dívce u okna.

Halina si oblékla krátký kabát, neboť vítr opět zařtočil na okna, vyšla nehlučně a zamkla za sebou dveře. Vítr lomcoval špatně satmelenými tabulkami. Přinářel vzdálené zmatené zvuky hudby a řasajících davů. Stáli jsme proti sobě, ona mne viděla a já jsem nemohl rozeřnat rysy její tváře. Mlčeli jsme hedně dlouho, ale kupodivu jsem nepoci-

řoval rozpaky. Takhle bych mohl stát do večera. Konečně se vydala ke mně, nejdřív pomalu, jakoby ve snách, potom zrychlila. Nakonec padla na kolena, vzala mě za ruku, přitiskla na ni ústa a řekla podivně hlubokým hlasem:

-Vy geni.

Pochopil jsem to jako nezaslouženou odměnu, chtěl jsem ji zvednout, ale jenom jsem se zapletl do jejích vlasů, suchých, kudrnatých a srzavých, jako měl Lenin zmlada.

Hluboce vzdychla, náhle se zvedla z podlahy a zmizela v pokoji, kde ležel ten s šedivou bradou.

-No tak -řekl jsem sám sobě, musel jsem něco říct a nic jiného mě nenapadlo. Pokračuji jsem se rozhledl. Určitě to byl Naděždin pokoj, ze všech zdí na mne hleděly vousaté a sveřepé tváře ruských disidentů.

Vrátila se po chvíli s veselým úsměvem, ale hřbetem ruky si vytírala oční koutky.

-Neklobíte se na mne? -zeptala se hlubokým hrdelním hlasem.

-Ale kdepak.

-Vždycky začnu takhle bláznit a pak se stydím. Zdejší zvyky jsou mi ještě cizí. U nás je všechno prosté. Když něco miluje, pak miluje. A když nenávidí, tak tedy nenávidí.

-Jiný kraj, jiný mrav -řekl jsem diplomaticky.

Vyndala ze skřínky láhev černé tekutiny a dvě skleničky.

-Napijeme se na usmířenou? -zeptala se, plakala ještě trochu a přitom se nakažlivě smála. Samozřejmě byly její oči zelené, měla důlky ve tvářích, statnou postavu.

-Ale vždyť nejsme pochlňováni.

Halila do obou sklenic neuvěřitelné množství.

-To je můj sibiřský likér. Přivezla jsem si ho z Moskvy a řekla si, že ho vypiju při té nejdůležitější události. Víte, já jsem se do vás kdysi zamilovala.

-A já vás miluju teď.

-Vy jste samá ironie. A já mluvím pravdu. Kdysi mě vás ukázali z dálky a já se zamilovala jako blázen.

-Třeba si mne s někým pletete?

-Nepletu. Dokonce jsem vás četla. Vždyť vy máte naši duši. Jenže je v ní občas cítit něco - něco takového zdejšího. Jako by nespravedlivého.

Podivnou shodou okolností kdosi neďaleko, na jakémsi pódiu u Visly, zahrála dechovka starý valčík Na sopkách Mandžurie, byla to pro mne krásná a osudová skladba.

Podala mi skleničku s tajemným likérem a neodtáhla ruku. A tak jsme oba drželi to moje sklo, naplněné sibiřskou ohnivou vodou.

Poslouchal jsem starosvětský valčík a cosi mi svíralo srdce.

-Na vaše zdraví.

-Na vaše.

-Na naše zdraví.

Zmocnil se mne na okamžik jakýsi nepříjemný pocit. Ano, tenhle přípitek nebyl namístě. Co na tom, jedním pohybem jsem do sebe převrhl tu číši balehlavu.

-Neposadíte se? -ukázala na železnou postel, přikrytou jakousi kožešinou. Určitě sibiřskou. -Není to zdravé takhle stát a stát.

-Abych řekl pravdu, zdraví už mi není k ničemu.

Díval jsem se na dno sklenice, zůstaly tam zbytky bylin. Bůhví, jaký měly účinek.

-Máte kocovinu. Hned jsem to poznala. Neurazila jsem vás?

-Stejně Naděždo, polsky Nadže ...

-Ach, jak jste to krásně řekla. Za to vás políbím.

A skutečně to udělala. Pociťl jsem na okamžik její hořící, široká ústa kolem svých rtů. Orchestr stále hrál Na sopkách Mandžurie, melodii, při které, jak se zdá, jsem před mnoha lety spatřil poprvé denní nebo snad noční světlo, zkrátka, přišel jsem na svět.

-Co si jem o mně pomyslíte? -řekla Naděžda a zakryla si sešikované zelené oči. Věděl jsem si přitom, že pod neobvyklými průsvitnými šaty, připomínajícími veliký šátek nebo teatrální penčo, nejspíš však dosti riskantní hábit, že pod těmi šaty nemá podprsenku. Už se tím naším polozapadem poněkud zdemeralizovala.

-Myslím si o vás jenom to nejlepší, dcero stepí a úhorů.

-Vám Polákům se nedá věřit.

-Byla by tam ještě kapka té ambrozie ruského lidu?

Přitukli jsme si skleničkami. Melodie starého valčíku plachtila nad našim domem jak bílá kavkazská labuť, ačkoliv jsem si nebal jistý, jsou-li na Kavkaze labuť.

-Ach, jak jsem vás milovala.

-Mluvíte stále v minulém čase, krásná Naděždo, čili Naděje.

-Chtěla jsem dokonce spáchat sebevraždu.

Znovu mě lehce zamrazilo v zádech. Buď je trochu netakní, nebo příliš důvěrná se smrtí.

-Vaše práma na mne působí fyzicky.

-Už nepíšu.

-Můj Bože, proč ne?

-Začalo mě to nudit.

-Jak vás může nudit literatura! Takhle nesmíte mluvit. Vždyť jste tvůrce, génius, celý svět se na vás dívá.

Sibiřský líkér začal působit. Pokoj si dal ruce v bok, jako by vykřikal ke kozácku. A ten orchestr skleničil na sopkách Mandžurií a ještě jednou začal na sopkách Mandžurií. Tentokrát však pomaleji, jako by chtěl každou notu vepsat do mého mňamoucího mozku.

-A jak ty se cítíš, dítětko, v té naší půl-Evropě? V naší bývalé půl-Evropě?

-Můj zvlášť.

-Málas o Polaku jinou představu?

-Odkud to víte?

-Vždyť vás znám.

-Máš Rusy?

-Rusky znám. A Rusy znám taky.

-Odkud znáte Rusky? Z Turgeněva, Tolstého, Leskova?

-Vždyť jsi přeci říkala, že mám vaši duši.

-To že jsem říkala?

-Na začátku.

-Ale vy jste jinačí.

-Polsko je taky jiné.

-Lepší nebo horší?

-Tak i tak.

-Co to znamená?

-Stýská se mi po Moskvě.

-Copak po tom městě se může někomu stýskat?

-Šla bych tam bosa ve sněhu.

-Do Moskvy?

-Ano, do Moskvy.

Svádělo mě zeptat se jí, proč neodletí obutá Aeroflotem, ale nezeptal jsem se.

-Ty jsi, Naděždo, vlastenka?

-To vy polskije nacionalisty.

-Tak vidíš, dítě šikmooké, to už je náš osud. Ať vám řekneme cokoliv, vždycky se dozvíme, že jsme šovinisté.

Náhle se ke mně přitulila. Tklivé tóny valčíku mého dětství se táhly jako cigaretový kouř tím panenským, poruštěným pokojem.

-Ach, proč ty neustálé hádky mezi námi a vámi. Vždyť jsme přece Slovane. Nebylo by lepší, kdybyste se k nám připojili dobrovolně? Společně bychom zapomněli na všechny ty zbytečné urážky, nároky, antipatie, které nás po tolik staletí rozdělovaly. My vás dokážeme milovat, jen vy nás mějte rádi.

-Vždyť vy Rusové už přece neexistujete. Poslední Slovany, jejich vyšší vrstvy, vymordoval tvůj děduška Lenin. Od Bugu do Chabarovska řádí teď Asie.

Ostrčila mě tak prudce, že jsem upadl na polštář.

-Věděla jsem, že se dočkám zklamání. Bože, jak já jsem nešťastná.

A zase vyběhla z pokoje. Namáhavě jsem se zvedl a sedl si na okraj postele. Ten sibiřský nápoj lásky mě nakonec zmožil. Padl na úrodnou půdu. Dopadl na mou ubohou, bezbrannou kocovinu, na mou stařeckou cherobu. Ano, vzpomněl jsem si, že jsem včera pil sám se sebou. Pokryl jsem stůl ubrusem, připravil talíř, příbor a kousek sýra. Zvolna, důstojně, jako na významné recepci, vytáhl jsem půl litru čisté z tuzemských brambor. Rozmlouval jsem se sebou zpočátku slušně, s humorem, později, adá se mi, jsem si trochu vynadal. Do půlnoci zkoušeli za okny gigantofony. Divoká hudba se střídala s oslupujícími anonymními hlasateli za hlasu v tak pozdní dobu.

Znovu se vrátila s úsměvem a otírala si šikmá, zelená oči.

-Beru všechno příliš vážně a vy jste jistě jenom žertoval.

-Asi jsem žertoval, moje Naděždo.

-Užkrtím vás a budu mít pokoj.

-Nesmíte mě uškrtit předčasně.

Navzdírala si mé narážky. Přistoupila ke mně, opřela se jemnými, ano, skutečně jemnými koleny o má kolena a obě dlaně vložila na mou pulsující šíji.

-Bojíte se?

-Jako každý člověk. Bojím se, že se budu čím dál víc bát.

-Můj kolega z univerzity udělal totéž. Před Kremlem.

-Už to udělalo hodně lidí.

-Chcete tím říct, že to nemá význam?

-Nevim, jestli to má význam. Snad se někdy dokáže, že málo.

-Myslel jsem někdy, že na vás myslím?

-Vůbec jsem nevěděl, že jsi, Naděje.

-Ach, nemluvíte hezky. Jste takový obyčejný a já jsem myslela ...

-Obyčejnost, to je má večerní síla.

-Obyčejnost vám stačí?

-Dávno jsem se s ní smířil.

-To se nemí. Člověk, to je podivná, neobyčejná, skvělá bytost

-Obzvlášť ruský člověk. Bagonositel.

-Už zase začínáte.

Vzal jsem ji za zápěstí, kterými lehce tiakla můj krk. Orchestr stále hrál na počest mé sňatky Na sopkách Mandžurií.

-V této zemi si musíš zvyknout na obyčejnost. Zdá se ti, že je plytká, maloměstská, bez vstupu, ona má však i přednosti, které mohou být často potřebné. Píšeš básně, Naděje?

-Píšu.

-Každý týden?

-Někdy i častěji. Tak normálně jako vy nedokážete žít.

-My nežijeme normálně. Žijeme tak, jak nám příkazují.

-Věříte v Boha?

-Věřím. Nebo spíš, snažím se věřit.

-Vidíte, jak se snažíte. Tak jako vy všichni.

Stydím se to přiznat, ale sálalo z ní teplo rozložitého ruského těla. Zdálo se mi, že mezi barevnými skvrnami na jejích čatech, mezi těmi pastelovými očky vidím mandlové, doširoka rozevřené oči ~~její~~ vrcholku jejích nader. Pod průsvitnou tkaninou jsem si domýšlel masivní, ženské, horké prsy. Takové prsy, jaké se západně od Visly nenosí. Náhle jsem ve svém nemladém, kocovinou strápeném těle pocítil jakési nepřístojné chťice.

-Vzala bych vás k nám, na starou Rus. Tam je obzor daleký jak nikde na světě, nebe je veliké, největší. Bráňte se velikosti, protože nemáte odvalu. Vykašlete se na všechno a vydejte se hledat Boha.

-Už je pozdě, opožděná Naděje.

Cítila můj tep, i já jsem lovil tlukot její krve v podivně křehkých a zároveň tuhých zápěstích. S rozpaky jsem si uvědomil, že se mi trochu ploutou myšlenky. Že mé oči pronikají hedvábím, nebo snad batisttem toho divného hábitu. Že všech stran se na mě káravě dívali disidenti.

-Víte co, utečeme -řekla náhle Naděje.

-Co to říkáte?

-Pojď, nikdo nás neuvidí. Utečme od lidí.

-Ale kam, vnučko Děingischána?

-Uvidíme. Pro nás dva se najde vždycky kousek místa.

-Nechat je tu samotné? A kdo spasí svět?

-Jste cynik. Bože můj, proč já vás musím milovat. Kdybych věděla ...

Znenadání se roztřela zračka a odhalila jasně modré nebe. Zazářilo obrovské čisté slunce a oteplilo se jak v srpnu. Na podlaže zazářil velký obdélník světla. A dechovka stále ještě hrála Na sopkách Mandžurií.

-Jsem cynik pozitivní. Proto se hodím. Mám s vámi společnou cestu.

-Udělat něco bláznivého, to byste nedokázal, že? Nikdy jste to neměl.

-Naděje drahá, to není od tebe hezké, takové vyčítky zrovna ve chvíli, kdy šla Halina pro ředidlo.

Chtěla něco říci, ale neřekla. Dívala se na mne těma šikmýma očima, které nebyly vůbec zelené, ačkoliv zelené být měly. V těch očích byla intenzivní fialová hlubina a mně se zdálo, že trochu světelkuje. Dřepala si přede mnou na bobek:

Škoda, že jsem dřív nanašla odvahu se s vámi seznámit.

-S někým si máš přetěš.

(Citila ses) - Proběhla na, septej se Haliny.

-Citila ses mezi námi stracená a hledala jsi zkratčenou duši. Ruzáňkou, dívkou, zblázněnou duši.

-Proč nás tolik nemáte rádi?

-Nemám rád nikoho. Nebe jestli chceš, všechny mám rád. I ty ubohé tajemníky, vaňho a maňho, možná se právě teď bez nadšení líbají na ústa. A tebe, Maděje, přestě miluji. Zamiloval jsem se do tebe na první pohled.

-Tys přeci jsem polský pán. Bílý Polák.

-Pojď, sedni si ke mně.

-Totak. Už se mi nechce.

-Ale tak to bude pohodlnější.

-Jste mi lhostejný.

-V pořádku. Tím spíš si můžu sednout na své panenské lože.

-Odkud víte, že jsem panna? Třeba jsem už byla třikrát vdaná.

-První muž byl umělec, druhý vedoucí oddělení na ÚV a třetí Polák, který tě odvezl z vlasti.

-Pokračujte. Jste mi odporný. Aspen to vyléčí mé pohloupenství.

Vaněla hezounou, nebo nějakou sibiřskou bylinou. A ty vlasy by mohly být vodními rostlinami v tajemné usurijské řece. Sedla si vedle mne s rozhněvanou tváří.

-Madědo milá, tabáš mě za nos. Vy všichni si děláte blázny ze staršího člověka, dobrého už jenom na podpal.

-Mamí mi do řeči.

-Musíš se mnou mluvit, je to tvá povinnost. Vždyť mě máš přehlušit, zahlušit, znecitlivět.

S údivem jsem si všiml, že ta záplava vlasů, jak čepce z rybního zlata, že se ty vlasy lehce chvějí a ona skrývá tvář v jejich houštině.

-To ne, Madědo, takhle se nesmí. Proč pláčeš?

Objal jsem ji, přitáhl k sobě.

-Sama nevím -savlykala. -Jsem nějak dojatá.

Políbil jsem ji na tvář, na čestíčku slz.

-Miluju tě. Zamiloval jsem v hodině, která mi byla celou epochou, poslední érou mé ženské nekonečnosti. Věříš mi?

Poslušně přikývla. Cítil jsem celou její žhavou tíži ve svých rukou. Tak tomu bylo mnohokrát. Tak tomu bylo po mnoho nocí, svítání, večerů. Ale tentokrát se mi zdálo, že držím tělo požehnané prozívatelností, magické tělo ženy, o němž se mi po celý život. Tělo dívčí i ženské tělo, tělo-dobrodružství, tělo-úkryt. Prostě poprvé se mne zmocnila pronikavá touha po mladé ženě, která by se mnou byla spojena sesterským nebo snad jenom lidským objetím.

Zkrátka zmocnil se mne dosud nepoznaná pocit lítosti a neklidu, blažené úlevy a nedobrých předtuh. Za oknem sílila hudba duchovské kapely a ve mně rostl zmatený chtíč. Ona se ke mně tulila stále úžeji, jako by mne chtěla přitlačit k průzračné stěně nevyhnutí.

A tak jsem ji hledal v tom hábitu a našel jsem neočekávané přísavky a potvrdil si, že je pod tím šálem-puncem nahá. Náhle jsem si chtěl něco na toto téma pomyšlet, ale už jsem to nestihl, spatřil jsem před sebou mírné pahorky jejích nader a připadalo mi, že vidím první v životě krásné ženské prsy, nesmírně mě to udivilo, s uklidňující rozkoší jsem se položil hlavu do stinného úvalu mezi nimi.

Někde v zátylku kolotalo ztlumené vědomí účasti na magickém obřadu a onen zmatek, ona zatažení, ta herečka, která mne zachvátí vždycky v těch hříšných chvílích, veškerá dvojsmyslná animálnost se rozplynula v melodii našich zmatených šepotů a polibků.

Chtěl jsem do ní vejít, ale nemohl jsem. Zaskočený, bojoval jsem s jejím vzáporováním, ale nabylo to její odpor, protože ona mne chtěla, byl to odpor její nevinosti. Konečně jsem prorazil do její horké, vzrušující temnoty.

-O Bože -zašeptala-

V té chvíli se ozval hrozivě telefon nad našimi hlavami. Jak rachot pneumatického kladiva. Zrádně ukrytý na okenním parapetu, burcoval nás veškerými svými mechanickými silami.

Strnul

Strnul jsem, i ona utichla. Zvonek nad námi řinčel naléhavě, důrazně, proklatě.

-Zvedněte ten telefon! -řekl nemocný z vedlejšího pokoje.

Vstal jsem, pokryl ji jejím hábitem a ona si saclonila tvář ramenem, tak překvapivě krásným, že jsem takové ještě nikdy neviděl. Skutečně, ženská ruka ohnutá v lokti mi byla v té chvíli jakousi bolestnou dokonalostí. Nemohl jsem odtrhnout zrak od těch zarážejících, ohromujících oválů, zarámověných do průzračných zlatých stínů; zvedl jsem sluchátko, těžké jak veslo. A Naděždiny vlasy, rusé, nesmírně živoucí a panovačné vlasy, se rozsypaly po obyčejné, šedivé příkrývce toho nemocničního nebo vězenského lůžka.

-Halo -řekl jsem ochraptěle.

-Hady Halina. Všechno v pořádku. Jenom nevím, jaký byste chtěl kanýstr. Můžete si vybrat. Červený, žlutý, modrý?

-Kanýstr?

-Vždyť víte k čemu. Tak jakou barvu?

-Copak na tom záleží?

-Nevím. Třeba záleží. Proto se ptám.

-Dobře. Tak třeba modrý.

-V pořádku. Za chvíli jsem zpátky.

Pe obloze se zase hnaly černé bouřkové mraky. Ani nevím, kdy můj orchestr umkl. Pod oknem pochodoval malý hleuček a nejednotně skandoval:

-Polakoi Polša!

Keslí zmáčkany transparent, odlepující se písmena tvořila heslo: Ať žije 22. července 1999! Vrátil jsem sluchátko do vidlice.

Naděžda prudce vstala, ke mně nepohlédla, jak náměsíčná vyšla z pokoje. Podíval jsem se trochu připitoměle na stříbřitě popraskanou okenní tabulku. Všiml jsem si zbytku sibiřského likéru ve své, nebo snad Naděždině sklenice. Mechanicky jsem ji zvedl k ústům a vypil hořkosladký doušek zrnité usazeniny. Zkusil jsem ovládnout chaotické myšlenky a vymazat se v téhle podivné situaci.

Dale u roztráskané pouliční lampy stál venkovský chlapec a pohrával si se žlutočerveným javorovým listem. Čekal na mne.

Nejllepší by bylo odejít bez rozloučení a na schodech počkat, až se vrátí Halina. Ale jak to udělat? Pokoj měl jenom jedny dveře, za nimi má nesplněná Naděje a ten ochrnutý stařec, který mi vadil nejvíce. Vězel jsem v pasti, jak říkávali dřívější literáři. V tenatech vlastní lehkomyšlnosti. V pasti kouzel a čarů šikmooké ruské dívky. A kocovina mnou lomcuje, to kočičí kvílení, které jsem si včera spískal.

Dveře zaskřípěly a otevřely se. Vešla Naděžda, v obou rukou držela sklenice s čajem. Umívala se jako by nic, ačkoliv měla v těch šikmých očích zbytky slz.

-Napiješ se čaje? -zeptala se svým normálním, podivně hlubokým hlasem.

Mlčky jsem vzal sklenici. Obdélník slunečního světla se už začal přesunovat na protější stranu. Kdesi opět hrály kapely, ta naše s Mandžuskými pahorky však mezi nimi nebyla.

-Halina už je tady -řekla Naděžda.

-Zlobíš se na mne? -zeptal jsem se nejistě.

-Možná se zlobím -řekla, ale pak spěšně dodala -zlobím se, že jsem tě vůbec potkala.

Díval jsem se na ni a srdce měl sevřené. Přehodila si těžký závoj rezavých vlasů na záda a zamyšleně pila horký, hořký čaj, zahleděná do zamžené sklenice.

-Naděje, copak jsi sešilela? -orval jsem se po chvíli.

-Proč? O co ti vlastně jde?

Z respaků jsem civl do své sklenice.

-Víš přece, o čem jde. Jsem poutník. Zítra už budu hodně daleko. Proč jsi to udělala? Proč jsi souhlasila?

-Snad právě proto.

-Jaks vůbec dokázala vzdorovat tomuto dnešnímu světu?

-Jsem ruská báryšna, víš? -zasmála se a zamáchala lžičkou čaje, ve kterém už nebyl cukr.

-Ještě nedávno bych řekl: jaká škoda, děvče, že jsme se nepotkali dřív.

-Ale teď víš, že jsme se potkali, když to bylo zapotřebí.

-Nic nevím, Naděje. Hučí mi v hlavě, nevěřím, že je to všechno pravda. Mívám občas příliš reálné sny.

-Dneska už na my nikdo nevěří. Say, to je smetlí po špatném/dělovém/ dnu. Say jsou grafomanové, napumpované verše.

-Mluviš polsky čím dál líp.

-Když chceš, mluvím polsky velmi dobře.

-Víc už ti nemohu říct. Řekl bych, kdybych se nestyděl a kdyby na to byl čas.

-Vím všechno, co bys povídal.

-Tak dobře mě znáš?

-Vůbec tě neznám. Dneska jsem tě uviděla poprvé.

-Říkalas, že jsi četla mé věci.

-Co že jsem říkala? Všichni Poláci a všichni Rusové píší. Snad jsem to řekla, ale neměla jsem ani ponětí, že píšeš.

-Naděje, co to má znamenat?

-Te znamená, že jsem se do tebe zamilovala ve čtvrt hodině, tak jako ty do mne.

-Žertuješ a Rusové přece nežertují.

-Ještě zbývá pár vteřin na rozmyšlenou. Máš odvahu utéct?

-A nevysvobodit svět z otroctví?

-Ale my budeme svobodní.

-Já už jsem.

-Takže i já budu svobodná. Dva lidé, to je počátek společnosti.

V hlubině bytu třáskly dveře. Naděжда odložila skleničku, přistoupila ke mně. Dívala se mi do očí ohromnými důhvkami, které byly zelené jak láhve na víno, kyslí. Chvatně mě objala.

-Co teď, milý?

-Myslíš, že jsme si souzeni, ačkoliv jsme se minuli o desítky let?

-My jsme si přisouzeni.

-Ale jak, dětátke?

-Máme pro sebe ještě sedm hodin. Sedm hodin věčnosti. Dobrý špatný titul.

Políbila mě něžně na ústa.

-Tam je dobře.

-Kde?

-Tam. Vždyť víš. Já jsem tam byla.

-Co to zas říkáš?

-Málem jsem zemřela v tajze. Ale zachránili mě. Několik minut a já jsem nymalela, že je to celý život.

-Naděje.

-Copak, milý.

-Ještě není rozhodnuto. Všechno je v mých, ve tvých rukou.

-Už nestačíme utéct. Zmeškali jsme poslední chvíli.

Políbili jsme se slanými ústy.

-Jestli chceš, půjdu s tebou na hranici.

Vtem někdo zaklepal. Odšoupili jsme od sebe. Vešla Halina s modrým plastickým kanystrem v ruce. Sundala baret, věcně ho otřepala o židli.

-Zase prší? -zeptal jsem se, jenom abych něco řekl.

-Rozhasili i reční období -řekla -všechno najednou: sníh, slunce, vítr, déšť. Je to nejlepší ředádlo, devážené z Nového Zélandu. Zápalky koupíme ve valutovém obchodě a potom přinesem. Vysvětlila vám Naděжда podrobnosti?

-Ano, vysvětlila.

-Máte nějaké dotazy nebo pochybnosti?

-Nevím, co mám dělat.

-Dala jsem vám přece brožury.

-To ano, nevím jenom, co mám dělat do osmi večera.

-To já taky nevím. Třeba se chcete rozloučit s přáteli, s městem.

-Tohle není mé město.

Nejlíp bude si vzít prášek a usnout. My vás pak vzbudíme.

-Děkuju, já už si nějak poradím.

-Naděждо, co tam stojíš a koukáš z okna.

-Zamyslíla jsem se.

Vzal jsem do ruky modrý kanyst. Těžké bylo to mé příruční zavazadlo na dalekou cestu.

-Tak já jdu -řekl jsem nerozhodně.

-Jste pod naší ochranou. Nemusíte se ničeho bát. Přesně v čas před sjezdovým sálem. Budeme tam taky.

Ukláněl jsem se a benzín v plastické nádobě odporuňtě zašplouchal. Naděжда stála obrácená k oknu. Její vlasy křmuly jak uhasinající uhlíky v zirkách kamnech. Vešel jsem do vedlejšího pokoje.

-Už odehánáte? -zeptal se nemocný.

-Ano, už je čas.

-A já sůstávám. Pán Bůh na mne zapomněl. Přežil jsem svou dobu i svou legendu. To je největší utrpení, já přece vím, co je utrpení. Jak vás závidím.

-Tě jsem si vzpomněl, že jsem o vás už kdysi slyšel.

-Je to možné. Moje paměti jsou přeloženy do třinácti jazyků. A doma se s nimi kšertovalo na černém trhu. Pak přešlo několik pokolení a roztupalo je. Nikdo si už na ně nevzpomene.

Zašplouchal jsem besele kanystru.

-Na mne taky zapomenou.

-Mědej Bože! Myslíte, že jsme svědky vyhlazení národa?

-To nikdo neví. Je to nádherné i strašné, že nikdo neví, co znamenají jeho gesta, činy, šilenství. Obáváme se smrti národů a zatím se celá galaxie řítí do hlubin nicoty. Zase krupy. Co je to za podzim.

-Řekl bych, že by mělo být ještě léto. Nerad se ohlížím na hvězdné soustavy. Pokud jsem na zemi, držme se jí pazoury. Já to mohu říkat, já se jí jedním polámaným pazourem držím.

-Dáte mi požehnání na cestu? cvrkl jsem do drsného boku kanystru.

-Nemá cenu dál takhle žít -řekl a zavřel oči. Až na tu bílou bradu a šedivé vlasy vypadal docela překvapivě mladě.

-Víte, mám dejem, že spousta lidí na celém světě kupuje benzín a hledá si kanystry, tak jako já. Protože já mám neobvyčejně vyvinutý napodobovací pud. Co jsem kdy udělal, ukázalo se, udělali už všichni ostatní. Vždycky jsem byl uprostřed. Ve statisticky zjiřitelném středu. To je má životní smůla.

-Když nemůžete být prvním, buďte posledním. Taky dobrá pozice.

Díval jsem se na něho bez zbytku sympatií. Věděl jsem, že mě škvírami mezi víčky pozoruje. Třeba ho sem položili sámárně. Aby i on mě prstem pšistrčil blíž k mému osudu? Možná pod značkancou příkrývkou leží ve sváteční košili a parádních kalhotách připraven, jakmile vyjdu, odskočit na slavnostní banket?

V televizi stále ještě vysílali přenos ze sjezdu. Sovětský tajemník se slavnostním obličejem odevzdával jakousi standartu nebo korouhvičku našemu tajemníkovi, ten poklekl a ponížně líbal lem vyšívané látky. V sále, zrovna jej ukázali, propuklo nadšení. Všichni vyskočili ze sedadel, náruživě té scéně tleskali, někteří zvedli ruce a v extázi casi volali, co však vykřikovali jsem se nedozvěděl, protože i v této domácnosti, jako kdekoli jinde, vypínali při slavnostních přenosech zvuk.

Ten šedivý člevěk, živá relikvie nebo obyčejný nadhaněč, ten šedivý svatoušek zvedl pravou ruku v gestu loučení a nebo požehnání.

-Tak ano -řekl jsem a vyšel.

Na schodech jsem si prohlédl nádobu s ohňovým balzámem. Bylo v ní snad pět litrů. Zkusil jsem otevřít uzávěš. Byl v pořádku. Modrá barva - barva nevinnosti. Nevinnost nebije do očí. Mohu jít, musím jít. Kam? Cestou uvidíme.

V mezaninu jsem vyloupil kousek okenní tabulky. Z nějaké neznámé příčiny bylo sklo začazené. Podíval jsem se přes ně do nebe, zase tam probleskovaly rychlé sluneční reflexe. V těch dobách už nikdo nepozoroval zatmění slunce a měsíce. Ve všech společenských a vojenských blecích se lidem popletla data a termíny. Nic zajímavého jsem nespatriil na unaveném nebi, na nebi vymrskaném klimatickými anomáliemi; mrknul jsem tedy na zeď, ale i tam byly jen staré známé protistátní nápisy, které stát už nestáčil smazávat a přetírat.

Sešel jsem a dole v chodbě narazil na Sachera, toho šedovlasého revolucionáře s fanatickýma očima. Vracel se z front a nesl kořist, taška se nadouvala jak nasycený hrozvůš.

-Myslím, že vás odněkud znám -zastavil se Sacher a zahradil mi domovní dveře.

-Ano, znáte mne. Setkali jsme se jenom jednou, ale za dramatických okolností. Předával jsem vám vyznamenání, cenu, nebo jmenování?

-Ne. Vyhasoval jste mě ze strany.

Usmál se a přitlumil chladné záblesky fanatismu v očích. Fanatismu neaktuálního jak zapomenutá jítva.

-Mikého jsem se strany nevyhazoval. Určitě se mylíte.

-Jednou jste vyhazoval. Skupinu přívrženců profesora marxismu.

-Ach ano. Jak se jmenovali?

-Vždyť na tom nesejde. Důležité je, že vám to nemám za zlé.

-Museli jsme to udělat. V té etapě to bylo správné. Ale pak došlo ke zmatkům. Tentokrát jsem mohl ještě semi zachránit.

-Jak se vám daří?

-Děkuji. Vrátil jsem se k filozofii. Vlastně k dějinám filozofických doktorín. Vrátil jsem se na své místo. Jsem svobodný. Konečně svobodný.

-Vy jste taky svobodný?

-Ale ne, vy taky?

-Ovšem. Potkávám stále víc svobodných lidí.

-Protože skutečným svobodným může být člověk jenom v otrockví. Onlourvám se za tu banalitu, mladý muži. Máte rád procházky?

-Myslím, že mám.

-Procházejte se. Hodně. Aspoň deset kilometrů denně. Přitom se nejlíp přemýšlí. Můžete pozorovat přírodu, chování lidí a dokonce i nebe. I na nebi je pohyb. Dozleva i přeneseně. A pohyb, mladý muži... vždyť stačí sáhnout po klasických filozofech. Namudím vás?

-Jste šťastný? Nestýká se vám po moci beztrastně spojené s vládou nad lidmi, po opojení pýcho rovnou pýše božské?

Sacher se srdečně zasmál, vytáhl ne zrovna nejčistší kapesník a utřel si oči.

-Jsem filozof. A filozof dokáže odpustit sobě i bližním.

-Odpustit co?

-Že neobstáli při zkoušce. To je náš prvotní hřích.

-Víte, já si přesně pamatuju ten večer, kdy jsme se, prohmataní desítkami tajných, prosvicení roentgeny, očichání hlídači, dostali do toho svatostánku strany, kde bdělo politbyro. Pamatuji si všechny ty fyziognomie kolem kulatého stolu. Obvykle jsem je vidal sváse zavěšené na zdech úřadů. To byli naši soudci.

-Snad vám to není líto.

-Samozřejmě není. Váš posunek ke mně a slova: "Pozastavit práva člena strany" mi vrátily svobodu.

-O několik let později jsem to taky zažil. Měli jste uprostřed výalechní přestávku na večer?

-Ano. Vstal jste a řekl neoficiálním, láskavým hlasem: "Je čas, soudruzi, něco pojit."

-I v mém případě to někdo řekl. A jakýpak byl váš jídelníček?

-Můj ne, vlastně to byl váš jídelníček. Přesli jsme do jiné místnosti. Na stolech s květinami v ikebanách byly mísy s lososem, jeseterem, šunkou, snad dokonce i kaviár. Zapíjeli jsme to imperialistickými džusy. Pomlaskávali jsme pospolu, oběti i kati, pokračmu jsme si utírali majonézu s brady, loupali šťavnaté pomeranče, ačkoliv ve nás-
tě bylo mizerně a citrony nebyly ani pro nemocné.

-Podívejme, já jsem měl totéž na stole. Ačkoliv na kaviár si navzpomínám. Třeba je to ten socialistický humanismus, který jsme, ani já, ani vy, mladý muži, nepostřehli. Tak co, jsme si kvit?

-Vždyť je to jedno - a podíval jsem se na svůj kanystr, po němž neuváženě lezl pavouk.

-Dělejte dlouhé procházky. Jen to vám mohu poradit. Běžím domů, na televizi, dnes po obědě dávají Zvěřinec, můj oblíbený program. Vystupují v něm mí přátelé - zvířátka.

-Dneska svůj Zvěřinec neuvidíte. Dneska je sjezd strany. Od rána do noci. V televizi, v novinách, v kině. V každé domácnosti.

-Matko boží, to jste mě ranil. Co se dá dělat, půjdu na procházku. Přeju vám hodně úspěchů v životě, mladý muži.

Znovu rozsvítil smolné oči, jako kočka vstupující do tmy, a se vzdycháním začal stoupat po vydrolených schodech.

Vyšel jsem na ulici. Jakási paní, silně opilá, strkala před sebou kočárek s dítětem. Pro zábavu pouštěla drždlo, doháněla vozík a předstírala, že ho chce nakopnout. Táhlo

ji to silně do jízdni dráhy, kde se povalovaly zbytky barevných papírků a písmen, opadajících z transparentů.

Vtem jsem uviděl, jak se z Mostu Penistowského svedl oblak prachu a prostřední oblouk, jak nížím nezatížený vrátek, se majestátně sesul do vody, v níž to nakrátko zavřelo. Teprve teď jsem uslyšel suchý praskot. Drobné lidské figurky se rozbíhaly ze zbytků mostu na všechny strany.

—O kurva —řekla nadšeně nestřízlivá paní. —Touze zahulilo. Spinkej, drobečku, spinkej —pohoupala dítě v kočárku. —Něco takového vidím poprvé.

—Já taky. Už jsem viděl padat domy, ale mosty ještě ne —řekl jsem zdvořile.

—Zřejmě šli demonstranti stejným krokem.

—Kováří, pár mostů ještě zbylo. A copak nesete v zemi dřevěné?

—Benzín.

—To je škoda. Nějak mi vyschlo v krku. Sodovku neprodávají, nepřivezli jim plyn. Spi, drobečku, spinkej, nebo tě nakopnu.

Elegantními křivkami se pustila k Visle. Uprostřed proudu plavalo hezlo poskládané z vánoček a heřálů svíček. Vyhodovali jsme socialismus! Jenomže konec hezla už byl poničený, neboť se dostal do prostoru mostní katastrofy. Poslední dvě písmena, silně poškozená, odplula k protějším břehům. Vykřičník polapily víry.

—Tytož mne utvořily, jak oblak kosmického prachu, vaše touhy, muka, smutky, neštěstí.

Přudce jsem se otočil. Předemnou stál venkovský chlapec sjavorovým listem a nesměle se usmíval.

—Co je to? —zeptal jsem se.

—Vaše texty. Umím je zpaněti.

—Kde ses tu vzal?

—Přijel jsem ze Starogradu.

—Za mnou?

—Ano, za vámi. Jenom jsem se neodvážil k vám do bytu. Smím vám nabídnout? —napráhl vojenský chlebník plný rajských jableček. —Z naší zahrádky.

Kous jsem do sladkého, šťavnatého plodu; v naší zemi neznámý, nebo spíš zapomenutý.

—Určitě píšeš básně.

—To ne, prózu.

—Jenomže já ti nepomůžu. Už nemám ty pravé konexe.

—Nepotřebuju pomoc. Chtěl jsem vás jenom poznat. Čtete si vás po večerech. Celá rodina. Tatínek říkal, že jste se v dětství znali.

—A jak se jmenuješ?

—Skorko. Tašek Skorko.

—Nevzpomínám si. Je to možné. A co ode mne chceš?

—Nic. Jenom kdybych mohl chodit s vámi.

—Vybral sis špatný den.

—Já vím. Dovolte mi to. Večer odjíždím.

Podíval jsem se kriticky na toho Taška ze Starogradu a v mé unavené duši nevyjekla ješitnost, nezaskřípala pýcha, neboť jsem byl starý mazák. Moc dobře jsem znal ty nadané, jemné a úslušné mládence, ze kterých se brzy vyklubali prodejní, brutální hulváti.

—Vezmu vám tu konev.

—Jestli chceš, můžeš to nést. Ale špatně sis, Tašku, vybral. Mohl bych ti dát adresy významnějších umělců, od těch bys získal víc.

—Dovolte mi to. Já si vážím vás. Je to pro mne moc důležité.

Odvrátil se a potají utřel slzy. Ale já jsem se nedal podplatit. Jenom jsem se stal opatrnějším. Když chce, ať si jde. Mně však neobměkčí. V té době už nikdo nečetl knihy tak, jak se četly před sto lety. Jsem přesvědčen o tom, že se četly režimní brožury i Proust, senzační americké škváry i Joyce se stejným účinkem. Všichni hltali ta střeva naditá černými literami a v tu ránu je vyměšovali. Nikdo si nevpálil kulku do hlavy kvůli smutnému konci příběhu. Nikdo si na něj příštího dne ani nevzpoměl. A ten mě tu oblibuje citáty, které snad mohou být ode mne, ale troumna tak dobře mohly být majetkem kteréhokoliv jeného škrabálka.

Zafinčelo sklo otevíraného okna.

—Haló, pane! —kdysi na mě volal.

Obrátil jsem se a uviděl Halinu, vyklánějící se přes spráchnivělý parapet.

—Počkejte, prosím! Hned jsem dole.

Třeba se na to vykašlali, napadlo mě. A rázem mě popadla lítost. Škoda ředidla, škoda svých nervů a škoda nevyužitých příležitostí. Už jsem si na to trochu zvykl. Vždyť i doba

byla příznivá. Blíží se zimní dny, hrozná, černá a krátké dny, spolu s ještě černějšími, dlouhými, nekonečnými nocemi.

A mé předplatné na život už dávno prošlo. Žiji navíc. Všechny rozčiluju, i Pána Boha.

-Dáte mi tu konev? -řekl poříchu Tadek.

-Tak si to vez, ale pozor, ať to nerozleješ -řekl jsem málo přesvědčivě.

Vrátíme to do obchodu. Třeba dostaneme peníze zpátky. Ještě před chvílí to byla hrozná, smrtelná kapalina. Teď mi připadalo, že to máhodnotu zkažené limonády.

Halina vyběhla z domu a cestou si natahovala zelený svetr, pamatující ještě velkou válku. Přiděl se k ní jakýsi psiček, tvářil se, že ji chce chmápnout za lýtko a zoufale štěkal.

-Hubert je v bezvědomí -řekla zadýchaná.

-Kde?

-V kině Volba.

-Už ráno měl záchvat.

-Umrá. Zrovna telefonovali. Musíme to stihnout.

Rozběhla se k Visle. Znovu se ukázalo slunce, jako by si jaro usmyslilo, že se vrátí. Ve městě sténaly kapely. Jak boží hlas, zvoucí k Poslednímu soudu, hučelo basové blekotání gigantofonů. Pejsek se k nám přidal nadobro. Tady si hned vybral za společníka.

Zabrzdlá nás milicionářská pístalka. Samozřejmě na nás kývali dva mladí příslušníci.

-Hopnu je do břicha -řekl jsem. -Pak ať se děje, co se děje.

-Nesmíte se nechat vyprovokovat -sykla Halina. -Máte to zakázané. Já jsem odpovědná za akci.

-Tak jim dám do ryxáku. Mně je všechno jedno.

-Zakazují vám to -supěla Halina.

Nepohnuli se z místa. Stáli a čekali na nás. Líným krokem, provalativně zvolna, zahleděný do florentského nebe nad Varšavou, jsem se k nim loučal. Schválně jsem si zapnul i ten nejhorňější knoflík u kabátu, abych jim dal najevo, že nejsem ochotný hledat osobní doklad.

Jenomže oni uctivě zsalutovali a jeden z nich zaskoktal:

-Promínte, pane, jak se dostanete nana Máněstí přehlídek?

-Přimo za nosen. Podél svalu a potom dál rovně až na Máněstí. Copak vy neznáte město? -řekl jsem vyzývavě. -Co vás vlastně na těch školách učí?

Napadlo mě, že kdyby mě sbalili, problém je vyřešen samočinně. Taký východisko. Navíc docela čestné.

Milicionáři však neodepjali své metrové obučky, zavedené u příležitosti jakéhosi výročí, jenom znejistili ještě víc, kořtavý sundal čepici, uklonil se uctivě, pokorně jak podruh.

-My nejsme zdejší. Monoc se omlouváme a děkujeme.

-Příště si dejte pozor -řekl jsem a vrátil se k Halině, která nervózně zatínala pěsti.

Běželi jsme pod kopcem jakousi starou dlážděnou uličkou, po léta zarůstající výbojno bylinou, zvanou v mém kraji čekanka. Do čela se probíjela Halina. Viděl jsem její nahé nohy, nepěkné, příliš hubené, porostlé krátkými, tuhými chlupy. Patřila k těm nejmladším, fyzicky zuboženým generacím. Všichni byli mladí, hubení, chlupatí. Ale pouze v nich doutnal odpor vůči moci, která rovněž v průběhu let zošklivěla, jenomže opačně, ztloustla, zbytněla do šířky, zhoubavatěla. Když jsem tak běžel za Halinou, uvědomil jsem si s podivem, že i ona je samička, ale samička jako by jiného druhu, jaký se mě netýká. Občas se k nám obrátila a já jsem zahlédl její obličej, vlastně docela ušel, třeba někdo jiný, patřící k jejímu druhu, by se dopátral gotických, nebo snad byzantských rysů. Mně však byla cizí, jak mi bylo cizí celé její plémě, byť by to třeba bylo pokolení prvních křesťanů v upadajícím kině komunismu.

Náhle jsem pocítil tíhu svých let, ale nebylo mi to nepříjemné. Můj svět byl barvitější, svět hierarchizovaný, svět společenské nepravdy, svět brutálního boje o existenci. I ten můj boj byl jiný, jiná byla i moje netečnost. A páda byly hlubší a vzlety snad do větších výšek. Vím, je to pocit pokolení odcházejícího do nebytí. Vím, že i na nich si současnost vynutí malost i velikost, určitě tak jako kdysi na nás, jenže to budou vlastnosti přizpůsobené rozměrům budoucnosti. Ale, Bohu přísahám, je mi jich líto, sebe však nelituji.

A tak jsme dorazili ke kinu Volha, které se ještě za mých dob jmenovalo Úbočí. Kolozubý neon na průčelí oznamoval sovětskou hudebně satirickou komedii Světla budoucnost, ale já jsem věděl, že pod tímto vývěsním štítem se schovává premiéra filmu Transfúze našeho režiséra Vladyslava Bulata. Tento způsob se vyvinul v posledních letech. Polské filmy, za které se režim z nějakých důvodů před Moskvou styděl, se promítaly s tichou duší, ukryty za španělskou stěnou sovětského filmu. Takto se uváděly s velkou frekvencí v mnoha kinech a režiseři ceněni jak režimem, tak zahraničním a místní opozicí, usilovali o tento způsob šíření. Dokonce došlo k několika aférám s podplácením.

Můj testament. Má poslední vůle. Trapný dokument, není co odkázat, dědictví chybí. Ničeho jsem nedosáhl a nic nezískal. Ani ti upomínkové barampádi se mě nedrželo. Žádné suvenýry z cest, žádný závan literární vegetace. Žádné zajímavé dopisy vynikajících osobností. Jedinou materiální hodnotu, dá-li se to tak nazvat, svou mrtvolu, s radostí odkazuji pitevně lékařské fakultě, aby se měli mladí chirurgové na čem pocvíčit.

Je trapné odejít a nic tu nenechat. Slušelo by se odkázat něco živým, aby cosi třeba sebemín užitečného zůstalo po mém životě, po mé krátké přítomnosti na zemi, kde jsem zabíral místo jiným, kde jsem bližním utrhoval chutná sousta od úst, kde jsem občas způnil krev současníkům.

V myšlenkách se přehrabuji těmi několika zásuvkami, ukrývajícími můj duchovní i hmotný majetek. Několik starých fotografií, pár prošlých dokumentů, vyschlé průpisky, pocuchané písmo, které mi kdysi přinášelo štěstí a pak už ne. Manžetové knoflíčky, dostal jsem je kdysi k jmeninám, malé žárovničky kdovi k čemu, čísi diplomová práce o mně, z dob, kdy jsem byl krátce v módě, jakýsi dopis, v rozčítlosti jsem ho zapomněl zničit, s komplimenty úchylného člověka, zvětralá pilulka proti pálení žáhy, drobty vytroušeného tabáku, popálené slivny po zapomínaných cigaretách.

A přece bych snad něco mohl, s jistou nesmělostí, věnovat potomkům. Jsou to dva staré, často obnovované recepty, dvě růžové kartičky s předpotopním tištěným záhlavím. Předepsal mi je, už ani nepamatuji kdy, můj přítel lékař, dávno odešel ze země, zmizel beze stopy, vytratil se z našeho života. Ty dva recepty se týkají nevýznamné potíže, za kterou se lidé stydí. A proto mluvím o receptech s jistými rozpaky. Vím však, že ta ošklivá, nechutná, nactiutrhačící vada dokáže způsobit spoustu starostí. Lidem jemnocitným se nedostává odvahy vyhledat pomoc a léta se trápí takovou nemilou potíží. Když tedy nemohu prospět něčím velkým, chtěl bych – po vzoru svých mistrů – být prospěšný v malém.

Přecházím tedy k věci a odkazuji svým ubohým potomkům, trpícím na lupy, vyzkoušený prostředek, který je zbaví komplexů a přinese jim, třeba jenom nakrátko, štěstí. Tedy je recept na mast:

Ac. Salicyl	2,0
Lig. carb. deterg.	
Sulfuri ppt. az.	4,0
Ol. Ricini	6,0
Aelops suille ad	40,0

A zde recept na mazání:

Ac. Salicylici	2,0
Ac. biborici	2,0
T-rae chinæ	5,0
Ol. Ricini	1,5
Spir. vini 70° ad	100,6

Nejdříve k masti. Hojné množství tohoto mazadla se vetře do pokožky na hlavě, nejlíp před ulehnutím. Abyste nezašpinili polštář, doporučuji ovázat hlavu starým ručníkem, nebo si nasadit koupací čepici či něco podobného. Mast musí zůstat na hlavě po celou noc. Ráno, při koupeli, prosím pečlivě umýt hlavu, nejlépe několikrát. Pozor na oči. Chrante je před mastí.

Takováto kúra, byť jednorázová, určitě přinese žádoucí účinek. Aby se udržela čistota pokožky, doporučuji natírat hlavu jednou týdně tím druhým mazáním. Pokud by se časem potíže obnovily, je třeba léčbu mastí opakovat. Mazání se má používat týdně, mezi prvním a druhým mytím hlavy.

Dílečtěně se totiž ještě jedné protivné potíže. Dokonce i ty nejlepši, najkrás-

nější a nejdouševnější bytosti trpí občas zácpami, někdy jsou krátké a sporadické, jindy zlé, trvající několik měsíců. Taková úporná zácpa, stydím se to říct, dovede zošklivit i nejvznešenější existenci. A tak i v tomto případě nabízím diskrétní pomoc. Má rada samozřejmě nepomůže všem, ale mnoha ctihodným lidem by mohla přinést úlevu.

Vybízím tedy všechny, kdo mi důvěřují, aby ráno po probuzení vypili nalačno sklenici studené převařené vody. Dobré jsou taky sušené žvestky, které sníme večer, před usnutím. V kritických chvílích, kdy už se živoz opravdu zprotiví, je nejlepší napít se v milé společnosti kořalky, zdůrazňuji však, že ji nesmí být méně než dvě stě gramů, nejlíp však kolem třech set.

Pokud mé recepty nepřinesou v určitých případech žádaný výsledek, i to se může stát, velice se omlouvám a poškozeným nabízím jako útěchu neobyčejně účinný návod, vedoucí k úspěchům v karetní hře, zvané u nás "oko". Tímto způsobem jsem se ji naučil v dětství a později jsem se často blýskl úspěchy i mezi hazardními hráči. Tomuhle kouseku mě naučil před smrtí jeden lidový bylinkář, tajemný tulák, snad starý cikán. Každopádně to byla postava magická, jakoby z jiného světa.

Uvádím dva způsoby, neboť u nás se hraje "oko" ve dvou variantách: s devíti kartami, nebo s plným počtem. Tak tedy, bratře, když držím bank, při devíti kartách vytříd všechny figury na jednu, desítky s devítkami na druhou hromádku. Pak obě hromádky s nebyvalou elegancí promíchej. Samozřejmě si některý ze spoluhráčů tvé manipulace všimne a vytkne ti, žeš karty úmyslně sestavil. Nabídní mu tedy, aby karty promíchal sám. Bude je s pomstichtivým úsměvem dlouho míchat, třeba několik minut, aby odstranil tvé manipulace. Dívej se na to s hranými obavami, ale zůstaň klidný. Čím déle míchá, tím rozhodněji se blíží vlastní porážce. Neboť v každé hře nebo aspoň ve statisticky zjiitelné většině her, dostane tvůj protivník takzvané "Bibzy".

Při hře se všemi kartami se musí karty rozdělit na dvě hromádky tak, aby na jedné byly figury s desítkami a devítkami, ostatní od esmiček dolů aby byly na druhé hromádce. Míchání probíhá jako v prvním případě.

Přiznám se upřímně, že nevím, v čem ten kousek spočívá. A nikdy jsem se nesnažil to pochopit. Domnívám se dokonce, že je lepší odolat pokušení a nepátrat. Stačí, že je ta metoda účinná.

Je ovšem možné pochybovat, zda se sluší vyzradit v posledním pořizení karetní triky. Domnívám se však s pokorou, že ti, kterým vychází karta po celý život, se těm naivním kouzlům jenom zasmějí. Snolaři však vyzkoušejí jednou, dvakrát můj způsob a občas obehrají karetní šťastlivce, čímž na chvíli uvedou do rovnováhy misky vah bohyně Nemesis.

KOLLO PRAVÉHO DÍLU - POKRAČOVÁNÍ PŘÍŠTĚ

INDEX

Tato kniha vyšla v nakladatelství
jako svou 67. publikaci

5 Köln 41

Postřach 410511

B R D

Pište na adresu o knihy (pro Čechy zdarma) nutno doporučenku a d o r u č e n k u.

①

②

